
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Emt Montlló, Anna; Serra Milà, Jaume , dir. L'educació dels valors democràtics a l'etapa d'educació infantil. Estudi d'un centre educatiu. 2013. 95 pag. (847 Grau en Educació infantil)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/112116>

under the terms of the license

L'EDUCACIÓ DELS VALORS DEMOCRÀTICS EN L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL

Estudi d'un centre educatiu

Anna Emt Montlló

14/06/2013

TFG (Educació Infantil)

Professor: Jaume Serra

Departament: Ciències socials

*Puesto que yo soy imperfecto
y necesito la tolerancia y la bondad de los demás,
también he de tolerar los defectos del mundo
hasta que pueda encontrar el secreto
que me permita ponerles remedio*

Mahatma Gandhi

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ I DEFINICIÓ DEL PROJECTE	5
2. MARC TEÒRIC.....	6
2.1. Valors, actituds i pautes de convivència	6
2.2. Educar en valors / educar en la democràcia / educació moral.....	7
2.3. L'adquisició de valors a l'etapa d'educació infantil. Piaget, Kohlberg i Selman.	9
2.4. Quins valors s'han d'ensenyar i com?.....	10
3. OBJECTIUS DE LA RECERCA.....	13
4. DISSENY DE LA RECERCA	14
4.1. Població i mostra.....	14
4.2. Metodologia: anàlisi qualitativa	15
4.3. Instruments d'avaluació	16
5. ANÀLISI I INTERPRETACIÓ DE LES DADES I DISCUSSIÓ DE RESULTATS.....	16
5.1. Els valors a l'etapa d'educació infantil	17
5.1.1. Què entenen com a "valor" els mestres?	17
5.1.2. Els valors primordials a transmetre durant l'etapa d'educació infantil.....	17
5.2. Com es transmeten els valors a l'educació infantil?	18
5.3. La manifestació dels valors democràtics en els infants d'educació infantil.....	25
5.4. Els valors de l'escola i altres agents socialitzadors	27
6. CONCLUSIONS	30
7. CONSIDERACIONS FINALS	33
8. BIBLIOGRAFIA.....	34
ANNEXOS.....	36
ANNEX 1 Transcripció de l'entrevista al tutor de P4.....	36
ANNEX 2 Transcripció de l'entrevista feta a la tutora de P5	51
ANNEX 3 Transcripció de l'entrevista a la tècnica d'educació infantil.....	63
ANNEX 4 Transcripció de l'entrevista al tutor de sisè.....	70
ANNEX 5 Transcripció de l'entrevista a la cap d'estudis	77
ANNEX 6 Transcripció de l'entrevista als infants i imatge utilitzada	86
ANNEX 7 Anotacions fetes durant les observacions al pati.....	93

Resum

Aquest document recull una recerca centrada en l'educació dels valors democràtics a l'etapa d'educació infantil. L'objectiu de la recerca és indagar en com un centre en concret educa en la democràcia. Per aconseguir l'objectiu s'han consultat diferents estudis i articles que parlen del tema i s'han realitzat diferents entrevistes a professionals i alumnes del centre, que han estat complementades amb observacions a l'hora del pati.

Entre els resultats hi destaca l'autonomia del professorat a l'hora de treballar els valors amb el seu grup. Cada tutor utilitza l'estratègia que creu més adient (titelles mediadores, contes, resolució de conflictes, hàbits, etc.) per treballar els valors democràtics en el dia a dia amb els infants. Una altra conclusió a ressaltar és la gran implicació de la comunitat escolar en l'educació emocional per treballar diferents valors. Per aquest motiu des d'una comissió concreta s'ha creat un projecte per a cada cicle per treballar valors i emocions. Tot i haver-hi una gran cohesió entre els documents del centre i els valors transmesos, s'hi troben alguns desacords entre les opinions dels docents respecte la metodologia utilitzada i respecte el paper de les famílies. Finalment cal destacar que hi ha moltes variables que influeixen en el manifest de diferents valors en el joc dels infants: context, etapa evolutiva, estat d'ànim, etc.

Resumen

Este documento recoge una investigación centrada en la educación de valores democráticos en la etapa de educación infantil. El objetivo es indagar en cómo un centro en concreto educa en la democracia. Para conseguir este objetivo se han consultado diferentes estudios y artículos que hablan del tema i se han realizado diferentes entrevistas a profesionales i alumnos del centro, que han sido complementadas con observaciones durante la hora del patio.

Entre los resultados destaca la autonomía que tiene el profesorado a la hora de trabajar los valores con su grupo. Cada tutor utiliza la estrategia que cree más adecuada (títeres mediadores, cuentos, resolución de conflictos, hábitos, etc.) para trabajar los valores democráticos cotidianamente con los niños y niñas. Otra conclusión a resaltar es la gran implicación de la comunidad escolar en la educación emocional para trabajar los diferentes valores. Por este motivo desde una comisión concreta se ha creado un proyecto para cada ciclo, para trabajar valores y emociones. A pesar de la cohesión entre los documentos del centro con los valores transmitidos, se encuentran algunos desacuerdos entre las opiniones de los docentes respecto a la metodología utilizada y respecto al papel de las familias en la escuela. Finalmente destacamos que existen muchas variables que influyen en el manifiesto de diferentes valores en el juego de los niños y niñas: contexto, etapa evolutiva, estado de ánimo, etc.

Abstract

This document contains a research focusing on the teaching of democratic values in the preschool education. The aim of this research is to enquire how democratic values are being taught at a specific school centre. In order to reach this target different studies and articles which involve this topic have been consulted and interviews have been made with the teaching staff and pupils at the centre, which have been complemented with playground observations.

One of the outshouting results of the research is the autonomy of the teaching staff when working with these values. Each tutor uses the strategy he/she finds appropriate (mediating puppets, tales, conflict solutions, habits, etc.) to work with the democratic values day by day with the children. Another conclusion is the great implication shown by the school community to support the education of emotional development in order to work with different values. For this reason a special planning board has created a project for each cause to work with values and emotions. Although there is a remarkable cohesion about what the school documents and the values transmit, there are some disagreements between the teachers opinions in the respect of teaching methods being used and the role of the families. Finally it has to be pointed at that there are many variables which influence the expression of different values when children interact: such as the context, evolution stage, state of mind, etc.

1. INTRODUCCIÓ I DEFINICIÓ DEL PROJECTE

En els centres d'educació infantil s'educa en el coneixement dels valors democràtics? Com es fa per treballar valors tant complexos com els que inclou la democràcia amb infants de 3-6 anys? Aquestes dues preguntes són les que em porten a investigar sobre aquest tema. Avui en dia, els valors cada cop són més ambigus, la societat és més plural i el codi moral ja no és únic. Crec doncs, que el tema que proposa aquesta investigació és un tema complex i rellevant socialment. L'educació a la democràcia és, si més no, una variable indispensable per un canvi social. Tot i oferir-ne una visió centrada en una escola concreta, les conclusions extretes ens poden aproximar a l'educació a la democràcia en aquesta etapa.

En aquest projecte es presenta una recerca centrada en el treball dels valors democràtics a l'etapa d'educació infantil. La recerca pretén analitzar, a partir de mètodes qualitius, com una escola planifica, gestiona i avalua l'educació d'aquests valors amb l'alumnat d'educació infantil i poder, així, observar i valorar com els nens i nenes d'aquesta escola viuen i aprenen la democràcia.

El document consta d'un marc teòric el qual fa referència a diferents estudis sobre els valors democràtics en aquesta etapa i sobre la seva importància. Seguidament, trobem

redactats els objectius generals i específics i el disseny de la recerca, on s'hi troben explicats aspectes com la població i mostra escollida, el tipus d'investigació que s'ha realitzat (mètode qualitatiu) i els diferents instruments d'avaluació. En l'anàlisi de dades s'hi troben els resultats analitzats de manera inductiva, partint de la informació extreta mitjançant els instruments d'avaluació. Finalment, hi ha les conclusions obtingudes, les consideracions finals, les referències de la bibliografia consultada i els annexos.

La recerca ens apropa a les diferents estratègies que els docents d'educació infantil utilitzen per treballar els valors democràtics en el dia a dia (conflictes, hàbits i rutines, pautes de convivència...). També, el manifest dels diferents valors en el joc i en les actituds dels infants. A més a més, hi queden recollides diverses opinions sobre la metodologia emprada.

La investigació ens mostra, doncs, la complexitat del marc en el qual ens endinsem, un marc amb diferents opinions i visions, i amb moltes maneres de fer i pensar. Tot i ser objecte de diferents investigacions, l'educació en els valors de la democràcia no deixa de ser un tema subjectiu. La recerca intenta, però, agafar una mirada objectiva i de respecte cap als diferents pensaments i les diferents mirades.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Valors, actituds i pautes de convivència

L'ésser humà és un ésser plenament social, que viu i conviu en un ambient amb diferents individus. Cada individu, cada societat, cada cultura, cada religió, estan regides per un seguit de valors, pautes de convivència, actituds... *N c " e c r c e k v c v " f ø g f g " p q t o g u " k " x c n q t u . " (Buxarri, 1992: 25) g, per tant és u r 3 e k g "* una de les característiques que ens identifica i ens separa de les altres espècies animals.

Tot ésser humà actua, pensa, reflexiona... partint d'un seguit de valors. Però quan parlem del concepte valor ens sorgeixen un seguit de preguntes. Què és un valor? Hi ha valors predominants? Com s'adquireixen? Ens endinsem, doncs, dins un marc molt complex, sobretot en la societat plural en la qual vivim avui en dia. Segons Guitart, el valor s'entén com *w p " o c t e " t g h g t g p e k c n " f g " v i d w d e k a e k " k " r c r g t u q p c . " s w g " r g t v c p { " c " n ø « o d k v " f g n " e q p g k z g o* que és desitjable (Guitart, 2012: 12). En el seu article defineix també els valors com una *creença perspectiva obligatòria* per la importància que tenen a l'hora de satisfer l'individu, fent-lo sentir competent i moral. Per tant, els valors defineixen els nostres interessos, les nostres inquietuds i la manera com interaccionem amb els nostres iguals (Casals i Defis, 1999). Els valors són propis d'una persona i ens acompanyen durant tota la nostra vida. Cada individu, partint del context en què habita i les experiències viscudes, va creant la seva pròpia jerarquització de valors. Hi ha moltes classes de valors: morals, estètics, professionals... Però per a la temàtica que aborda aquesta recerca, ens centrarem sobretot en els morals i en els democràtics.

Des de la seva existència, l'home ha configurat un seguit de normes i límits (que avui en dia també s'anomenen pautes de convivència), molt lligats als valors ètics i morals, per poder conviure en un determinat context amb els altres individus de la seva espècie. Aquestes pautes haurien de ser presents en les persones, des dels seus primers anys de vida, ja que no només faciliten la convivència, sinó que també esdevenen una font d'aprenentatge i ajuden a l'adquisició de valors com l'autonomia, la responsabilitat i el sentit crític (Lizarraga, 2004). Hi ha molts tipus de normes i pautes de convivència però a nosaltres ens interessen sobretot les morals, *aquelles que són pautes de conducta, criteris que dicten com cal comportar-se* (Guitart, 2002: 13). Aquestes pautes, són acceptades pels membres d'una societat, o bé per coacció o bé perquè serveixen a un propòsit que un mateix sustenta. És interessant, per entendre l'amplitud de les pautes de convivència, la classificació que en fa Guitart :

- Normes exteriors: *les que tenen més pes són les normes socials, definides com a expectatives compartides* (Guitart, 2002: 5)
- Normes interiors: *creades pel propi individu i envers si mateix, estan en funció de les normes externes i dels condicionaments socials i ambientals que pateix* (Guitart, 2002: 5)

Els valors de cada individu donen peu a les diferents actituds que aquest manifesta. En el mateix article s'enumeren un seguit de característiques que defineixen aquestes actituds, enteses com *una vegada p f 3 p e k c " r u k e q n 1/4 i k e c " s w g " u ø g z r q d l g e v g " q " f ø w p c " c e v k x k v c v " r c t v k e w n c t " c o d "* (Chaiken, 1991) (Guitart, 2002: 9). D'aquestes característiques, remarcarem el fet que les actituds són educables, ja que *n ø c r t g p g p v c v i g " 2 u " n c " d c u g " f g* (Guitart, 2002:11) i destacarem, també, que són individuals, internes i que la seva adquisició és duta a terme durant tota la nostra vida. Segons el mateix autor, a diferència de les actituds, els valors ocupen un lloc més central a la vida de l'individu determinant així les actituds i la conducta. Podem dir, doncs, que *les actituds depenen i són expressions dels valors* (Guitart, 2002: 13).

Després de fer un petit recorregut per apropar-nos més a aquests conceptes claus per la nostra recerca, en l'apartat següent farem una petita introspecció en la importància de la seva educació.

2.2. Educar en valors / educar en la democràcia / educació moral

Educar en valors suposa contribuir a que la persona adquireixi competències per construir el seu sistema de valors i accepti i consideri com a bons determinats ideals.

No consisteix només en formar persones autònomes ni, per suposat, només persones que reconeixen i acceptin la seva cultura i els seus sentiments, sinó que siguin competents com a ciutadans i ciutadanes en societats caracteritzades per la diversitat (Buxarrais i Martínez, 2009:29)

Si partim de la cita, no és fàcil deduir que l'educació de valors avui en dia, en una societat tant complexa i diversa, no esdevé una tasca gens fàcil. Educar en valors suposa, com afirma també l'article "Educación en valores i educació emocional"(Buxarrais i Martínez, 2009), que els infants, de mica en mica, vagin coneixent els seus drets i el seus deures, sàpiguen exercir-los, fer-se responsables de les seves accions, sàpiguen renunciar al bé individual quan aquest dificulta el comú i que vagin adquirint una mirada crítica per anar aconseguint un món cada cop més just. Tot i que en l'article anomenat es parla d'una manera concreta d'educar en valors (centrada més en els valors de la democràcia), cal tenir present que sempre s'educa en valors, ja que l'educador (sigui familiar, mitjà de comunicació, mestre..), en les seves accions, en les seves actituds, reflecteix implícitament un seguit de valors.

Ara que ja hem explicat què és educar en valors, ens centrarem a definir-ne alguns als quals ens referim quan parlem de l'educació a la democràcia. Miquel Martínez afirma que l'educació a la democràcia té com a objectiu *avançar cap a una ciutadania e q n æ n c d q t c v k x c " e c r c ± " f ø c r t g e k c t " g n u " x c n q t u* (Martínez, 2011:11). Aquesta educació és clau perquè el sistema democràtic de la nostra societat mantingui i guanyi fortalesa. Aquests valors democràtics, són valors que garanteixen una bona ciutadania i una bona convivència. En una cita del mateix article, es parla de la importància del valor del pluralisme: *faré referència al pluralisme com a valor fonamental en societats democràtiques, k " c " n ø c r t g p g p v c v i g " e q n a* *participació com a mitjans per a la construcció* (Martínez, 2011:12). Per tant, aquest treball col·laboratiu, aquesta participació, han de ser presents i vistos pels infants des de que neixen. Uns altres valors que no podem deixar de banda, segons el mateix autor, quan parlem de la democràcia, són els de justícia i equitat; ja que és important caminar cap a *una societat més digna, cohesionada, inclusiva i equitativa* (Martínez, 2011: 14). Podríem fer una recerca sencera només parlant de quins valors són els de la democràcia, però aquest no és el nostre cas, ja que a nosaltres ens interessa saber com aquests s'eduquen en els infants.

Molt lligada als valors de la democràcia, hi trobem l'educació moral. Una educació moral que *mitjançant el diàleg, la reflexió, la empatia i la autoregulació, vol ser capaç f g " h c e k n k v c t " n c " e q p u v t w e e k » " f ø w p u " r t k p e k r k* *permetin no només regular la pròpia conducta, sinó també construir autònomament les formes de vida concretes que en cada situació es consideren, a més a més de justes, o k n n q t u " k " o* (Buxarrais, Martínez, Ruiz i Trilla) (1995). Una educació moral amb uns valors ètics que reflecteixin la deferència envers l'altre, de la qual parla Emmanuel Levinas (AADD, 2004) que mostrin la responsabilitat que tenim sobre l'altre subjecte i sobre la societat en general.

Aquesta educació centrada en els valors, ha d'anar configurant la personalitat moral de cada infant sense deixar mai de banda el sentiments, ja que per a l'educació de valors ètics i morals és imprescindible un treball d'educació emocional. *Una educació dels sentiments i de la dimensió social de la persona que contribueixi a millorar la convivència entre les persones i, com a conseqüència, la societat.* (Buxarrais i Martínez, 2009: 325). Els autors remarquen amb aquestes paraules la relació entre sentiments – valors democràtics – moral , entenent així, l'educació emocional i l'educació en valors com quelcom imprescindible per a un canvi social.

2.3. Nø c f s w k u k e k » " f g " x c n q t u " c " n ø g v c r c " f ø g f Selman.

El tema de l'educació i de l'adquisició dels valors morals, ha estat un tema d'estudi per alguns destacats psicòlegs, pedagogs, etc. Amorin i Sastre (2003) ens fan cinc cèntims de com ha anat evolucionant la visió de l'adquisició dels valors i les diverses teories que ho sustenten.

Kohlberg, partint dels estadis de Piaget, constatà l'existència d'un seguit de patrons de raonament moral, totalment independents de la cultura i de la llengua. Aquests patrons es basen en uns estadis de desenvolupament rígids i jeràrquics. En el capítol 7 de la publicació "Enseñar a vivir no es tan difícil", M. Segura (2008) ens fa una petita descripció de cada un d'aquests estadis, dels quals només explicaré els dos primers ja que són els que predominen en educació infantil:

- 1.Estadi de l'heteronomia. Estadi en el qual la llei moral és imposada per els altres i no s'entén el perquè de les conductes morals.
- 2.Estadi de d'individualisme. Inici de la comprensió de les normes i de les pautes de convivència. La conducta predominant és la de "et tracto com tu em tractes".
- 3.Expectatives interpersonals.
- 4.Sistema social i consciència.
- 5.Contracte social.
- 6.Principi ètic universal.

Aquestes teories de Kohlberg, tot i mostrar l'evolució de l'adquisició progressiva de la moralitat, ha rebut un seguit de crítiques. Selman, per exemple, afirma que *el desenvolupament moral està relacionat amb el desenvolupament social i centrat en la capacitat d g n " u w d l g e v g " r c t c " c f q r v c* (Amorin, Sastre, g e v k x g u

2003:50). Aquest autor incorpora a les idees de Kohlberg la importància de l'afectivitat i de la representació dels valors socials dels subjectes.

Podem dir doncs que els estadis de Kohlberg són un punt de partida per entendre l'evolució moral, però no podem obviar l'àmbit social i cultural, si volem donar un enfocament constructivista a la nostra tasca educativa.

4 0 6 0 " S w k p u " x c n q t u " u ø j c p " f ø g p u g p { c t " k " e q

Si fem un cop d'ull al marc normatiu actual del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya veurem com a en diversos documents es fa referència (de forma implícita o explícita) als valors i a la importància de la seva educació.

El mateix currículum del segon cicle d'educació infantil parla d'aquesta educació en diferents apartats. Dues de les 9 capacitats estan específicament dedicades a la convivència i als valors democràtics: 8. *Convivre en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica dels conflictes* (Departament d'Educació, 2009) i 9. *Comportar- u g " f ø c e q t f " c o d " w p g u " r c w v g u " j portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social* (Departament d'Educació, 2009).

Si ens endinsem dins les àrees del currículum, trobem l'àrea de *F g u e q d g t v c " f ø w p " o i dels altres* molt lligada a l'educació moral. El text normatiu indica que *es vol u w d t c v n n c t " n c " k o r q t v « p e k c " s w g " v 2 " g p " n c " e q dimensió per u q p c n " k " e q o w p k v « t k c . " n c " p g e g u u -« t k c " k p se a un mateix i la qualitat del desenvolupament emocional i relacional quan aquest a n v t g " u g " u g p v u h mateix* (Departament d'Educació, 2009). Tot el currículum, totes les capacitats i totes les àrees parlen indirectament d'alguns valors i de la necessitat de l'altre per avançar en els aprenentatges.

El Departament d'Ensenyament ha publicat també altres documents, com el de "La convivència en els centres d'infantil i primària" el qual afirma que els tres àmbits de formació de la persona són: identitat, relació i solidaritat: *El Programa de convivència g p " g n u " e g p v t g u " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k n " k " r t k o « per a incidir precisament en tres àmbits principals de formació de la persona: la construcció de la pròpia identitat essent conscient que hi ha altres identitats (identitat), la necessitat de saber relacionar- u g " c o d " n g u " c n v t g u " r g t u q p g u " sempre solidària (solidaritat)*. (Maragall, Departament d'Educació, 2007:3)

Els dos documents subratllen la importància de l'ambient educatiu i del paper del centre escolar a l'hora de dur a terme aquest educació moral.

Hi ha diferents teories i estudis, que intenten explicar la rellevància de l'educació en valors a la societat. Trobem diferents opinions de quins són els valors primordials i de com aquests s'han de transmetre.

Tot i que tota persona tingui els seus propis valors, també és cert que hi ha uns valors que son universals i c q p h k i w t g p " n ø g u r c k " u q e k c n " k " r q n ¶ v k drets humans (Casals i Defis, 1999:1)

He cregut convenient incorporar aquesta cita, ja que si hi ha uns valors que s'han de transmetre, necessàriament són els dels drets humans. Aquests valors han de ser interioritzats per els infants els quals, de mica en mica, igual que aprenen a respectar les diferències també aprenen a que no "tot s'hi val".

Molts dels autors que escriuen i investiguen sobre el tema dels valors, coincideixen en els valors prioritaris a treballar a l'educació infantil: respecte, llibertat, autoestima, cooperació, solidaritat, capacitat de crítica, democràcia, empatia, etc. El paper del docent i de l'escola (tot i no ser l'únic agent educatiu) és clau per a la transmissió d'aquests valors.

Tota la bibliografia revisada coincideix que la millor manera de treballar els valors és en la quotidianitat. Com afirma en un article Mari Carmen Díez, *no es tracta de fer un sermó perquè els infants entenguin els valors sinó que es tracta que els professors i professores actuïn seguint aquests valors, que parlin amb els alumnes del que passa en les relacions diàries, fer que des de ben petits facin hipòtesis de com es senten els altres i que parlin de les seves emocions...* (Díez, 1999).

Cal també que els docents tinguin paciència, ja que és necessari que els infants passin per totes les etapes morals, interioritzant de mica en mica els diferents valors, *per què tantes presses si ells, construint-se pas a pas, en els avatars de la rica quotidianitat que x k x k o " c " n ø g u e q n c . " r q f g p " c t t k d c t " c " e q o r c t necessitats* (Díez, 1999:3).

Els educadors del centre escolar han d'aprofitar els conflictes per parlar de les emocions i dels diferents valors. A partir de l'experiència dels conflictes, i de l'assaig-error, els infants van configurant la seva moral. És important fer que reflexionin, potenciar el treball cooperatiu i donar ambients de joc rics perquè a partir del joc, com afirma Molinari, *els infants aprenguin a resoldre els conflictes sorgits de manera autònoma i moral* (Molinari, 2007).

Com s'ha esmentat anteriorment, l'educació emocional és clau per a una bona educació dels valors, ja que els sentiments i emocions *incideixen en la regulació de la nostra conducta i en la configuració de les nostres respostes a la realitat* (Buxarrais i Martínez, 2009:325). És molt important que els adults que formin la comunitat educativa creïn vincles afectius amb els infants ja que *el contingut moral, es contagia i es transmet c " r c t v k t " f g " n g u " t g n c e k q p u " f ø c h g e v g " k " experimenten envers les adultes i els adults més propers* (Edwards, 2000).

No podem obviar la importància d'establir les pautes de convivència que regiran al centre escolar i a l'aula. Establir aquestes pautes ² u " s w g n e q o " e q o r n g z . " l c tenir en compte les finalitats educatives i totes les variables que hi incideixen (Feu, 2002: 19). Aquestes pautes segons autors com Maria Teresa Feu (2002) i Lizarraga (2004) han de ser poques, útils, conseqüents, clares, coherents i algunes vegades negociables. Han de tenir sentit per als adults i per als infants i adaptar-se a les diverses necessitats, característiques i moments del desenvolupament dels infants.

Diferents autors, com Tonucci (2006) i Molinari (1997), remarquen la importància de la reflexió i la observació sistemàtica dels docents, per poder així ajustar-se a les necessitats de cada un dels infants i poder millorar la pràctica educativa. És important que entre els professionals hi hagi cohesió i que els valors que s'intenten transmetre siguin presents en tota la comunitat educativa.

Podem observar, doncs, que l'educació en valors a les escoles és quelcom complex en la societat actual. Tot i així, és obvi que el paper del docent és clau i que tot i no ser l'únic agent, l'escola hi té molt a dir.

Avui en dia, l'educació moral esdevé complexa degut a la pluralitat que trobem als nostres voltants. Actualment, com esmenta Josep Maria Puig (1989), *les finalitats educatives dins f ø c s w g u v " « o d k v " u » p " r q e " e n c t g u " r g t s w 3*

Mari Carmen Díez (1999), parla de la tendència que es té a delegar la responsabilitat de l'educació dels valors a l'escola oblidant-nos així que la nostra societat està plena d'agents educadors: escola, famílies, grups d'iguals, mitjans de comunicació... Aquesta diversitat d'agents pot comportar un seguit de contradiccions a l'hora de l'educació dels infants.

Una d'aquestes contradiccions es veu reflectida moltes vegades entre l'escola i la família. És molt important que els docents no es dediquin a criticar la labor de les famílies sinó que es centrin en *mirar la realitat saltant la balla de la incomprensió i e c r k v c n k v | c t " n ø c o q t " s w g " u g p v l g s p e n " e l s i g o s t r è s g n u " u g w millors aliats* (Edwards, 2000:2).

Una de les principals funcions de l'educació infantil és oferir orientacions a les famílies per ajudar-les en les seves pròpies responsabilitats educatives. Diferents autors remarquen la importància de que aquestes orientacions siguin clares, senzilles i de fàcil comprensió.

Per poder oferir aquestes orientacions és indispensable la comunicació entre docents i famílies, una comunicació constant que s'intenti apropar el màxim possible al consens. El respecte hi ha de ser sempre present i els dos agents educadors haurien d'establir una confiança entre ells.

Després d'endinsar-nos una mica dins del complex marc teòric, podem entendre més clarament la importància dels valors en la nostra societat. Per aquest motiu, les escoles no poden obviar-ho i han d'intentar treballar-ho diàriament, a partir de situacions

generades per conflictes, de l'educació en valors, dels hàbits i rutines, etc. Cada infant anirà adquirint els valors democràtics a mesura que estigui evolutivament preparat. A més, també hi influiran altres contextos com ara el familiar.

3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

L'objectiu d'aquesta recerca és esbrinar com es transmeten els valors democràtics en l'educació infantil en un centre escolar públic escollit.

Després de definir l'objectiu general, procediré a definir-ne els específics:

◁ Referir els valors democràtics i pautes de convivència que s'eduquen a l'etapa d'educació infantil.

Descobrir els valors que s'ensenyen a l'escola escollida a partir d'entrevistes, observacions i d'anàlisi de documents, com el Projecte Educatiu del Centre (PEC). Es pretén indagar en els valors primordials que es transmeten en l'educació infantil i veure si aquests estan relacionats amb els valors democràtics. Veure les diferents pautes de convivència treballades al centre i la relació que hi tenen amb els valors.

◁ Analitzar com s'ensenyen i s'aprenen els valors a l'escola: planificació, estratègies metodològiques i avaluació.

Realitzar un anàlisi de "com" s'ensenyen els valors en el centre i poder així veure diferents estratègies, metodologies, activitats, etc. Es pretén també veure si hi ha cohesió o no entre docents per treballar aquest aspecte. Indagar en el dia a dia d'un grup classe, per poder-ne extreure diferents moments on es treballen els valors i poder veure si hi ha hores específiques on aquests es treballin concretament. Descobrir si l'educació emocional està vinculada amb l'educació en valors dins dels centre analitzat.

◁ Descriure les vivències sobre valors i pautes de convivència, a través de les manifestacions dels nens

Ens centrarem sobretot en la observació de la resolució de conflictes i l'educació emocional per observar l'actitud dels infants, dels docents i les seves diferents reaccions i reflexions. Es pretén veure com l'infant, a partir de moments espontanis i de relaxació, posa de manifest els valors apresos. Es vol també descobrir les diferents variables que incideixen en l'educació en valors dels més petits (altres agents socialitzadors, estat d'ànim, maduresa evolutiva, edat, etc.)

4. DISSENY DE LA RECERCA

4.1. Població i mostra

La mostra de la recerca està escollida amb l'objectiu de tenir diferents visions i perspectives de la temàtica. El centre educatiu escollit està ubicat en un poble del Vallès Occidental. És una escola de 10 anys d'antiguitat i de dues línies, on hi ha poca immigració i poca barreja cultural. El professorat ha variat poc des de la seva obertura.

Per realitzar la recerca, he escollit determinats membres de la comunitat educativa, els quals poden oferir diverses i contrastades visions respecte l'educació dels valors en l'etapa d'educació infantil. Poden donar-me diferents mirades i opinions sobre el que “es fa”, el que “creuen que es fa” o sobre el “que farien”. Crec que amb la informació obtinguda a partir d'aquesta mostra i a partir de les observacions dels infants, obtindré un grau de coneixement del centre prou elevat per poder tenir-ne una visió del paper que hi té l'educació a la democràcia. La població i mostra de la investigació està formada per:

- ◁ Dos tutors de dos nivells consecutius d'educació infantil (P4 i P5) amb l'objectiu de tenir una visió més concreta de la transmissió de valors democràtics en aquesta etapa. He trobat interessant, ja que he tingut l'oportunitat, que un dels dos fos un home, ja que n'hi ha pocs en l'àmbit d'infantil:
  - Tutor de P4: porta treballant al centre des de la seva obertura. Ha realitzat dos màsters, un d'ell molt vinculat a les emocions. Està dins de la comissió d'educació emocional. Uns trenta anys.
  - Tutora de P5: porta treballant al centre també des de la seva obertura. És la coordinadora d'educació infantil. Uns trenta anys.
- ◁ Una tècnica d'educació infantil, centrada en P3, per veure un altra perspectiva més general de l'educació dels valors. Té el títol de CFGS d'educació infantil i actualment està estudiant 3er del grau d'educació infantil a la UAB. Anteriorment ha treballat en una escola bressol amb la metodologia Loczy. Té entre 20 i 30 anys.
- ◁ La cap d'estudis del centre, per tal d'obtenir una visió més globalitzada de la importància dels valors democràtics en el centre. És també mestra en algunes assignatures a primària.
- ◁ Tutor de sisè de primària, per tal d'entendre com es veu la tasca des de fora. Molt vinculat en els moviments democràtics del centre. Conegut pel seu caràcter crític i reivindicatiu davant de la situació de retallades socials.
- ◁ 10 infants de P5 del centre analitzat.
  - Primera entrevista: I (nen 5 anys i 10 mesos), M (nen 6 anys), Ma (nena 5 anys i 8 mesos),
  - Segona entrevista: Cl (nena de 6 anys i 1 mes), Xa (nena 6 anys i 5 mesos), A (nen 6 anys)

- Tercera entrevista: Ca (nena de 6 anys i 2 mesos), To (nen de 6 anys i 2 mesos), Ai (nena de 6 anys), Or (nen de 5 anys 8 mesos)
- ◁ Tot els infants de P3, P4 i P5 amb l'objectiu de dur a terme un seguit d'observacions a l'hora del pati.

4.2. Metodologia: anàlisi qualitativa

La recerca dissenyada està basada en la tècnica de l'anàlisi qualitativa. L'objectiu d'aquest tipus d'anàlisi, és indagar en l'àmbit social del tema investigat a partir de descripcions i interpretació. En aquest tipus d'investigació, les dades es recullen directament del context analitzat i l'investigador actua com a observador dels subjectes estudiats. Les descripcions són riques, l'objectiu del investigador és saber el *com* i el *perquè* de les conductes observades i parteix del fet que res és poc important; aquests recullen les dades i a partir d'elles es fa una anàlisi inductiva (Cardona, 2002).

L'anàlisi està basada en l'entrevista i l'observació com a mètodes d'obtenció de dades.

G u " u q n " f g h k p k t " n c " q d u g t x c e k » " e q o " w p " o ³ v q f g penetrar en els fenòmens humans sense modificar-los (Cardona, 2002:225)

N ø g p v t g x k u ò n ant'entrevistat qrlés qpi fuggò reix el camp a explorar. Aquest es e q p u g t x c " e g t v c " n n k d g t v c v " g p " igual que ho fag t c " s w g n ø g p v t g x k u v c v " g p " n c " h q t o c " s w g " x q n " t g u r q p f t observarà els contingut latents i analitzarà les dades de manera qualitativa. Però amb dues diferències: per una r c t v . " n ø és q ø è g a u k w k p q g p v " v g t c r ³ w v n ø q d l g e v (López, 2011:4) v "

Els subjectes entrevistats consten de dos tutors d'educació infantil, de la tècnica d'educació infantil, la cap d'estudis i un tutor de sisè. Als infants (10 infants de P5) seran entrevistats d'una manera diferent, partint d'una imatge, per tant de contextualitzar la situació i fer l'entrevista més amena per a ells.

Les observacions es duran a terme durant l'estona del pati, ja que els infants es troben en un ambient relaxat i de joc lliure. En el joc, els infants, a partir d'adquirir diferents rols i de la interacció amb materials i companys, posen en manifest gran part dels valors que tenen interioritzats. A partir d'aquestes estones, si l'adult adopta un actitud d'observació activa, pot veure diferents variables que fan que les actituds dels infants esdevinguin d'una manera o una altra, i pot deduir quins són els valors que els seus alumnes tenen o no interioritzats.

4.3. K p u v t w o g p v u " f ø c x c n w c e k »

Els instruments d'avaluació d'aquesta investigació estan dissenyats amb l'objectiu de dur a terme un aprofundiment amb els subjectes investigats i poder així observar i deduir les seves conductes i comportaments en el seu context i fer-ne hipòtesis. Els instruments d'avaluació estan formats per:

- Les entrevistes a dos tutors de P5, a la tècnica d'educació infantil, a la cap d'estudis i a un tutor de sisè. Els temes principals de les entrevistes són: el concepte de valor, els conflictes, les pautes de convivència, l'educació emocional, la metodologia i la relació amb les famílies.
- Les entrevistes a 10 infants de P5. Aquestes entrevistes, realitzades en 2 grups de 3 infants i un grup de 4, parteixen d'una imatge en concret on es veu un conflicte. A partir d'aquí, se'ls hi pregunta per la situació, per la seva solució i per situacions similars que hagin viscut.
- Les observacions realitzades durant dos dies a l'hora del pati. En cada una de les observacions, els docents presents en l'estona d'esbarjo no han estat els mateixos. Per dur-ho a terme s'ha realitzat una graella d'observació que pretén centrar les observacions en els valors que manifesten els infants a l'hora del joc i de la resolució de conflictes.
- El projecte educatiu del centre, per veure com aquest document fa referència a diferents valors.

A partir d'aquests instruments, s'ha obtingut informació per fer l'anàlisi de dades inductivament i s'arribarà finalment a unes conclusions de la recerca.

5. ANÀLISI I INTERPRETACIÓ DE LES DADES I DISCUSSIÓ DE RESULTATS

En dur a terme les entrevistes i les observacions s'hi destacaven clarament cinc punts estretament relacionats amb els valors democràtics i amb la seva transmissió als infants d'educació infantil del centre. Primerament, es parla del concepte que els docents del centre tenen de "valor" i dels valors primordials que creuen necessaris transmetre als infants d'aquesta edat. Seguidament, es fa referència a diferents estratègies i opinions sobre la transmissió de valors democràtics. El següent apartat està dedicat exclusivament al manifest dels valors en el comportament dels infants i als valors que els nens i nenes expressen a partir del joc. Per concloure l'anàlisi de les dades es fa un recull de l'opinió que els docents tenen sobre la relació de l'escola i altres agents a l'hora de la transmissió de diferents valors democràtics.

En aquest apartat es fa referència i es contrasten les opinions dels docents del centre analitzat i la d'alguns destacats autors (esmentats anteriorment en el marc teòric) que ja han indagat en el tema.

5.1. G n u " x c n q t u " c " n ø g v c r c " f ø g f w e c e k » " k p h c p v

5.1.1. S w ³ " g p v g p g p " e q o " c " ö x c n q t ö " g n u " o g u v t g u A

Abans d'iniciar l'anàlisi de la transmissió de valors del centre objecte d'estudi és essencial entendre què és pels docents entrevistats un "valor". Aquests entenen com a "valor" allò que s'ha de transmetre als infants per formar-los com a persones i gairebé tots relacionen el concepte de valor amb el de socialització:

Un valor és el que permet a un nen formar-se com a persona i integrar- u g " f k p v t g " f ø w societat (tutor de P4)

D'aquesta relació de valors- socialització en parlen Buxarrais i Martínez *educar en valors [...] no consisteix només en formar persones autònomes ni, per suposat, que reconeixin i acceptin la seva cultura i els seus sentiments, sinó que siguin competents com a ciutadans i ciutadanes en societats caracteritzades per la diversitat (Buxarrais i Martínez, 2009:39)*

Alguns consideren el valor com un aspecte essencial i positiu, però a l'hora ambigu i abstracte. La tècnica d'educació infantil (TEI) diu:

És alguna casa que vols transmetre que en principi és positiu, i jo penso que el tema dels valors de vegades pot ser una mica ambigu no? Perquè el que per mi pot ser un x c n q t " u À r g t " k o r q t v c p v . " w p " c n v t g " r q v " e t g w t g f k t " p k " g n " s w g " u ø j c w t k c " f ø g p u g p { c t 0 0 0 " 2 u " e q o

I un dels tutors, al parlar de valors, va encara més enllà i fa referència als diferents tipus de valors, parlant de valors ètics (valors propis de cada persona) i dels valors morals (valors preestablerts socialment). Per tant, els valors ètics, segons aquest tutor, serien els valors personals que els infants van jerarquitzant a partir de les seves experiències, mentre que els morals serien els vinculats amb la convivència i la democràcia.

5.1.2. G n u " x c n q t u " r t k o q t f k c n u " c " v t c p u o g v t g " f w t c p v " n

A veure, nosaltres en els valors estem treballant molt el que seria l ø g f w e c e k » " g o q e k q c n g u j q t g u " n g u " r t k o g t g u " e q u g u " s w e g a " e l f s c p " f ø c r mateixos, aprendre a ser feliços... serien valors que serien essencials per després començar ja a fer valors més complexos, i respectar als altres, quan diem respectar als altres, p q " g p u " t g h g t k o " p q o ² u " s w g " g u v k i w k p " c n " e q u posar- u g " c n " n n , q x e g " " f c g " " u n g ø t c " n w ≠ g g o r c v k c . " u k " c n i À " g ajudar-lo... (tutor de P4)

Aquesta expressió engloba molt el pensament general que tenen els professionals entrevistats d'aquest centre i reflecteix els valors que creuen primordials transmetre. Gairebé tots els entrevistats fan referència a la felicitat com el valor bàsic per a l'adquisició d'altres valors. La tutora de P5 expressa el següent:

Si un nen està content i està feliç, ho aconsegueixes tot.

Molt lligats a la felicitat hi trobem els valors emocionals (dels quals parlarem més endavant), l'autonomia i l'autoestima. Una de les tutores entrevistades, remarca molt la importància de treballar profundament l'autonomia i l'autoestima. *Quan un infant és autònom, es veu capaç de fer les coses, es veu millor a ell mateix i llavors creix, amb això en tens prou* (tutora de P5). En l'apartat anterior, parlàvem de la referència que els professionals fan dels valors essencials per la socialització dels infants. Per aquest motiu, no és estrany que en les entrevistes i en el PEC surtin valors com ara el de compartir, el de respectar, el de l'empatia i els de cooperació i col·laboració. Aquests valors estan molt lligats als valors que Martínez (2011) considera imprescindibles educar perquè hi hagi una millora social.

La transmissió del valor de compartir en aquestes etapes és el més evident ja que tots els entrevistats en fan referència. A més a més, en les entrevistes dels infants es veu l'evidència d'aquest treball, ja que molts d'ells proposen compartir per resoldre els conflictes proposats. L'empatia i el respecte van molt lligats a aquest primer valor, ja que estan relacionats amb la responsabilitat cap a "l'altre", de la qual ens parla Levinas (AADD, 2004) Un pas més enllà trobem els valors de cooperació i col·laboració, que a més a més tenen a veure amb la participació activa en la societat.

Tot i coincidir bastant en els valors a transmetre, cal remarcar que dins la seva aula els tutors treballen lliurement els valors que ells creuen primordials, ja que els valors no deixen de ser propis de cada persona. Així doncs, a P3 es treballen més específicament tots els valors relacionats amb hàbits i pautes de convivència; a P4, tots els valors emocionals; i, a P5, els valors de l'autonomia i l'autoestima. Tot i així, tots els valors esmentats es treballen a tots els cursos del segon cicle d'educació infantil, ja que estan molt interrelacionats entre ells.

5.2. Com es transmeten els valors a l'educació infantil?

Si fem un cop d'ull al projecte educatiu d'aquest centre, observem que tant en els trets d'identitat del centre com en els objectius, es parla de valors com la tolerància, el respecte, l'esperit crític, la solidaritat... No tots han estat anomenats pels entrevistats, ja que probablement alguns, com ara l'esperit crític, es treballen més durant la primària. La gran majoria de valors esmentats en el PEC són valors democràtics relacionats amb la convivència i el desenvolupament positiu dins la nostra societat (valors morals). L'escola, en si, es considera una escola democràtica.

Els dos tutors d'infantil, afirmen que a l'hora de treballar els valors democràtics i de programar les activitats específiques per treballar aquest tema tenen en compte el currículum d'educació infantil. La cap d'estudis, tot i no està gaire informada de la programació d'infantil, explica que per dur a terme el projecte d'educació emocional (projecte de nova creació elaborat per la comissió d'educació emocional que proposa diferents activitats per treballar les emocions als diferents cicles) i el projecte de valors (document que presenta els valors que es volen treballar al centre i idees de com fer-ho, el centre el va elaborar al primer any d'obertura amb l'assessorament d'un expert), el currículum hi va ser present. En canvi, tant el tutor de sisè com la tècnica d'educació infantil, afirmen, pel contrari, que a l'hora de programar aquests espais cada docent va "bastant a la seva" i, per tant, no es té gaire en compte el currículum (fet que no vol dir que no acabin treballant aspectes que hi surtin). Aquest fet es degut que, tal i com afirma la tècnica d'educació infantil, les programacions les fan únicament els tutors de cada grup.

Respecte la comunicació i la cohesió entre el professorat a l'hora de transmetre valors, trobem una abundant comunicació entre els docents que treballen paral·lelament en el mateix nivell, fet que augmenta la cohesió a l'hora de com treballar els valors democràtics. Quan es tracta de diferent tutors i docents que comparteixen cicle, però no curs, aquesta comunicació hi és present (per exemple en les reunions de cicle), però minva. Quan ja parlem de la comunicació entre docents de primària i docents d'infantil la cosa esdevé gairebé impossible, ja que com ens explica el tutor de sisè, primària i infantil estan en dos parts molt separades i diferenciades de l'edifici: aules diferents, patis diferents, etc. Aquesta poca comunicació entre els docents d'infantil i primària, pot ser fruit d'una sèrie de problemes, com el que ens comenta el tutor de P4, el qual afirma que s'ha trobat amb grups molt potents emocionalment que quan passen a primària, degut a la manca del treball emocional, el grup canvia totalment. Tot i alguna petita discrepància, els valors democràtics treballats per cada mestre, no reflecteixen grans incoherències. Això és probablement degut al treball que es va fer a l'obrir el centre on amb l'ajuda d'un assessor especialitzat en el tema de valors, l'equip docent va realitzar un projecte específic on es parlava dels valors que l'escola volia transmetre. A això cal afegir-hi que el centre ha tingut pocs canvis de professorat, fet que pot facilitar la cohesió.

Oferint-nos una mirada més ampla de l'educació dels valors democràtics, la tècnica d'educació infantil afirma que, dins l'aula, cada docent porta a terme la seva programació i realitza les activitats que creu adients per al seu grup. Tot i així, a l'hora de treballar un projecte en concret, com ara el d'emocions, s'intenten cenyir més a les activitats programades per la comissió que les ha dissenyat.

En el marc teòric, hem fet referència a autors com Mari Carmen Díez (1999), que parlen de la importància de la quotidianitat i del paper del docent, a l'hora d'educar en els valors democràtics per no convertir-ho en un aprenentatge basat en un sermó. Els dos tutors entrevistats coincideixen i deixen clar a les entrevistes que l'educació en valors hi és sempre present, independent dels moments específics dedicats únicament a això.

El fet de que remarquin la rellevància del dia a dia a l'hora de transmetre els valors no fa estrany que els docents que treballen amb infantil parlin dels hàbits i rutines com a moments i eines imprescindibles per transmetre valors: com ara el de l'autonomia i el de l'autoestima. Diuen que aquests valors són la base per a què, més endavant, els infants pugin adquirir altres valors més complexos. Aquesta concepció fa que a P3 es treballin bàsicament aquest dos valors a partir dels hàbits i rutines, de manera continuada i sense donar gaire peu a les negociacions. Tot i treballar els valors transversalment, els docents ens parlen d'hores específiques centrades en el treball de valors. El tutor de P4 afirma que tendeix a aprofitar els conflictes i les emocions dels infants per treballar els valors. Per aquest motiu, en la seva programació no té una hora concreta per treballar-ho, però sí que hi té hores lliures per poder recuperar feines que han estat substituïdes en moments determinats per treballar sentiments i valors. En canvi, la tutora de P5 aprofita els moments de lectoescriptura per aprofundir en el treball de l'autoestima i cooperació, proposant als infants que s'escriguin missatges positius entre ells, posant-se d'acord en grups sobre el que volen dir. Els elements visuals també hi són molt presents a l'hora de treballar els valors democràtics. La cap d'estudis ens parla de la utilització de contes i imatges com a eix de debat i reflexió.

Sobre el tema de si la metodologia emprada afavoreix o no la transmissió de valors democràtics, hi trobem un seguit de divergències. Segons la tècnica d'educació infantil (TEI) i el tutor de sisè, hi ha un excés d'academicisme que provoca la manca del joc en aquesta etapa. Tot i així, la tècnica d'educació infantil, reconeix que depèn molt també del docent, ja que afirma que hi ha mestres que tenen més capacitat per treballar els valors democràtics a partir de la metodologia utilitzada i del treball diari; i, d'altres, que no. Els tutors, tot i reconèixer que fan molt treball individual i de fitxes, mostren una esclatxa d'innovació al parlar de l'eliminació d'alguns dels llibres d'editorials per substituir-los per projectes i materials elaborats per ells mateixos.

Els professionals, objecte d'estudi, coincideixen altra vegada amb autors com Maria Carmen Díez (1999) al parlar de la importància del paper del docent com a model a l'hora de transmetre valors democràtics. D'aquesta manera, com afirma la cap d'estudis, els nens i nenes tenen un patró a seguir. La cap d'estudis i el tutor de sisè, igual que Molinari (2007), afirmen que és necessari que l'adult creï situacions i ambients de joc rics on els infants visquin experiències positives dels valors a transmetre. La resposta del tutor de sisè ens mostra amb un frase molt clara aquesta idea:

Jo crec que (els valors democràtics) es treballen bàsicament a partir del modelatge, és a dir, jo e t g e " s w g " g n n u " j c p " f g " x g w t g " o q u v m g u " r q u k acció.

En les entrevistes, cada un dels professionals confirmen la importància de les pautes de convivència en aquesta etapa. Ho justifiquen fent referència a l'educabilitat d'aquestes normes i límits i amb la seguretat que aquests els hi proporcionen als més petits. Aquesta idea està bastant relacionada amb el que expressa Lizarraga (2004) al parlar de pautes de convivència com a element essencial per poder conviure amb els altres,

facilitant l'adquisició de valors com el de l'autonomia, la responsabilitat i el sentit crític, coincidint també que aquestes hi han de ser presents des dels primers anys de vida dels infants. A més a més, es reflecteix la presència de les pautes de convivència en el centre en un dels trets d'identitat, que es consignes al projecte educatiu del centre:

N c " f k u e k r n k p c " r g t " i c t c p v k t " n c " e q p x k x ³ p e k c "
c t t k d k " c " v t q d c t " n c " h q t o c " l w u v c " f ø c e v w c t " g p "

Els docents que tenen contacte amb els infants d'aquesta etapa, coincideixen en que no tenen un espai específic en la programació per treballar aquestes pautes, sinó que ho fan durant el dia a dia. La principal manera de treballar-les és, com afirma la tutora de P5, repetint-les constantment i recordant-les entre tots. En les observacions al pati, es veu diverses vegades com les mestres repeteixen les normes, sobretot quan sorgeix un conflicte. La tècnica d'educació infantil recorda també la importància de fer reforços positius quan els infants compleixen correctament aquestes pautes. Tot i que els docents que treballen en aquesta etapa no parlen de cap hora concreta on es treballin aquests aspectes, la cap d'estudis fa referència a hores específiques dedicades a treballar aquestes normes i límits. És probable que els membres de l'equip directiu, tal i com ens manifesta l'entrevistada, no estiguin gaire al corrent de la programació específica de l'etapa d'educació infantil.

Cada tutor decideix com recordar o treballar aquestes pautes de convivència en el seu grup classe. És important remarcar que, com ens explica el tutor de P4, el mateix mestre porta un grup dos cursos seguits (P3 i P4) fet que dóna una continuïtat a l'hora de treballar les pautes de convivència. Hi ha tutors que prefereixen tenir imatges que reflecteixen les normes clarament com ha recordatori; en canvi, d'altres que opten per no tenir-les físicament representades si creuen que ja les tenen interioritzades.

Aquestes pautes de convivència no són pactades amb els nens i nenes, però si que són explicades des del dia en que l'infant s'inicia en el parvulari. Coincideixen en aquestes edats no es recomanable pactar les normes, ja que *entres en una dinàmica de s w g " g n n u " c t t k d g p " c n " r w p v " s w g " v ø j q " x q n g p " f k ha u " f ø g p u g p { c t " j « d k v u " k " t w v k p g u " r g t s w ³ " r w i w autonomia, el poder autocontrolar- u g " . " c p c t " c n u " n n q e u " k " u c d g t " p q " u ø j c* (tutor de P4). Per contra, els infants de primària, sobretot els de sisè, són ells mateixos qui decideixen les normes que creuen adients pel grup classe. El tutor de sisè entrevistat, reconeix que pactar les normes a l'etapa d'infantil pot ser molt complicat i que és millor que les tinguin clares des del principi.

En l'etapa d'educació infantil, els tutors tenen un seguit de pautes de convivència consensuades, però cada tutor les aplica de la manera que se sent més còmode i creu millor pel seu grup. Les normes predominants estan molt relacionades amb els hàbits de convivència (aixecar la mà i respectar el torn, no pegar, recollir, reciclar, etc.) i estan molt lligades amb valors democràtics, com ara el de respectar, el de l'empatia, etc. Segons la classificació de Guitart (2002), les normes transmises als infants són normes exteriors socials que especifiquen el comportament adequat depenent la situació donada.

Aquestes normes segons el que he observat són, tal i com afirmen els autors Maria Teresa (2002) Feu i Lizarraga (2004): útils, clares, conseqüents i coherents.

Molt relacionat a les pautes de convivència, hi trobem els conflictes. Tal i com s'afirma en el marc teòric, la resolució de conflictes pot esdevenir un via molt útil per treballar un ampli ventall de valors democràtics i perquè els infants vagin configurant la seva moral. Si fem un cop d'ull a les entrevistes realitzades als docents centrats en l'etapa d'educació infantil, hi podem identificar un seguit de passos comuns a l'hora de resoldre els conflictes sorgits entre infants, tot i que cada professional ho adapta de la manera que creu més oportuna en aquell instant. Es tendeix a intentar que els infants ho solucionin entre ells de manera pacífica. És important, com afirma Molinari (2007), que els infants a partir del joc aprenguin a resoldre els conflictes de manera autònoma i moral. En el pati vaig tenir l'oportunitat d'observar molts conflictes que acabaven sent solucionats pels propis infants. El fet de deixar parlar als infants entre ells afavoreix l'autonomia i els hi atorga una responsabilitat. En cas que el conflicte no es solucioni, la tendència és fer que els infants expliquin cada un la seva versió. La tècnica d'educació infantil ens comenta la dificultat dels infants de posar-se d'acord en una sola versió, ja que per a ells l'empatia és un concepte encara molt difícil d'aplicar. Ens troben amb el cas també d' infants que no tenen el vocabulari suficient per explicar els fets, cosa que fa que els docents molts cops hagin de guiar la conversa. En el pati són moltes les vegades que acaba sent la mestra qui posa les paraules que creu que els infants volen dir, ja que aquests, o bé pel disgust i els nervis, o bé per la manca de vocabulari, no són capaços de reconstruir els fets de manera coherent. En el cas que la conversa no funcioni, la majoria tendeixen a fer que l'infant o els infants seguïn en un racó a reflexionar fins que demanin perdó o expliquin la seva versió de manera calmada. La tècnica d'educació infantil, tot i així, reconeix que segons el seu parer, sobretot amb els infants de P3, se'ls fa reflexionar poc sobre el que ha succeït. El tutor de P4, en l'entrevista parla de fer veure les conseqüències als infants quan sorgeix un conflicte. Una d'aquestes seria la privació d'una joguina o de quelcom que l'infant li interessi, però sempre fent-los reflexionar.

A P4 i a P5, si els tutors ho creuen necessari, parlen amb el grup classe dels conflictes sorgits. Mentre la tutora de P5 parla amb el grup després de la resolució del conflicte (com a recordatori de les normes), el tutor de P4 utilitza el grup perquè entre tots trobin la solució al conflicte sorgit. Un altre cop, observem dues maneres diferents d'actuació: la primera, es basa en el recordatori i en l'explicació; mentre que la segona, va més enllà, fent reflexionar a tots els infants. Tots els docents reconeixen que a l'hora de mediar un conflicte és millor esperar que els infants estiguin calmats, només així afirmen, entraran en raó i podran posar-se al lloc de l'altre.

Durant les entrevistes apareixen altres recursos, altres estratègies per resoldre els conflictes: mediació amb titelles, recordar situacions passades, imatges, etc. Tots reconeixen que, tot hi haver-hi un seguit de pautes consensuades pel centre a l'hora de resoldre conflictes, és important que cada docent tingui el seu ventall d'estratègies per utilitzar la més adequada a l'infant i al conflicte.

Mentre que els docents d'educació infantil m'han explicat un gran ventalls de conflictes que sorgeixen entre els infants d'aquesta etapa, la cap d'estudis i el tutor de sisè els hi ha costat molt. Al meu parer, un altre indicador d'una possible manca de comunicació entre els professionals d'infantil i els de primària. M'ha sobtat també, que la membre de l'equip directiu nombra només els conflictes sorgits amb els infants amb NEE o amb famílies desestructurades. Aquest fet podria ser degut a que en aquests tipus de conflictes són els que ella ha hagut d'intervenir.

Observem, doncs, com en aquest centre a partir de les pautes de convivència i de la resolució dels conflictes es fa reflexionar als infants sobre valors democràtics com ara l'empatia i el respecte. Segons Buxarrais, Martínez, Puig i Trilla (1995) amb aquestes reflexions es treballa una educació moral que:

Mitjançant el diàleg, la reflexió, la empatia i la autoregulació, vol ser capaç de permetin no només regular la pròpia conducta, sinó també construir autònomament les formes de vida concretes que a cada situació es consideren, a més a més de justes, millors i més apropiades (Buxarrais, Martínez, Puig i Trilla, 1995).

Una altra via utilitzada per a la transmissió de valors és l'educació emocional. Després de dur a terme les observacions i realitzar les entrevistes he pogut veure que l'escola en la qual ens centrem és una escola on l'educació emocional hi és molt present:

Jo crec que totes les escoles tenim valors i una escola sense valors ni emocions no pot arribar als objectius que vols tu dels alumnes (cap d'estudis)

Tots els mestres entrevistats consideren que, tot i ser una moda (com afirma la cap d'estudis i el tutor de P4), les emocions són una vessant essencial per treballar els valors. Els docents ens parlen de la importància de l'educació emocional per poder estar bé amb un mateix, per poder ser feliç. Si un infant no està bé emocionalment no pot assumir cap valor ni cap altre tipus d'aprenentatge, i si un docent tampoc ho està, tampoc podrà transmetre valors positius. El tutor de P4 i la tècnica d'educació infantil, ens parlen de les emocions com a via de coneixença d'un mateix, mentre que els valors, afirmen, són la relació de les emocions amb les pautes de convivència. Per tant, atorguen una connotació més social a l'adquisició dels valors. Els dos tutors entrevistats, afirmen prioritzar sempre i quan calgui, les emocions abans de cap altre contingut curricular, perquè si un infant no està bé, no pot aprendre, ja que les emocions *incideixen en la regulació de la nostra conducta i en la configuració de les nostres respostes a la realitat* (Buxarrais i Martínez, 2009:325). Tot i així, la tècnica d'educació infantil ens parla de la manca d'utilització dels moments diaris per treballar les emocions. Cal recordar que la tècnica d'educació infantil, durant aquest curs, està només amb els nens i nenes de P3, amb tutores diferents que potser tenen una altra perspectiva de l'educació emocional que desconeixem. L'aportació del tutor de sisè s'acosta bastant a la visió que tenen els entrevistats respecte la relació valors-emoció, i ens parla de la importància de crear contextos perquè els infants visquin emocions positives durant l'aprenentatge dels valors. A més a més, la tutora de P5 ens explica

també que no només es treballen valors a partir de les emocions, sinó que es treballen també emocions a partir de valors, com per exemple el de l'autoestima.

Els valors es treballen de manera diferents en cada cicle: a infantil, al ser més globalitzat, hi ha més oportunitats per treballar sentiments i valors de manera contextualitzada; en canvi, a primària, al ser un horari més fragmentat, costa més. Tot i així, la cap d'estudis reconeix que si s'ha de parar la classe de contingut per fer emocions, es fa. A infantil les titelles hi tenen una gran importància a l'hora del treball de les emocions. Són una eina molt útil, tal i com ens explica el tutor de P4, per motivar als infants, per fer-los-hi arribar l'estat d'ànim del docent i, a més a més, serveixen d'intermediaris entre docent i infant (els nens i nenes els hi costa menys expressar-se emocionalment davant del titella que davant del tutor). A partir dels diferents titelles, treballen l'empatia i el vocabulari emocional. Un altre treball emocional que els tutors dels dos grups entrevistats duen a terme amb el seu grup forma part d'una rutina dels infants: quan arriben cada mati posen la seva fotografia sota la imatge que expressa com estan (contents, tristos o enfadats). És curiós, ja que el tutor de P4 ens afirma que ell està convençut que els infants són sincers a l'hora de dur a terme aquesta tasca, mentre que la de P5 està segura que la majoria ho fan per imitació.

Els entrevistats coincideixen, també, en la importància d'anar oferint un vocabulari emocional als infants perquè puguin, de mica en mica, expressar el que ells senten, el que els agrada i el que no, per poder així evitar alguns conflictes. Deixar-los-hi espai i escoltar-los, és imprescindible, ens afirma la tutora de P5. A partir d'aquests moments d'escolta, es creen vincles afectius entre docent-infant, imprescindibles en l'educació dels valors, ja que *el contingut moral, es contagia i es transmet a partir de les relacions* *f ò c h g e v g " k " g n u " u g p v k o g p v u " f ò c r t g e k " s w g " g n u* *adults més propers* (Edwards, 2000). És també molt important, tal i com afirma el tutor de P4, ser honest amb els infants i explicar-los com et sents tu com a adult, així ells aprenen a respectar les teves emocions, reflexionar i, fins i tot, a posar-se en el teu lloc. Aquest aspecte es veu reflectit en les observacions al pati, on la tutora de P5 explica a dos infants que no li ha agradat la seva actitud.

Tot el centre, d'infantil a primària, està duent a terme un projecte d'educació emocional. Com ens explica la cap d'estudis, hi ha una comissió que es dedica a programar totes les activitats de tot el centre educatiu relacionades amb el projecte d'emocions. Ens comenta també, que aquest projecte s'ha fusionat amb el projecte que tenien anteriorment de valors, fet que ens demostra la relació estreta que el centre veu entre valor i emoció. A infantil, aquest projecte va molt vinculat a l'art. El tutor de P4 ens explica experiències de com s'han treballat les emocions a partir de bandes sonores i poemes.

Per tancar el tema de la transmissió de valors als infants d'educació infantil, m'agradaria fer referència a la transmissió d'aquests valors democràtics en els infants amb necessitats educatives específiques i amb els nens i nenes de cultures i religions diferents.

Tots els entrevistats reconeixen que, en el centre, l'índex d'immigració és molt reduït, fet que no els ha portat a plantejar-se el tema de la transmissió de valors en diferents cultures. Tot i així, la tècnica d'educació infantil, ens explica una situació de fa uns quants anys on la família d'un infant es va negar a que aquest treballés les activitats relacionades amb el Nadal. L'escola va acceptar la petició de la família, però la tècnica d'educació infantil ens explica que no sap si es va parlar amb el grup classe del perquè aquell nen no feia la mateixa feina. Tot i no tenir cap infant amb una NEE tots els docents reconeixen que la transmissió dels valors democràtics hauria de ser adaptada, sempre i quan es cregués necessari.

7 0 5 0 " N c " o c p k h g u v c e k » " f g n u " x c n q t u " f g o q c infantil

Com esmenta Guitart (2002), les actituds dels infants estan estretament lligades amb els valors, ja que són expressions d'aquests. A partir de les observacions i de les entrevistes realitzades, ens podem fer una idea de com els valors democràtics es veuen reflectits en les actituds dels infants.

Aquestes actituds no depenen únicament del treball que es fa al centre, a casa, ni dels altres agents socialitzadors, sinó que l'etapa madurativa de l'infant també hi té una gran influència. Cal recordar que les actituds són educables i *n ø c r t g p g p v c v i g " 2 u " n c h q t o c e k »* (Guitart, 2002: 11). *w f u*

Segons les dades recollides en les entrevistes i les observacions que s'han fet, els infants d'educació infantil del centre es troben majoritàriament entre l'etapa d'heteronomia i la individualista. Depenent de la maduresa dels infants o de les situacions actuen d'una manera o d'una altra. Aquestes dues etapes coincideixen amb l'estadi sensoriomotor i amb el període preoperatori dels quals ens parla Piaget, etapes on els infants passen de rebre tota la informació a partir dels sentits a un estadi on l'infant ja comença a adquirir un cert simbolisme i un llenguatge per poder-se comunicar.

Tots els docents entrevistats, siguin o no de l'etapa d'educació infantil, coincideixen en que els infants es troben en una estadi individualista i molt egocèntric. Tant en les entrevistes que es van realitzar amb els nens, com les realitzades als docents, així com les observacions fetes al pati, posen de manifest que el conflicte més comú és el fet de compartir. La majoria dels infants tendeixen a actuar, com ens afirma la tutora de P5, per acció-reacció, sense tenir en compte les conseqüències, sense pensar si faran o no mal a l'altre. Aquesta manera d'actuar, s'accentua quan els infants no tenen el vocabulari adient i necessari per expressar el que volen, fet que moltes vegades fa que un petit conflicte acabi en una agressió.

En les observacions del joc dels nens a l'hora del pati, no només s'han observat els valors que no tenen interioritzats, sinó que s'ha tingut l'oportunitat de veure valors

democràtics en el seu estat pur. El joc és l'espai on els infants conviuen entre ells a partir d'accions i actituds; és l'espai on realment són ells mateixos. La tutora de P5 ens comenta que a les estones de joc és on més entren en conflicte i on els valors es posen vertaderament en acció.

És cert, tal i com ens explica el tutor de P4, que quan més grans són els infants més tendeixen a fer un joc més grupal, tenint en compte els altres. A P4 i P5, he observat que la tipologia de joc que més hi predomina és el joc simbòlic. Piaget ja afirmava que aquest tipus de joc sorgia en l'etapa del període preoperatori. També, s'hi comencen a observar indicis de jocs reglats: un grup d'infants de P5 va passar tota l'estona del pati jugant a l'estop i a l'aranya. A P3, en canvi, el joc és més individual: juguen amb les motos, les pales i la sorra.

Un altre valor que vaig tenir l'oportunitat d'observar va ser el de l'empatia. Quan un infant s'acostava plorant a la tutora, gairebé sempre venia acompanyat d'un company. Algunes vegades inclús del nen o de la nena que li havia fet mal. Quan un nen estava castigat al costat de la mestra, els infants venien i li preguntaven què havia passat. A part de la curiositat innata dels nens i nenes, en aquests casos vam poder apreciar una espurna d'empatia. Els casos en els quals era l'agressor qui acompanyava l'infant que plorava, vam observar una actitud de penediment. Això ens confirma el que ens deia la tutora de P5 sobre l'actitud d'acció-reacció dels infants.

Tot i que, com hem afirmat abans, la gran majoria de conflictes són pel tema de compartir, durant les observacions realitzades s'han detectat infants (sobretot de P5) que comparteixen les joguines sense cap problema, tot depenent de l'estat d'ànim, de les circumstàncies i del context en el que el nen o nena es trobi.

L'actitud dels infants davant d'un conflicte també varia molt segons el tipus, el moment, l'infant, etc. Hi ha vegades que la primera reacció és acudir a l'adult perquè trobi la solució adequada. Aquesta opció és la més observada en els infants de P3, tot i que depèn molt del caràcter de cada nen i nena. En les entrevistes als infants, un parell de nens ho proposen com a solució: *doncs jo avisaria a la profe* (M).

Hi ha un altre grup de nens i nenes que opten per gestionar el conflicte i trobar una solució tot sols. En el conflicte que l'Or ens explica en l'entrevista es percep clarament com són els propis infants els qui arriben a una solució sense la intervenció dels adults: el conflicte sorgeix quan una nena li pren una bala; la intervenció d'una tercera nena ajuda als altres dos companys a solucionar-ho pacíficament. La seva tutora ja diu, en una de les entrevistes, que són infants que prefereixen solucionar-ho ells per evitar així les conseqüències, com ara el càstig. Durant les estones observades, he pogut veure algunes mesures correctores; la que hi predominava era la de fer seure l'infant al costat de la mestra o bé dins la classe, fins que reflexionés sobre el que havia passat.

Els infants tenien molt clar el concepte de demanar perdó quan havien fet quelcom que sabien que no era correcte. Aquest fet es veu reflectit tant en les entrevistes realitzades als infants com en els conflictes sorgits a l'hora del pati. La tutora de P5 afirma que hi

ha infants, però, que demanen perdó per evitar el càstig; i, altres, demanen perdó perquè realment són conscients de que allò que han fet no és correcte.

Durant les entrevistes amb els infants, trobem una clara diferència entre l'explicació que ens donen quan se'ls presenta un conflicte exterior mitjançant una imatge, i les explicacions donades a conflictes viscuts per ells a l'hora del pati. En el cas dels conflictes exteriors, gairebé tots els infants tenen clar que la solució és compartir, però quan són conflictes personals hi ha un grup de nens i nenes entrevistats que manifesten actuar de manera agressiva o bé amb plors. En To, n'és un clar exemple. Quan parla de la imatge, és el primer infant del seu grup que proposa "compartir" com a solució, però en canvi, ens explica que a l'hora del pati un nen s'ha colat i ell, com a solució, l'ha empentat (actitud clarament de l'estadi de l'individualisme on la conducta predominant és: "et tracto com tu em tractes").

En les entrevistes als nens i nenes, tots coincideixen en manifestar que compartir és la millor solució. Tot i així, hi trobem dues tipologies de resposta diferents: una, seria demanar a l'adult una altra hamburguesa; l'altra, seria dividir l'hamburguesa en dues parts. La primera tipologia proposa una solució on l'altre guanya, però ell no perd, posant l'adult com a mediador. La segona, en canvi, mostra una actitud de sacrifici de l'infant, de renúncia, en benefici de l'altre.

El tutor de P4 fa referència a que no tots els infants arriben a primària amb els valors democràtics interioritzats. Segons la seva opinió, depèn molt de la maduresa del propi infant i de la complexitat del valor.

Per concloure el tema del manifest dels valors democràtics en les actituds dels infants, és molt important remarcar que tots els docents entrevistats coincideixen en que els infants actuen per satisfer l'adult. Per tant, segons l'opinió dels docents, es troben en l'estadi que Kohlberg (Segura, 2008) defineix com el de l'heteronomia. Estadi en el qual coneixen les regles, però no entenen encara les conseqüències directes, ni el perquè estan imposades.

5.4. G n u " x c n q t u " f g " n ø g u e q n c " k " c n v t g u " c i g p v u

Tots els docents del centre entrevistats parlen de canvis a la societat que afecten directament a l'escola. Les retallades en són un exemple. La cap d'estudis ens va explicar que per culpa d'aquestes, ja no tenen la sisena hora, la qual es dedicava específicament a treballar valors i emocions. A més a més, afirma que les hores de professional extern (EAP) s'han vist reduïdes. Tot i així manifesta:

Però tot i així, amb les retallades i tot, procurem que els nens no ho notin; això és la nostra professionalitat, som professionals encara que la nostra carrera moltes vegades no està valorada (cap d'estudis).

Els docents esmenten també el canvi que ha tingut el paper de l'escola en la societat. La cap d'estudis fa referència a que avui en dia es tendeix a delegar tota l'educació a l'escola, quan aquesta només és un dels múltiples agents socialitzadors que influeixen en l'educació en valors dels més petits. Explicita també, que l'educació en valors és la suma de tot el que els infants reben.

Els docents entrevistats coincideixen que hi hauria d'haver un canvi social per millorar l'educació i disminuir així el fracàs escolar. El tutor de P4 ens explica que el sistema educatiu actual està massa fragmentat i dirigit ja des del parvulari, fet que dificulta tenir en compte el ritme evolutiu de cada infant. Aquest mateix fet és criticat per Díez en la cita següent: *per què tantes presses si ells, construint-se pas a pas, en els avatars de la t k e c " s w q v k f k c p k v c v " s w g " x k x k o " c " n ø g u e q n c . " i propis desitjos i necessitats* (Díez, 1999:3). El tutor de P4 afirma també que a primària, això s'accentua encara més amb els exàmens i les proves finals, que suposen una pressió, tant per l'alumnat com pel professorat. Tot i així, comenta que no està a favor amb les noves metodologies, com ara el treball per ambients. El tutor de sisè està d'acord amb l'excés d'academicisme i ens comenta el seu desacord en la pressió que els infants de P5 ja hagin de saber llegir i escriure, ja que l'educació infantil hauria de ser una etapa on el joc hi predominés. La tècnica d'educació infantil parla de la dificultat d'un canvi de mentalitat de tota la comunitat educativa del centre, ja que l'escola, segons ella, porta molts anys treballant de la manera que ho fa actualment.

Respecte a la relació escola – família, tots els docents entrevistats en reconeixen la seva importància. Ara bé, degut a les seves experiències, tenen visions diferents sobre el tipus de relació que es crea. La tutora de P5 ens explica que no hi ha trobat cap mena de contradicció en temes de valors, ja que les famílies saben com treballen en el centre i ho respecten. En canvi, el tutor de P4 esmenta que el problema més gran que té amb el seu grup classe és la relació amb les famílies. La cap d'estudis ens parla de mares de P4 que, quan s'ajunten, ho qüestionen tot. Però, tot i així, a l'hora que la directora parla individualment amb elles, no mostren cap tipus d'oposició. Unes altres situacions que de vegades creen contradiccions són casos en els que els infants estan sobreprotegits o bé, casos en els quals els infants no han anat prèviament a l'escola bressol. Aquesta situació cada cop succeeix més i molts d'aquests nens i nenes arriben amb unes rutines i uns hàbits molt diferents als escolars. La tècnica d'educació infantil ens comenta que, segons la seva percepció, les contradiccions en tema de valors és dues a terme en valors més específics, ja que els més generals normalment l'escola i la família els tenen clars. Aquests exemples ens mostren que cada aula és un microsistema format pels alumnes i els seus diferents contextos. Aquest fet fa que les relacions i els vincles que s'hi creen siguin totalment diferents a cada aula.

El paper que tenen les famílies a l'escola, segons el que ens expliquen els tutors, és el següent: ajuden a buscar informació pel projecte, col·laboren en alguna tasca de lectoescriptura i els acompanyen a les excursions. Aquest fet potser és degut al desacord, que ens comenta el tutor de sisè, que hi ha entre els membres de l'equip docent sobre els límits d'actuació i participació de les famílies dins del centre. Aquest

mateix docent ens explicita la seva opinió respecte el tema. Opina que es perd un recurs molt ric en no deixar participar més les famílies en l'àmbit escolar i espera que aquestes cada vegada tinguin més veu i més espais dins de la comunitat escolar. Moltes vegades les accions dels docents van estretament lligades a les reaccions que creuen que poden tenir les famílies. Per aquest motiu, comenta el tutor de P4, no deixen, per exemple, que els infants saltin en els bassals del pati. La tècnica d'educació infantil també afirma que les innovacions metodològiques són subtils, ja que molts pares no entendrien canvis molt bruscos de la manera habitual de fer. Els docents intenten crear vincles positius amb les famílies. El tutor de P5 ens explica que una de les estratègies que ell més utilitza és fer veure als familiars que entre família i escola poden crear un vincle d'ajuda mútua per afavorir el bon desenvolupament de l'infant. Les entrevistes també són un bon moment per crear relacions positives. Cada tutor decideix com aprofitar aquests moments. La tutora de P5 i la tècnica d'educació infantil comenten que el tema que predomina en les entrevistes són els continguts, ja que és el que als pares més els preocupa (seria, probablement, un altre exemple de com les accions i decisions dels docents estan vinculades a allò que els pares volen o esperen). En canvi, el tutor de P4 afirma que del que més es parla a les seves entrevistes és de valors.

Conflictes entre valors familiars i valors escolars, degut a diferents cultures en el centre, no se'n troben gaires. Un exemple que ens comenta la tutora de P5, tot i que no ho relaciona directament amb la cultura, és el d'una nena sud-americana que ha deixat de venir a l'escola sense previ avís i posar-se en contacte amb la família resulta impossible. Aquest fet és probablement degut al fet que, com ens comenta el tutor de P4, hi ha un seguit de cultures que no valoren l'educació infantil, ja que l'atribueixen als pares. Un altre exemple on trobem un xoc de cultures i de valors és en el cas comentat anteriorment, en el qual, una família es negava a que l'infant treballés les activitats relacionades amb el Nadal. En aquest cas, la família va ser escoltada i el centre va trobar-hi una solució.

Per acabar aquest punt, vull fer referència a una cita que va fer el tutor de sisè, la qual ens mostra un punt de vista diferent on el mestre afirma que no sempre són les famílies qui fan malament les coses, sinó que moltes vegades les escoles i els professionals que hi treballen, també s'equivoquen. Crec que és una perspectiva molt diferent i interessant, i, de tots els entrevistats, és l'únic que en fa referència:

F g " x g i c f g u " p q " 2 u " u g o r t g " n ø g u e q n c " s w k " h c " n g un antivalor [...]de vegades a les escoles hi ha dinàmiques que són irracionals , coses s w g " p q " u » p " p q t o c n u " k " e t g e " s w g " j c w t ¶ g o " f ø c r x k f c " p q t o c n . " k " r q t v c (t ú t o r d e s i s è) k f c " p q t o c n " f k p u " r

És important doncs, tal i com esmenta Edwards (2000), anar més enllà de la incomprensió que puguem tenir respecte les famílies i entendre més l'amor que aquestes senten pels seus fills i filles.

6. CONCLUSIONS

L'anàlisi de les dades recollides a partir de les entrevistes als dos tutors d'educació infantil, a la tècnica d'educació infantil, al tutor de sisè, a la cap d'estudis i als infants, així com de les observacions realitzades a les estones de joc en el pati, ens permeten realitzar algunes conclusions, les quals intenten resumir el pensament, les reflexions, les vivències dels alumnes o del professorat. De cada apartat de l'anàlisi de dades, se'n poden extreure les següents:

Els valors a l'etapa d'educació infantil.

- Generalment, els docents que treballen en aquest centre tendeixen a entendre els valors com quelcom que necessàriament s'ha de transmetre als infants, i que cal fer-ho des de l'educació infantil. Els veuen com una cosa positiva i relacionen constantment els valors amb la socialització dels nens i de les nenes. Aquesta relació valor-socialització ens mostra, al meu entendre, que majoritàriament quan es parla de valors es fa referència als valors democràtics.
- Quan opinen sobre quins valors són els primordials a transmetre, la majoria dels docents entrevistats coincideixen. Tots ells fan referència a aquells que formen part del Projecte Educatiu del Centre.
- Els docents de la mostra coincideixen també en els valors que ells creuen prioritaris treballar amb els infants. Disposen d'un marge d'autonomia per tal que es puguin adaptar al seu grup i treballar de la manera que ells se sentin més còmodes. En el llistat de valors que els docents fan, hi distingim dos grups: els pròpiament democràtics; i, els que formen la base per a l'adquisició dels primers. En el primer grup, hi trobem valors com l'empatia, el compartir, col·laborar, cooperar, respectar, etc. Pel que fa al segon grup, parlem de l'autoestima, l'autonomia, la felicitat, etc. Tot i així, tots aquests valors estan molt interrelacionats entre ells i, si se'n treballa un, de ben segur que, simultàniament, se'n treballen d'altres.

La transmissió de valors democràtics en l'etapa d'educació infantil.

- El fet que en el Projecte Educatiu de Centre sovint hi apareguin valors democràtics, com ara el de respectar, col·laborar, l'empatia, etc. ens mostra que l'escola té en compte aquests valors i que considera el seu aprenentatge important. Això, opino que també es manifesta en els projectes elaborats per una comissió concreta de l'escola. Aquests projectes estan centrats en l'educació de valors i emocions, fet que cal destacar positivament. És bo recordar que, quan es va realitzar l'obertura de l'escola, els docents van demanar assessorament sobre el treball de valors amb els infants.
- Els docents tenen força autonomia respecte a com transmetre els valors; per tant, com hem esmentat anteriorment, cada tutor treballa de la manera que creu adient pel seu grup i de la forma que es sent més còmode. Opino que aquesta

flexibilitat afavoreix poder treballar amb cada classe els valors que més necessiten en cada moment, tenint en compte les circumstàncies puntuals que es puguin produir, l'estat evolutiu o el context dels infants. Les principals estratègies utilitzades per treballar els valors, segons el meu punt de vista, han estat: els hàbits i les rutines, la mediació dels titelles, els contes, els projectes (vinculats normalment a l'art i a les emocions) i la resolució de conflictes. Les pautes de convivència i la gestió i la resolució de conflictes acostumen a ser utilitzats per tal de fer reflexionar als infants sobre els valors democràtics. Tot i tenir unes pautes o estratègies que normalment es segueixen en cas de conflicte, cada tutor decideix la manera que considera més adient per resoldre-ho i treballar-ho amb el grup.

- En l'escola, cada tutor es centra en el seu grup i en la seva etapa. La comunicació professional entre docents que no comparteixen cicle, al meu entendre no hi és prou present. Aquest fet fa, segons el meu punt de vista, que s'hi trobin algunes divergències respecte la metodologia emprada: la continuïtat de l'educació emocional a primària en seria un possible exemple.

La manifestació dels valors en els infants d'educació infantil.

- Els infants d'educació infantil es troben entre l'etapa de l'heteronomia i la individualista (Kohlberg). Moltes vegades actuen per la reacció que tindrà l'adult com a resposta davant la seva actitud. Molts infants saben el que és correcte i el que no ho és, però no saben el perquè. És difícil saber quan un infant actua de certa manera, si ho fa perquè realment té interioritzat el valor o bé, si ho fa per agradar a l'adult. D'altres vegades, tendeixen a actuar de manera individualista, tractant els altres de la mateixa manera que ells són tractats. No sempre els mateixos infants actuen de la mateixa manera, ja que hi interfereixen variables com ara el context, l'estat anímic, la situació, etc. Considero que, en les observacions realitzades, aquests elements també s'han evidenciat.
- El conflicte més habitual en aquestes edats és en relació amb l'actitud (o valor) de compartir. Ho hem pogut copsar en les observacions fetes. Aquest fet és degut a diversos factors, entre els que en destaquem tres: primerament, els instints que tenen d'actuar de manera espontània sense tenir en compte les conseqüències, això seria una explicació a les agressions que es fan entre ells; en segon lloc, la manca de vocabulari per expressar allò que volen o senten; i, finalment, la dificultat que tenen per fer empatia amb els altres.
- Davant d'un conflicte, trobem diferents tipus d'actuacions dels infants, les quals hem pogut observar: acudir a l'adult perquè doni una solució, buscar una solució de manera autònoma sense la intervenció del mestre o bé, plorar o agredir. Els infants entrevistats proposen solucions diferents, segons siguin problemes externs o problemes interns. En els conflictes on ells hi tenen alguna cosa a veure, moltes vegades la solució que aporten és més primitiva i no tan reflexiva. A l'hora de buscar solucions enfront d'un conflicte causat pel fet de "no

compartir”, un grup d’infants mostren una visió més empàtica, una visió on un s’han de sacrificar pel bé dels dos. Opino que això podria ser degut al fet que aquests infants ja comencen a anar assumint valors democràtics com ara l’empatia i la solidaritat.

- En les observacions que s’han fet durant l’estona de joc es veuen reflectits els valors en estat pur. Tot i que en aquestes estones s’hi observen actituds que mostren la no interiorització de valors, com ara el de compartir, també s’hi veuen reflectits un ventall de valors democràtics al meu entendre importants: l’empatia, la solidaritat o el respecte a l’altre.

Els valors a l’escola i altres agents socialitzadors.

- Se’ns ha posat de manifestat, per part dels docents, que la comunitat educativa ha hagut de fer front a canvis socials que perjudiquen la transmissió de valors a l’escola i que estan relacionats directament amb la crisi econòmica. Aquests canvis, si bé afecten a l’escola, també afecten a les famílies: molts infants no s’escolaritzen prèviament en les escoles bressol; s’escolaritzen per primera vegada a P3. Opino que el bagatge que l’infant adquireix a les escoles bressol pot esdevenir, si no es té, un factor negatiu important. A més a més, a les escoles cada cop se’ls demana més responsabilitats, quan en l’educació dels infants hi intervenen molts altres agents, començant per les pròpies famílies. Podríem recordar aquí unes paraules que el filòsof J.A. Marina utilitza sovint: *Per educar un nen cal tota una tribu sencera* (proverbi africà).
- El paper de la família a l’escola on s’ha realitzat la part pràctica es concreta en l’educació infantil en tasques com la d’acompanyar a les sortides escolars o col·laborar aportant informació pels projectes que els infants realitzen. Alguns docents afirmen que aquest paper és massa limitat, ja que, segons ells, les famílies dels infants podrien enriquir més el context escolar. Tot i així, tots els docents coincideixen en positivament la influència que tenen les famílies a l’hora de transmetre valors democràtics en els seus fills i filles. Segons la seva opinió, aquesta influència és deguda al fet que els nens i nenes passen més temps amb les famílies que a l’escola; aquestes són el primer agent socialitzador i, probablement, el més influent pels infants. Tot i que estic d’acord, en general, en les opinions donades pels docents, penso que les famílies haurien de ser la primera línia socialitzadora. No sempre és així, per molts motius. Considero que fer xerrades formatives per a pares i mares ajudaria a reforçar aquest paper tant important i serviria per enfortir la col·laboració educativa, també en valors, que ha d’existir entre família-escola.
- En el cas del centre analitzat, s’ha evidenciat que hi ha pocs conflictes amb les famílies generats per la transmissió de valors. Tot i així, en els casos que s’han produït, ens han manifestat que l’actitud de l’escola ha estat la d’escoltar les famílies i intentar proposar una solució. Considero que la via del diàleg és el millor camí per a la resolució de conflictes família-escola. Gestionar conflictes,

en general, no sempre és fàcil i requereix posar en acció força habilitats, les quals no sempre es tenen.

7. CONSIDERACIONS FINALS

La realització d'aquest treball m'ha permès aprendre tot un seguit de conceptes, de tècniques, veure diferents enfocaments i maneres de fer, etc., que crec que són molt útils, fins i tot imprescindibles, en l'àmbit de l'educació infantil. Com a estudiant, però també com a persona, considero que sempre he estat molt sensibilitzada amb la importància de l'educació de la democràcia. Crec, fermament, que és la clau per arribar a viure en una societat digna, justa i pacífica. Sóc conscient que els infants, en ser els ciutadans del futur, tenen a les seves mans avançar cap a un tipus de societat millor i nosaltres, com a adults i futurs docents, tenim la gran responsabilitat d'intervenir positivament en la seva educació.

Realitzant el marc teòric he pogut indagar dins de diferents estudis que parlen del tema de l'educació dels valors democràtics. Gràcies a això, he pogut relacionar diferents conceptes que abans no m'havia plantejat relacionar de manera tan directa: com ara l'educació en valors amb l'educació emocional. Les diferents visions dels experts m'han apropat a àmbits com l'evolució moral dels infants, diferents estratègies i metodologies utilitzades per a la transmissió de valors a l'educació infantil, variables que hi influeixen, etc. Aquesta nova informació adquirida m'ha possibilitat dur a terme les entrevistes i les observacions amb una mirada diferent i molt més fonamentada.

Un altre aspecte que he pogut posar en pràctica és el de la realització d'una anàlisi qualitativa a partir de l'actuació realitzada. Durant la carrera mai n'havia dut a terme cap, de manera tan aprofundida. He descobert la complexitat d'aquesta tècnica, la necessitat d'oferir una mirada objectiva, sense fer judicis ni crítiques sobre allò que s'està analitzant, des d'una actitud de respecte i humilitat, com a estudiant. Si més no, ho he intentat.

A més a més, el treball m'ha servit per afegir a la meua modesta experiència diferents estratègies per treballar els valors democràtics i les emocions. Abans de dur a terme la recerca, era conscient que la millor manera de treballar els valors era a partir del dia a dia i de l'actitud de modelatge de l'adult. Ara, en canvi, he de reconèixer que en l'àmbit de l'educació emocional anava força perduda, ja que durant la carrera penso que n'hem parlat poc. Gràcies a la part pràctica del treball em veig molt més preparada per treballar diferents emocions amb els nens i nenes d'educació infantil.

Crec que aquest treball de final de grau m'ha omplert una mica més com a mestra, obrint-me la mirada cap a àmbits en els quals mai m'havia endinsat. Em sento satisfeta amb els resultats de la recerca i amb tot el que he assolit. Reconec que m'hauria agradat

indagar més en el tema i haver fet una recerca més amplia, observant altres centres i, fins i tot, entrevistant algunes famílies. Si més no, penso que seria una línia d'ampliació possible d'aquest treball. Tot i així, no tinc cap mena de dubte en afirmar que les hores invertides en dur a terme aquest projecte han valgut la pena. Sincerament, penso que el dia que arribi a ser mestra i tutora d'una classe d'educació infantil, tindrè força eines per dur a terme una educació a la democràcia d'una manera més conscient.

He d'agrair a l'escola i als docents el fet d'obrir-me les seves portes de bat a bat, atendre'm i fer possible realitzar les diferents entrevistes i observacions. Sense la seva disponibilitat i generositat, aquest treball no hagués estat possible.

8. BIBLIOGRAFIA

AADD (2004) Escoltar el rostre de l'altre reflexions entorn a l'educació dels valors ètics. Revista Catalana de Pedagogia

Amorim, Valéria; Sastre, Genoveva (2003) "Moralidad, sentimientos y educación". *Educar*,31 (pàg. 47-66)

Buxarrais , M. Rosa (1992) *Actitudes, valores y normas aprendizaje y desarrollo moral. Comunicación, lenguaje y educación* (pàg. 25-31)

Buxarrais, M. Rosa; Martínez, Miquel (2009) "Educación en valores y educación emocional". Tesi doctoral presentada a la Universitat de Salamanca. *Revista Electrónica de Teoría Educativa*. (pàg. 320 – 325)

Buxarrais, M. Rosa; Matrínuez, Miquel; Puig, Josep Maria i Trilla, Jaume (1995) "La educación moral en primaria y en secundaria". Editorial *Luis Vives (Edelvives)*

Cardona, Maria Cristina (2002)" Introducción a los métodos de investigación en educación". 5 Investigación cualitativa. Editorial *Eos-I*

Cardona. Maria Cristina (2002)" Introducción a los métodos de investigación en educación". 8 Observación. *Eos*

Defis, Otilita; Casals, Esther (1999) "Educar en valores en la escuela infantil" *Revista Aula de innovación educativa* 79 [versión electrónica]

Departament d'Educació.(2007) "La convivència en els centres d'infantil i primària" (selecció de textos dins de l'àmbit de relació)

Díez, Mari Carmen (1999)" Valores tempranos." *Aula de innovación educativa* 79 [Versión electrónica]

Edwards, Luz Maria (2000) "La educación en valores, desafío cotidiano" *Revista Aula de innovación educativa* 97 [versión electrónica]

Feu, M. Teresa (Setembre –Octubre 2002) “L’escola, un espai per aprendre a viure i conviure”. Identitat i autonomia 0-6. *I w k z " f n ú m . p 9 h (p à g 3 3 - 3 8)*

García, Lahora (novembre-desembre2010)” Acceptar normes i límits des de les primeres edats”. Educació efectiva i emocional. *I w k z " f n ú m . 1 5 8 h c p v k n*

Gimeno, Cristina; Balaguer , Neus(1998) “La educación en valores en la escuela infantil”. ä Revista *Aula de innovación educativa 70* [versión electrónica]

Guitart, Rosa (2002)” Les actituds en el centre escolar”. Editorial Graó

Lizarraga, Rosa (novembre –desembre 2004)” Sóc massa tolerant o massa estricte”. Identitat i autonomia 3-6. *I w k z " f n ú m . 1 2 2 h c p v k n*

Martín, Xus ; Puig, Jospser Maria (Març 2001) “És possible educar en valors.” *Guix* núm. 273 (pàg. 34 – 39)

Martínez, Miquel (2011) “Educació i ciutadania en societats democràtiques cap a una ciutadania col·laborativa”. *Temps d'educació* núm. 40 (pàg. 11 – 30) Universitat de Bsrcelona.

Miguel, Xus (juliol – agost 2012) “A relacionar-se, també se n'aprèn.” *Infància* 187

Molina, Lourdes (setembre octubre 2002) “Normes, límits, regulacions.” Identitat i autonomia personal 0-6. *I w k z " f n ú m . 9 h c p v k n*

Molinari, Luisa (maig – abril 2007) “La cultura dels iguals” *Infància* 155

Pellicer, Marta; Piera, Celia (2009) “Material para trabajar valores en EI”

Puig, Josep Ma (1989)” Educació i Valors”. *Temps d'educació*

Segura, M (2008) “Enseñar a convivir no es tan difícil ö 0 " *F g u e n 2 g (p à g 6 7 - " D t q w y g 8 7)*

Sellarès, Rosa (setembre – octubre 2002) “Per què és tan difícil posar límits?”. Identitat i autonomia personal 0-6. *I w k z " f n ú m . 9 h c p v k n*

Tey, Amèlia (2011) “Les emocions i els sentiments morals en l’educació de la ciutadania”. *Temps d'educació* 40

Tonucci, Francesco (maig - juny2006) “L'autèntica democràcia comença als tres anys”. Identitat i autonomia 0-6. *I w k z " f n ú m . 1 2 1 h c p v k n*

Urra, Javier (juliol – agost 2005)” Educar per a la convivència” Temes transversals. *I w k z " f n ú m . 1 2 6 h c p v k n*

Unidad de Investigación Traslacional de Slud. “ Análiss cualitativo”. Universidad de Alicante: <http://fcsalud.ua.es/es/ventana-investigacion/analisis-cualitativo.html>

ANNEXOS

En els annexos s'hi troben adjuntes les entrevistes transcrites, les anotacions dutes a terme a les observacions del pati i la imatge utilitzada per fer les entrevistes als infants.

C P P G Z " 3 " V t c p u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " c n

Per començar una mica, tu què entens com a valor?

Un valor és el que permet als nens formar-se com a persones i integrar-se dins d'una societat, jo entenc això.

K " e q o " c " v w v q t " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k n . " s w k p u " x
c o d " g n u " k p h c p v u " f ø c s w g u v g u " g f c v u A

A veure nosaltres en els valors estem treballant molt el que seria l'educació emocional, aleshores les primeres coses que han d'aprendre els nens, és estimar-se a ells mateixos, aprendre a ser feliços, serien valors que són essencials per després començar ja a fer valors més complexes, i respectar als demès, quan diem respectar al demés no ens referim només que estiguin al costat l'un del altre sinó també que puguin posar-se al lloc de l'altre, ve a ser l'empatia, si algú es troba malament intentar ajudar-lo... Tot això és el que intentem treballar, sobretot el poder aprendre a compartir, poder ajudar-nos mútuament, bàsicament això.

Llavors, els valors que creus tu més importants, són els que treballem a la classe?

Sí. No tenim un moment concret per treballar valors, normalment es fa tot molt globalitzat i si sorgeix un problema s'intenta resoldre, si sorgeix s'intenta parlar en aquell moment i intentem dins de les pròpies matèries treballar-ho, és un treball que es fa transversal i aleshores no tenen un forat com a primària.

Es té en compte el cu t t ¶ e w n w o " c " n ø j q t c " f g " v t g d c n n c t " g n u

Si en principi és això, ho integrem dins de la mateixa dinàmica de l'aula, és a dir sempre que sorgeix el problema o veiem necessari treballar-ho, en el dia a dia quan un està fent feina i molesta a un altre, a lo millor no volen compartir una joguina... aleshores fas ja la intervenció en el mateix moment perquè esta integrat ja en la pròpia formació que fan a infantil[...].

I tu com a mestre quan creus que els infants interioritzen més aquests valors, quina forma de treballar creus tu que els hi arriba més..?

[...] A veure, tot depèn del nen, de la maduresa del nen perquè hi ha nens que maduren abans i nens que maduren més tard, també els tipus de valors, hi ha valors que sí que es poden començar a assumir ja ara a infantil, però hi ha altres valors que no els aniran interioritzant fins a la primària. Aleshores aquí posem com si diguéssim els fonaments perquè puguin després interioritzar altres valors. Per això aquí el més bàsic seria el aprendre a ajudar-se, el autoconeixement de si mateix, , intentar posar-se al lloc de l'altre que seria l'empatia, tots aquests valors són essencial per a treballar, per poder col·laborar i fins i tot cooperar, el poder fer coses a la vegada entre varis nens [...] i en principi son capaços d'interioritzar-los.

Ara parlarem una mica sobre els conflictes, la resolució de conflictes....

S w k p u " u » p " g n u " e q p h n k e v g u " f g " e q p x k x ³ p e k c " o ² infantil?

Sobretot el individualisme, són molt individuals, és normal perquè estan fent un procés de maduració i ja toca que siguin individuals . Aleshores els hi costa molt compartir, i la típica frase de que “els nens són molt cruels” és perquè tampoc saben posar-se en el lloc de l'altre. A lo millor li fan mal o són cruels verbalment, i no se'n adonen que estan fent mal realment a l'altre perquè no tenen interioritzat el posar-se al lloc de l'altre, i aquests són els principals conflictes que et trobes aquí. I després també que la resposta més bàsica que tenen ells és el pegar , i llavors davant d'un conflicte intenten pegar encara moltes vegades.... No tots però si que és el primer que els hi sorgeix, aleshores el pegar, també és un conflicte que pot sorgir, són impulsius i aleshores han d'intentar interioritzar el poder autocontrolar-se, el poder intentar els seus impulsos abans pensar-los... són bàsicament els majors conflictes que trobem.

K " o ø k o c i k p q " s w g " f g r ³ p " v c o d ² " f g n " p g p A

Si, no peguen tots, , no tots tenen aquesta individualització... depèn molt del caràcter. Hi ha nens amb un caràcter molt fort, hi ha altres que són més passius...

I es veu diferència entre els de P3 i els de P5?

Evidentment. A P3 el que es treballa bàsicament és això, els hàbits i les rutines, i a partir dels hàbits i les rutines, marques unes normes i marques com un tempo a l'hora de treballar. Si ha P3 fas bé aquesta feina a P4 ja pots començar a treballar tot lo que és qüestió de valors.. A P3 és molt difícil que comencin a treballar lo de compartir, fas una iniciació però no ho interioritzen, alguns sí, però altres no, però a partir dels hàbits i rutines vas posant els fonaments perquè a P4 i a P5 ja es treballen en profunditat.

Em podries explicar algun conflicte sorgit amb el grup que tens ara? [..]

[...] Partint que aquest grup és un grup molt molt molt tranquil, jo mai m'havia trobat un grup tant tranquil, que normalment no sorgeixen molts conflictes, els majors conflictes que tenim podrien ser els grupets, a lo millor en aquesta classe. [...] Hi ha noies, nenes, que s'ajunten entre elles i sempre tenen problemes entre elles, són molt molt amigues però igual que són molt molt amigues també són nenes que tenen problemes entre elles perquè volen fer-ho tot juntes, "ara tu et parles amb aquesta, doncs jo no m' vull parlar amb l'altra..." i és el que passa normalment, és el conflicte que tenim ara. Tinc tres nenes que sempre van juntes i unes altres tres nenes que també sempre van juntes[...] Llavors ara mateix estic intentant resoldre'l i la forma que estic intentant resoldre'l és intentar que puguin estar juntes, però no sempre. Quan juguen han d'estar intentant jugar amb els altres i intento que estiguin separades a les taules. Vale? Perquè ara em començat a arribar a un punt que intenten copiar-se. Ho volen fer tot igual, dibuixen igual... i tot igual.

I dóna resultat?

Sí, amb un grup a funcionat més, en l'altre està costant però bueno, poc a poc... Amb un sí, amb un sí que ha funcionat i ara comencen a jugar amb altres nens. A la mínima que una de les nenes comença a obrir-se a altres, les altres dues comencen també a intentar obrir-se a altres nens i altres nenes. Es l'únic conflicte sorgit últimament perquè no tenim nens que peguin ni que insultin ni res...[..]

Normalment quan hi ha un conflicte com ho sols resoldre, si tens algun tipus de estratègia o pauta a seguir...?

Segons el conflicte, si és un conflicte que pot ajudar a tot el grup classe el resollem entre tots. Aleshores jo intento orientar-los a ells però els que intenten trobar la solució són ells. Depenent de la solució, són nens petits, i algunes solucions no són les més adequades, i aleshores, ja està el mestre per intentar una miqueta orientar-los i fer de guia perquè vegin d'aquestes respostes quines són les parts positives i les negatives. Depenent dels conflictes en gran grup, sinó parlo primer amb els nens que han tingut el conflicte i intentem resoldre, si al final no es resol amb els nens intentem parlar amb els pares. Una altra cosa que també funciona molt i que jo treballo molt són amb els titelles. Hi ha conflictes entre nens que no m'ho volen explicar a mi però si utilitzo un titella, sí que li expliquen al titella, perquè el titella és una tercera persona, ja no soc el mestre. [...]Llavors a partir del titella jo puc intentar veure el conflicte, o perquè un nen plora o està trist, o perquè un nen no vol fer una feina, o perquè un nen no vol fer coses amb un altre nen o nena...[...] Aquí ho fem amb la T, la de educació especial, i tenim aquí a la classe molts titelles [...].

N n c x q t u " l c " o ø j c u " g z r nvkge" cgvu"'s twggu'qung' i fqøpwup' cg'no'c ep altre, llavors segons els infants (depenent de la situació, la cultura), es resol també de formes diferents?

En aquesta escola en general no tenim immigració, hi han molts pocs immigrant i no es poden catalogar com a immigrants perquè són nens de famílies immigrants però nascuts

ja aquí. Vale? Però en aquesta classe no tenim cap nen... Bueno tenim un nen que ha nascut aquí però la seva família ve del Perú... I no, no es noten gaires diferències en els valors en aquest cas [...]. I tenim un nen també que la seva família és d'Ucraïna però el nen a nascut també aquí, i tampoc hem notat diferència de valors. Hi ha diferències de com els tracten els propis pares però no te res a veure amb la cultura sinó que té a veure amb la persona.[...]

Evidentment quan jo he estat en altres escoles amb marroquins, amb àrabs o en altres escoles que a lo millor venen africans si que notes diferència...

O ø j q " r q f t k g u " g z r n k e c t " w p c " o k e c 0 0 0

Sí, ells no valoren l'educació infantil. No ho dic com una cosa negativa sinó que en la seva cultura, en principi l'educació infantil la fan els propis pares, aleshores no entenen que els nens a l'escola aprenguin coses, doncs aleshores fins que no arriben a primària no ho torbem com una cosa de valors. Aleshores tot el que es fa dins d'infantil, en general, estic parlant en general, no valoren els treballs, inclosos els valors. I com a valors, els hi costa molt, per exemple jo m'he trobat molt que la ètnia marroquina amb ètnies gitanes els hi costa molt conviure [...]. De valors és això, el problema de conflictes entre cultures, però diferències a la hora de poder treballar-ho, no.

E q o " t g c e e k q p c t k g u " q " t g c e e k q p g u " u k " w p " k p h c p c n v t g " k p h c p v " c " n ø j q t c " f g n " r c v k A "

A veure, políticament correcte tothom et dirà que sí, que calmat hi parles, però com totes les persones els mestres podem algunes vegades reaccionar bé i algunes reaccionar malament i a lo millor li fots un crit vale? I això pot passar alguna vegada, no sempre estem igual els mestres i qui et digui el contrari és mentida, som persones i algun dia tenim millors dies i alguns pitjors dies. Però lo normal és que quan hi ha un conflicte i peguen, primer es separen i intentes tractar primer el "què" ha passat, en el moment que ha passat parles amb ells i els hi expliques que no està bé que hagin pegat perquè no és la forma de solucionar-ho, pegar es peguen els animals, les persones no, les persones intenten parlar. Llavors se li explica també que si hi ha hagut un conflicte que un nen ha pegat a un altre, que primer vinguin i ens ho expliquin a nosaltres, abans de pegar també. I després intentem que ho parlin entre ells i que intentin trobar un solució entre ells, i si ells no ho acaben de resoldre, no arriben a cap solució, llavors intervenim nosaltres hi ho parlem, intentem fer-los-hi veure que "si tu m'has pegat i jo et pego a tu" és pitjor, perquè clar el que primer que a pegat estaria castigat o se li trauria alguna cosa que li agrada, i d'aquesta forma són els dos que estan castigats. Jo normalment en el pati, si un nen ha pegat amb una pala, intento a lo millor, que estigui una estona primer pensant, i si ho torna a fer li trec la pala, és a dir "pots seguir jugant però no amb joguines del pati" per exemple. I considero que això els hi molesta més que no pas estar tota la estona allà asseguts sense fer res que tampoc... el dia següent ho tornaran a fer. Això es el que faig jo.

E q o " c " o g u v t g " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k n " k " v w v q t ' g u v t c v ³ i k g u **hufniliar peg mostraqqelles coses no estan ben fetes?**

A veure jo normalment sempre ho he explicat (també he donat classe a l'autònoma jo, com a professor associat), jo sempre els hi explicava als alumnes, sobre el que jo he après fins ara, que encara he d'aprendre moltíssim més, que els mestres sempre han de portar una motxilleta. La motxilleta és tot allò que vas aprenent sobre la vida, sobre els altres companys, sobre els altres mestres, tot allò que veus que et pot servir, ho fiques a la motxilleta. Per tant no et puc explicar una sola estratègia a l'hora de resoldre un conflicte, ja et dic depenent del conflicte, de l'escola on estiguis, depenent també del nen o de la nena, depenent també dels pares, perquè no tots els pares reaccionen igual davant dels conflictes dels propis nens, aleshores has d'utilitzar una estratègia o un altra. El més important és tenir un gran ventall d'estratègies que en qualsevol moment o en qualsevol conflicte, puguis treure de la motxilleta: que no et serveix?, doncs utilitzes una altra no passa res: què una estratègia t'ha servit amb un nen i veus que amb un altre conflicte no t'ha servit?, no passa res, aprens que aquella estratègia no serveix sempre amb tothom, llavors intentes trobar un altra estratègia[...] Hi ha coses que dius això ho posaré a la motxilla, i altres que dius, això mai ho ficaria a la meua motxilla. I no puc dir una estratègia concreta, normalment t'he dit el que fem: gran grup o parlar amb el nen, o utilitzar el titella, o parlar amb els pares, buscant ajuda externa amb el psicopedagog que ve, amb la persona de l'EAP, o la persona de educació especial. Moltes vegades intentes provar diferents estratègies i si no funcionen busques a la d'educació especial per si ella et dona estratègies, si trobes que no acaba de solucionar-se, busques al psicopedagog, o ajuda externa ja directament.

I en aquest grup no sé si teniu algun infant amb NEE?

En aquest grup...no, a P3 vam trobar alguns casos de nens que estaven maduratívament molt endarrerits...

I e s v g w " f k h g t ³ p e k c " c " n ø j q t c " f g " n c " k p v g t k q t k v |

Home, evidentment. Un nen que sigui immadur, un nen que té un retard, no pots ensenyar-li el mateix que li ensenyen els demés, perquè no ho compren. El simple fet del valor de l'esforç, que és molt important, que jo sempre considero que, abans no t'ho he comentat, però considero que és molt important. Jo sempre els hi dic que s'han d'esforçar, i un nen que no entén l'esforç com un valor no podrà fer res. Jo tenia l'any passat dos nens que no feien res, que no volien fer res, ni tenien interès [...] no tenien la cultura de l'esforç... jo no els hi podia ensenyar res si abans no aprenien a esforçar-se i aprenien a valorar l'esforç. Aleshores, en el moment que per el pediatre vam derivar-los a estimulació precoç, el nen va començar a madurar, va veure que és millor esforçar-se que no esforçar-se. Perquè tenia coses positives i, aleshores, a partir d'aquí han començat a "despegar", i ara aprenen en el mateix ritme que els demés. Estan dintre d'una normalitat del que seria el grup aula... Però si són... clar, no poden assumir el valors.

Havia tingut un nen, que ara està en primària, un nen que havia tingut molts problemes. No estava diagnosticat, no se sabia que tenia però reaccionava de que es desconnectava del món, començava a llençar cadires, començava a llençar taules, i amb aquest nen era molt complicat explicar-li valors perquè el primer que havia d'aprendre és a autocontrolar-se i, després, és a posar-se al lloc dels altres. A partir d'aquí, si que es podria començar a treballar valors, és ara i encara no ho té assumit. Clar, un nen amb problemes és complicat explicar-li valors. Ha de començar amb coses molt bàsiques

V g p k w " w p " u g i w k v " f g " p q t o g u " c " n ø c w n c A

Haviem tingut normes, a l'aula. Jo, si t'hi fixes, a l'aula no hi tinc cap norma. Si t'en vas a P5 sí que tenen normes a l'aula i crec que, a P3, en alguna aula també hi ha normes de l'aula, normes que algunes són normes i algunes són ja hàbits com: mocar-se si tens mocs, bàsic d'educació infantil, rentar-se les mans sempre que vens del pati, deixar-ho tot ben endreçat, no pegar, no cridar, aixecar el dit... Jo aquí no ho tinc a la classe posat, perquè això a P3 ho "matxaco" molt, estic tota l'estona dient-ho, dient-ho i dient-ho. Prefereixo ser a P3 més "tirano", i quan dic "tirano" dic que sóc jo el que dic i aquesta cosa s'ha de intentar fer i, a mesura que a mitjans de P3 comencen ja a assumir aquests hàbits i rutines, començar a treballar ja el que és l'autonomia. És a dir, en el moment que ells ja tenen uns hàbits, ja poden anar sols quan beuen aigua, quan han acabat d'esmorzar ells ja netegen la taula, van a fer pipi, es renten les mans, a partir de que ells ja fan tot això sols, roden sols. Tu ja no t'has de preocupar d'això, perquè són autònoms i, en el moment que son autònoms, pots fer moltes més coses, pots explicar la feina i ells sols ja saben que han de fer i com ho han de fer. I jo a P3 ho "matxaco" molt, ho matxaco molt fins al Nadal, fins al gener depèn del grup... I és tota l'estona marcar, marcar i marcar [...], quan ells tenen això interioritzat ja treballes l'autonomia i el poder de que fan les coses sols, la creativitat "Jonathan m'en vaig al lavabo. No fa falta que m'ho preguntis, ja saps que pots anar al lavabo", el fet d'aixecar el dit, això és el que faig jo. Al principi no deixar-li molta autonomia perquè tinguin la base dels hàbits i rutines i, a partir d'aquí, ja treballo tota l'autonomia i tot el que sigui que ells ho facin tot sols [...] Jo aquí no tinc les normes perquè crec que a P3 ja ho han assumit i, a P4 i P5, no fa falta tenir un cartell que sembli una senyal de trànsit.

Tens el mateix grup durant P3 , P4 i P5?

En principi P3 i P4 sí. A P5 han de canviar [...]

K " g n " v g o c " s w g " o ø j c u " g z r n k e c v " normes pa les' f g " s w g classes, altres no, ho decidíu entre tots ?

A veure, aquí podríem entrar en discussions. Hi ha un seguit de normes i hàbits que tothom ha de fer vale? I això considero que en una escola s'ha de poder tenir: passar la llista, el temps, els dies de la setmana, etc. Tot això ja saps que ho has de fer i ho fem. El que no estic tant d'acord és a l'hora del "com ho fem", jo considero que aquí ja entra la llibertat de cada mestre depenent del grup i depenent també de tu mateix, de fer-ho d'una forma o de fer-ho d'un altra forma. Això sí que ho tenim estipulat. Les coses que

s'han de fer: abecedari i tot això s'ha de treballar. Aquest any tenim un comissió d'educació emocional que els nanos també estan inclosos i es fa fer un projecte d'educació emocional i en principi tots els mestres tenen un recull d'activitats que han de fer, que les hauria de fer tothom, però no tothom ho fa. M'entens, no sé si m'explico?

Sí, sí

Que hi hagi unes normes per seguir a l'escola ho veig bé, igual que hi ha el currículum i tothom ha de seguir el currículum. La forma en com treballes aquest currículum, jo crec que hauria d'estar molt en llibertat de com el mestre se sent més còmode per poder ensenyar, com veu el grup i, també, està obert una miqueta en el que passa en el dia a dia.

E t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u " f g " n c " v g x c " e n c u u g " v g l
P3 interioritzades?

Sí, sí. Es nota molt. Van pel carrer i algun es pot anar, algun pot fer alguna tonteria, algun pot cridar, però per termes generals no. Ja els veus, van pel passadís i hi van bé, van tranquils, no toquen res. Estan esmorzant i no els hi he de dir res, a lo millor algú se li oblida de posar la cadira. Són nens, normal, però ho fan tot sols. Sempre hi ha el típic nen que et ve i et diu "vull anar al lavabo, però ja ho saben. Sí, es veu molt, es veu molt. Això ho vaig aprendre de l'altra mestre de P5, sobretot rutina i hàbits. Rutina i hàbits a P3 és basic, més que treballar un altre contingut...[...], i treballes també l'educació emocional, és molt bàsic. A P3, si treballes el respecte als companys i el respecte al mestre, i això ho treballes perquè tu has de tenir respecte sobre ells, si tu no els tens respecte i ells no veuen que tu els respectes, ells no respectaran...

Com un model no?

Sí, sí. És un model. A partir d'això, a P4 ja ho tens molt guanyat.

Llavors, aquestes normes, pautes de convivència, rutines, són totes imposades per a
n ø c f w n v " q " j k " j c " c n i w p g u " s w g " u » p " r c e v c f g u A

A veure, hi ha normes bàsiques que a P3 no estan amb la maduresa per poder arribar-hi. Sé que molta gent, ara es porta això d'intentar parlar, posar-se tots d'acord, parlem amb els nens a veure que diuen ells, vale? Però jo soc del perer que depenent de l'edat es pot fer, depenent de l'edat no. És el que t'he dit abans: un nen de dos anys tu no li has de donar mil explicacions perquè primer no les entén i, segon, perquè entres en una dinàmica de que ells arriben el punt de que ho volen discutir tot o volen intentar negociar-ho tot i no toca, són nens de dos anys. En aquesta època tu els hi has d'intentar ensenyar hàbits i rutines perquè puguin ells després intentar assumir tenir una autonomia, el poder autocontrolar-se i anar als llocs i saber el que s'ha de fer i el que no s'ha de fer,[...] hàbits i rutines són aquests i són els que hi ha. Després ja és el que et dic jo, si hi ha un conflicte ho podem parlar, ho podem trobar, hi podem trobar diferents solucions, podem veure que no només un conflicte es pot resoldre d'una forma. Però el bàsic, el pegar, no es pot discutir. No, el pegar "no es pega, fora!" és que..."No, no es

pega i ja està". "No es pega es soluciona parlant, i si algú te un conflicte, doncs vens i m'ho dius i ja està!" I llavors a partir d'això si que ja pots dir *õ E q o " j q " r q f t ¶ g c resoldre?*", *õ S w g " g v " u g ændfar?*". Jo moltes vegades el que faig és que si un nen ha pegat a un altre, jo agafo aquell nen i li dic "Mira, el que has pegat ara, manarà sobre tu a la hora del pati, i hauràs de jugar amb ell i si ell vol jugar a tal cosa tu hauràs d'anar al darrere i hauràs de jugar al que ell diu. És el que hi ha, tu li has pegat, tu li has fet mal, doncs ara tu hauràs de fer alguna cosa per ell i el fer això es compartir el que ell vol fer a l'hora del pati i ja està". Jo considero això, jo ja sé que ara hi ha diferents formes, que ara estan de moda... [...] Ara està molt de moda l'educació emocional, no tot s'ha de treballar a partir de l'educació emocional, l'educació emocional ja està integrada en el propi paper del mestre. No has de fer "ara toca i ara hem de treballar l'educació emocional no"[...] Jo els valors ja els fico dins de la mateixa educació emocional, dins de la mateixa pràctica de l'aula.

C " s w k p c " g f c v " e t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u " u » p " e q p u en el punt que no fan el que és o no correcte perquè hi és present un adult..

Depèn de la cosa a veure. Jo crec que entendre el que està malament i el que no, ho entenen ja des de que són bebès, des de que tenen ja uns mesos set, vuit, un any, ja comencen a entendre que hi ha coses que no estan bé, que ho veuen quan nosaltres ja els hi posem la cara de que no està bé... ja ho van assumint. Perquè quan són petits, fins i tot en un P4 no tenen la consciència del perill, vale? Aleshores el pujar-se en una cadira o una taula i llançar-se de cap, que pot passar [...] ells no tenen encara l'experiència de que si tu et lences al terra de boca, et faràs mal. Aleshores, fins que no viuen aquesta experiència, no saben que això és perillós, però altres coses si que saben. Saben que quan peguen a un altre nen, està malament perquè el veuen plorar i, si no el veuen, ja veuen que la cara del mestre no és una cara feliç. Aquí tenim la cara del titella trist, perquè ahir va haver-hi un problema i jo estic trist. Ells ja ho veuen i si tu, a demés, els hi fas recolzant amb les teves expressions i com ho dius que no esta bé allò. Jo moltes vegades utilitzo no el *õ g u v c t "sigópelhõcgfucvkvöels"hi fa més mal als nens, els hi arriba més al cor [...]* hi ha vegades que sí que els hi dic que estic enfadat, però els hi arriba més el "estic trist", *õ c n " r g i c t " v w " c s w g n n " p g p " o ø j c u " r q r g p u c x c " s w g " v w " u g t k g u " w p " p g p " s w g " g p " c s w g n n amb ell*". Ja et dic, el *õ g u v c " o nonho tengenpençãra assumit perquè no tenen assumit lo del perill, el õ h g t " o c n "si que ho saben[.v] t g u ö . "*

N n c x q t u . " o ø j c u " r c t n c v " o q n v " f g " n ø g f w e c e k » " g s w g " g u v « " o q n v " t g n c e k q p c f c " c o d " n ø g f w l e c e k » " g r g t s w ³ " f ø c s w g u v c " t g n c e k » " v c p v " " k o r q t v c p v 0

Jo t'explico. L'educació emocional té a veure primer amb un mateix. És un aprenentatge que fas tu per dintre i, també, en relació amb els altres després. En canvi, els valors, jo considero que els valors estan relacionats amb l'educació emocional però també tenen molt a veure amb les normes de funcionament de la societat, seria com la ètica i la moral. La ètica és una ètica personal, que tu tens dins teu i la moral té a veure

amb el que a la teva cultura i la societat t'estan dient. Per dir-te algu: pel que tu parlaves abans de la cultura, aquí a lo millor tenim una valor que tenim molt assumit que és idoni per aquesta cultura, per altres cultures no és idoni. Si tu estàs en un desert, el valor de compartir no és el mateix quan el que prima és la supervivència, que en una societat com aquesta que el compartir es bàsic.. estic intentant posar-me en extrems totalment oposats, evidentment. El valor el veig molt en relació amb la societat. Té a veure amb l'educació emocional, però es relaciona també amb la societat, els valors tenen molt a veure. És com el que suposo que us han explicat a la universitat: la declaració dels drets humans, la declaració del dret dels infants, que estan firmades per una sèrie de països, però no per tots els països hi ha coses que són fonamentals i sí que es podrien ja tenir com a base. La vida, moltes coses d'aquestes però hi ha algunes altres que entrarien en conflicte amb algunes cultures[...]

Depèn de la cultura. És com l'educació emocional. Per exemple, al Japó està mal vist mostrar-se emocionat i, aquí, mostrar-te emocionat no està mal vist mira, és una cosa que mira...funcionen així i altres cultures que el mostrar-se sensible un home esta mal vist i en una altra societat està mal vist [...]

Jo diria això, que els valors estan relacionats amb l'educació emocional, però que l'educació emocional parteix d'un mateix i després té a veure en com tu et relaciones amb els demás i, els valors, estan relacionats amb l'educació emocional, però en relació amb unes normes de la societat.

N n c x q t u . " e t g w u " s w g " g u " g u u g p e k c n " n ø g f w e c e k » ' "

Si jo ja dic, és bàsic. Jo si tinc programada una setmana, la programació em serveix per saber més ho menys els que he de fer, però si veig que sorgeix un conflicte, ha passat alguna cosa a casa d'algú, a nascut un nen, un nen està malament a casa perquè s'ha mort l'àvia o perquè ha vingut malament, no m'importa treure el contingut de l'aula i començar a treballar això. Ja treballarem lo altre, no perdran la universitat! El primer que fem sempre és: arriben ells i es posen la seva foto de com estan al mati, i ho parlem "Per què estàs trist? Per què estàs enfadat? Per què tens por?" Ho parlem amb els nens i a veure el perquè està ell així i com ho podem solucionar. Un nen de vegades, lo típic, *õ ² u " s w g " n c " o c o c " u à* ho parlem a veure com ho podem fer *c t 0 0 0 ö "* doncs en esperem i quan la mamà després arribi de treballar li demanes un petó" o jo li explico "bueno, la mama ha de treballar perquè sinó tu no tindries roba, no tindries menjar, i encara que estiguis trist, no passa res, després la mama tornarà a veure't".

I són sincers normalment?

Sí. Per norma es curiós perquè sempre venen contents. Tristos, pot ser depenent del dia i, tenir por, perquè han tingut un mal son a la nit o alguna cosa que els hi ha passat... que l'altre dia anaven amb la mare i un gos el volia mossegar... coses d'aquestes. Enfadats poques vegades, és més amb altres companys o amb la mare, "m'he volgut posar aquesta roba i la mama no em deixava", o "jo volia això d'esmorzar i la mama no m'ha volgut posar això". Però normalment estan contents. Jo el que explico sempre és que el

més important que han d'aprendre aquest curs, i sembla una miqueta idíl·lic, és a ser feliços, és lo bàsic. Si ells no venen feliços a mi no em serveix de res venir aquí i "matxacar-los" amb coses, i si jo veig que en un moment estan una mica tristos no m'importa fer el pallaso, faig el pallaso, que riguin que és la millor teràpia.

És basic, ja moltes vegades estem al pati, que ha plogut i jo li dic a la meva companya: "Evelyn alguna cosa fem malament" i diu "per què?" i dic "Els hi estem prohibint ficar-se en un bassal i podrien fer-ho i no ho fem perquè els pares es queixarien que van bruts o que estan constipats", i alguna cosa fem malament. És el que t'he dit abans amb la maduresa, alguna cosa fem malament, un nen amb dos anys, té problemes a lo millor, perquè no és madur, però a lo millor si no tinguéssim P3, P4 i P5, i si no que poguessin anar per el seu nivell de continguts, no passaria això, un nen de P4 podria estar a P5, i un nen de P4 podria estar a P3, i això també crea conflictes amb l'educació emocional i amb els valors, perquè no estan en el seu punt. Vols que ho aprenguin, però no estan encara preparats...

Clar, deu ser difícil ensenyar a un infant a compartir quan encara està en una etapa totalment individual que es veu només a ell mateix...

En P3 això és bàsic. Tu veus a nens jugant junts, però és mentida, estan l'un al costat de l'altre, però no estan compartint. Algun sí perquè ja ha madurat i cada vegada et trobes que els nens ara maduren abans en general, per bo i per dolent, però maduren abans, i això t'ho trobes.

C " r c t v " f g n " s w g " o ø j c u " g sz estankristosyal matí diuen c t n g u " c e q o " g u v c p 0 0 " V g p u " c n i w p c " h q t o c " g p " e q p e t g v " alguna estratègia?

La veritat que fem a P4 moltes coses. Jo tinc els titelles, això ja està sempre a la meva classe vale? Sobretot a P3. Els titelles són una forma de que ells es motivin. Hi ha titelles per exemple, que si treballen molt bé els hi donen una abraçada, hi ha titelles que si es porten bé donen petons. Després hi ha titelles que tenen problemes, hi ha un titella que és en Flopi l'extraterrestre, que ha vingut al nostre planeta i no sap res del nostre planeta. Aleshores la forma de motivar-los a les feines és que el Flopi aprengui, així el Flopi va aprenent les diferents coses de la Terra. Tenim un altre titella que és el Paco, que és una home que és un pagès que no ha anat a l'escola perquè no va voler-hi anar de petit i no sap res: no sap sumar, no sap resoldre problemes, té problemes amb les seves vaques, amb les seves gallines... I moltes vegades el càlcul mental el fem a partir del Paco, perquè són problemes que ens diu el Paco. Fitxes i feines, també són del Paco. Algun problema que ha tingut en Paco també el tenim aquí i intentem resoldre'l entre tots. L'altre dia vam fer un problema amb el Paco per veure que un mateix problema no només té una solució. Això amb els titelles ho tinc ja sempre.

I llavors, al llarg del curs, pot ser bo o potser dolent, però a l'Evelyn i a mi, que som els tutors de P4 mai ens agrada repetir el mateix projecte d'emocions. Llavors, cada any se'ns ocorre una cosa diferent. Hi ha algunes coses que podem fer igual, però... Hem

treballat, des d'un any que vam treballar a partir de Manuel de Falla, que hi havia una cançó que era l'"embrujo", crec que era, vam treballar a partir de la música, què els hi feia sentir emocionalment aquella cançó i fèiem expressió plàstica a partir d'això. Vam fer també titelles que havien de triar la emoció que li havien de posar al titella, i van elaborar el titella a partir de l'emoció... Aquest any com a projecte important estem treballant a partir de bandes sonores de pel·lícules. Els hi posem la banda sonora de la pel·lícula i ells han d'imaginar de què va la pel·lícula. Depenent del que els hi fa sentir, la següent sessió els hi posem els diferents gèneres: si és de por, si és un drama, si és d'amor, si és d'aventures, si és de l'oest, si és de l'espai... Llavors, ells han de triar a partir de la música, a quin gènere pertany i, en la última sessió, veuen la pel·lícula i llavors expressen la pel·lícula que han vist a partir d'un dibuix. Això és el que estem fent aquest any, estem treballant diferents bandes sonores. Com que totes les pel·lícules no són aptes per tots els públics, les que es poden veure es veuen. Les que no, són trossos seleccionats per nosaltres. Hem fet: "E.T.", "Indiana Jones" i ara estem ja amb "El Bueno, el Feo y el Malo", que és una pel·lícula de l'oest, que és la única pel·lícula que no podem veure sencera.

K " K p f k c p c " L q p g u " n ø j c p " x k u v " u g p e g t c A

Si, posava que era per tots els públics, però hi havia escenes que no... Però bueno, ho expliques, intentes explicar-ho i ja està. [...]

**K " c s w g u v " v t g d c n n " s w g " h g w " f ø g f w e c e k » " g o q e k q
dels nens..?**

Si, però hi ha un problema. Ho estem treballant en P3, P4, P5, però si no hi ha una continuació en primària... M'he trobat el cas, de grups que per a mi eren molt bons i que emocionalment estaven molt bé i que arriben a primària i escoltes comentaris de que "Ai quin grup, ai mare meva quin grup" i dius, mare meva com pot ser, si era un grup que funcionava i ara no funciona[...] No vol dir que els mestres ho facin malament però a lo millor, la forma que utilitzen, les estratègies que utilitzen de tenir-ho tot tant compartimentat, no dóna peu a treballar l'educació emocional, o tots els valors. És el que et deia, jo no crec en una assignatura de valors, ni tampoc crec que les emocions s'han de treballar només quan hi ha un conflicte. Jo en aquell grup, que tenia un nen amb molts problemes, i que em revolucionava tota la classe, que era exagerat, a mi no m'importava perdre tot un matí, quan jo veia que el grup havia acumulat molta tensió, a anar al gimnàs i fer una activitat grupal per treure tensió. Això no ho pots fer a primària, ho pots fer, però has de deixar de fer coses del currículum. Això és com ho veig. Clar, si tu tens matemàtiques, toca fer ara matemàtiques [...], també va amb la persona, hi ha persones que li donen molta importància i hi ha persones que no...

Hi ha un projecte emocional també per primària?

[...] Hi ha coses que són bàsiques i ho has de tenir assumit com a mestre. Hi ha coses, activitats concretes que són diferents que a infantil. Infantil dóna per a fer molta cosa. A

primària també, però a primària pots fer més coses de reflexió, activitats grupals més elaborades que a infantil no pots fer.

Hi ha el projecte fet, que la prova pilot que al va fer la d'educació especial, amb mi... Després s'ha de veure si tota l'escola ho fa o no ho fa...[...] L'altre dia vaig fer una entrevista al degà de la UB i va dir una cosa que em va agradar molt: un mestre sempre es diu que ha de ser vocacional, i ell diu que no ha de ser només vocacional, el més important que ha de tenir un mestre, és compromís. Ha d'estar compromès amb l'escola, amb el projecte i amb els teus nens, amb el teu grup, és bàsic. Si tu veus que ja no estàs compromès amb aquella escola, millor que canviïs si tens l'oportunitat. I amb els nens sempre has d'estar compromès. Tens dies, no sempre pots estar content, però bueno, és educació emocional i els hi pots explicar. Pots anar un dia a l'escola i pots dir "Avui estic trist, m'ha passat una cosa a casa, o m'ha passat una cosa amb un amic, i avui no estic bé i si em veieu més trist és perquè no estic bé" i ja està, no passa res, ells també han d'aprendre que no sempre estaràs content. Li expliques, li fas raonar i ja està. O un dia que estàs molt cansat "mira avui estic molt cansat, i m'haureu d'ajudar a no cridar, intenteu no estar..." i ja està, els hi pots explicar, això els hi dic als pares quan tenim una conversa sobre un nen "mira ara arribes i li expliques el que hem parlat, tal qual, no passa res..."

N n c x q t u . " v c o d ² " u k " v w " j q " g z r n k s w g u " v c o d ² " f q p
f k t " v w " g u v k e " v t k u v . " g n n u " v c o d ² " v ø j q " f k w g p " s

És que un mestre no és un moble. És el que t'he dit abans "Com reaccions davant d'un nen que pega", si et podria dir que sempre políticament correcte, parlem, li explico, reflexionem... Mentida. Hi ha vegades que et surt el crit, si és el més normal de la vida. Després te n'adones, intentes baixar el to... i, al fer aquest autocontrol, dius "eh calma, respira, no passa res, canviem d'activitat, fem una altres cosa..." i intentes tranquil·litzar-te, però no sempre estàs per tranquil·litzar-te.

Quina metodologia, quina manera és la més habitual de treballar a classe (sortint ja dels valors), en general?

Tal i com està el sistema actual és un sistema molt compartimentat, molt dirigit, això no vol dir que estigui d'acord amb les metodologies que fan a altres escoles, per exemple els ambients. Els ambients estan bé per treballar algunes coses, però no va bé per depenent quins nens. Un nen d'educació especial, un ambient li pot anar bé perquè va al seu ritme, però hi ha coses que has de fer-ho d'una forma dirigida. Un nen autista li has de fer una intervenció en ell, no pots deixar-lo en el seu lliure. Un nen que sigui súper mogut i que sempre li agrada tot el que sigui moviment, no pots deixar-lo tot el dia fent el que ell vulgui, perquè sempre anirà als racons o als ambients que siguin més moguts. Aleshores, allà sí que has d'estar tu mirant i, a més a més, a mi personalment, no m'agrada estar allà com un simple observador des de una cantonada mirant i observant tot el que passa, m'agrada compartir amb ells, m'entens o no? Aleshores, la metodologia que es porta ara, tal i com està el currículum, molt compartimentada, i més a primària que a infantil. Jo soc de primària, jo he estudiat primària, vaig aprovar les

“opos” d’infantil i ja m’he quedat a infantil, perquè m’agrada més la llibertat que tinc a infantil de poder fer moltes coses a la vegada i dir mira, a sortit aquest tema, doncs ho treballo, que no a primària, que tinc totes unes matèries que he de treballar i no em dóna per a fer un canvi, “perquè he de treballar mates avui i a lo millor els nens no estan per fer mates, i estan més per una altre activitat que els permet estar més dispersos”. És a dir, jo ho veig tot molt compartimentat, depèn del mestre també[...] Ara encara més, amb les proves i exàmens, que està bé perquè han de tenir un nivell, però moltes coses com l’educació emocional no es veu plasmat en la prova. Tu pots tenir un nen que per el que sigui no té els continguts bàsics però emocionalment és un nen que podrà estar en la societat. Hi ha nens, que en diuen que són gestors del carrer, que saben espavilar-se i buscar estratègies per obtenir les coses [...] jo m’he trobat amb nens que li dones una fitxa i te la saben fer en un “plis plas”, però li dones la mateixa feina sense fitxa intentant fer-lo d’una altra forma i no ho saben fer. En canvi, nens que la fitxa li va molt malament i li fas d’una forma manipulativa o amb casos molt quotidians, propers a ells i sí, ho saben fer. Clar, i donar un fitxa de dos mes dos són quatre sense vincular-ho a res més els hi costa més perquè, clar, és molta extracció. En canvi, si està enllaçat amb el Paco [...] Però bueno, és tal i com està ara el sistema educatiu, després parlen de fracàs escolar. El fracàs no és escolar, el fracàs és de la societat[...]

Actualment quan un nen és mogut: és hiperactiu, un nen li costa, té problemes; tot ha de tenir un nom i un problema, i no. Jo hi ha nens que sí que veus que tenen un problema, i hi has d’intervenir molt ràpidament , i hi ha altres nens que els hi has de donar el seu temps ,” no el cataloguis, no li posis ja la etiqueta, espera’t”. Jo tinc nens que ha P3 tenien problemes, vaig intentar ràpidament solucionar-ho, s’ha mig solucionat, i jo ja no vull que segueixin a educació especial, no són dels punters, vale, però estan dintre de la normalitat del que és un grup classe... Ja està “deixa-li temps” no tenen cap problema, està dintre de lo que diríem la corba de normalitat de l’aula, doncs ja està, que estan entre els 10 de baix, doncs bueno.. Però si directament els catalogues i els hi poses una etiqueta, juguen molt amb l’autoestima d’ells[...]. S’ha d’intervenir directament, a P3 jo crec que no és fa perquè no hi ha mitjans i per això, va molt bé, jo no utilitzo la línia de l’escola, utilitzo la línia del pediatre que és molt més ràpida, a l’escola no hi ha recursos, ve el psicopedagog, ve el de l’EAP una vegada a la setmana i s’encarrega de set escoles senceres, per això et dic...

Hi ha algun moment al dia que el dediqueu a parlar, com per exemple: abans de pati seiem i parlem...?

No, jo soc mol, a veure, jo podria ser una mica catalogat com a ovella negra, perquè jo vaig molt a la meva i m’agrada molt en el moment reaccionar , hi ha un problema, doncs fem això, cap problema. La graella de programació em serveix per saber el que he d’acabar, si alguna setmana em quedo despenjat d’una feina doncs ja la farem la següent setmana; perquè allà no està programada tota la feina que fas d’educació emocional, a no ser que faci com ara el projecte; però no està plasmat, i és temps. Sí, a mi moltes vegades m’agrada deixar-me forats “mira aquí no em programo res perquè sé que el necessitaria per acabar alguna feina si he hagut de fer altres coses de conflictes, a sortit

un altre tema...". Vull tenir aquella hora perquè, per tenir aquest handicap de poder canviar, és molt important. I jugar, jugar és bàsic en infantil, jugar molt, jugar no és deixar-los fer el que els hi doni la gana, que també es pot fer, però jugant aprenen a compartir, fan molt joc simbòlic, que també hi ha interacció, i aprenen també a reproduir allò que veuen a casa, amb els ninos : jo soc la mama, jo soc el metge, jo el policia...

A part del treball individual feu també treballs en grup, treball cooperatiu, col·laboratiu...?[...]

A veure, normalment, el treball és individual, però hi ha activitats de gran grup. Ara per exemple per Sant Jordi intentarem fer entre P4 i P5 un quadre amb tela gegant tots a la vegada, conjuntament. Quan fem activitats d'educació emocional, també les fem totes en gran grup encara que després el treball es reflecteixen individualment. En l'altre grup, que vaig tenir molts conflictes, fèiem moltes feines de treballs grupals, és a dir teràpia grupal. I després jo faig molt també que quan fem racons de joc, jo dic a que s'ha de jugar, però hi ha vegades que dic, els grups taula, com estan ara aquí distribuïts, en taules de 5 i alguna taula més gran, heu de parlar i posar-vos ara d'acord a que voleu jugar; jo els hi explico que primer intentem arribar tots a un acord i sinó arriben fan votació, que és la última forma de participar, però primer intenten posar-se d'acord, i també s'han de posar d'acord qui serà qui ho digui, el representant per parlar, això ho faig molt, perquè així aprenen a parlar, a discutir, a intentar veure, a posar-se d'acord tots a la vegada.

I arriben a un acord?

Algun grup els hi costa més, alguns els hi costa menys, però sí normalment sí. Hi ha vegades que t'aixequen tres la mà i els hi dic "si aixequen tres la mà vol dir que no us heu posat d'acord, seguiu parlant" i a més els hi motiva perquè el que primer, la primera taula que es posa d'acords és la primera que pot triar [...].

V ø j c u " v q t d c v " c n i w p " e c u " q p " j k " j c i k " e q p h n k e treballats?

Els majors conflictes que es troben a infantil no són amb els nens, són amb els pares, i ara cada vegada passa més també a primària. Però sempre, estic convençut que els majors problemes són amb els pares. Són nens que venen, la meitat de la classe venen d'estar a casa, no venen d'escola bressol, llavors, el que s'ha treballat a casa és diferent del que s'ha treballat a l'escola, i aquí ja tenim el primer gran problema. Jo ara soc pare, i també ho veus, no és el mateix el com tu cries el teu fill, el que tu veus només en un nen, que quan tens 26 nens, i has estat ja amb molts nens durant molt temps, que veus que no sé... al veure plorar un nen, a mi no em causa tant trauma com quan un pare veu plorar al seu fill. Perquè jo veig que un nen plori és normal, és per qualsevol tonteria, i ho he vist mil vegades i sé que, bueno se li passarà, que no li causarà cap trauma, que no passarà res, però un pare no ho veu així. Llavors sí que et trobes un gran problema, l'últim conflicte: ens vam trobar a una classe on una mare no entenia com és això que

no deixàvem anar al lavabo als nens fins a una certa hora... Clar nosaltres ja a P4 els hi diem que han de venir pixats ja, que han de fer pipi a casa, però a partir de les 10 els hi deixo, si hi ha una d'allò que "m'estic pixant a sobre", soc el primer que no vull canviar a un nen, "ves i fes pipi", però ells han de intentar controlar-se, hi ha de saber que són responsables de fer pipi a casa, doncs això una mare no ho comprenia, "es que son muy pequeños para poder aguantarse el pipi", i jo li explicava "Tu quan estàs a la feina pots aixecar-te a fer pipi quan vulguis, o a beure aigua?", es que diuen "No entenc perquè no els deixes anar a beure aigua...[...]", doncs ells també ho han d'anar assumint, i no, no ho entenia, "Que no que, no que no, que no que no que no..." i no ho entenia. I llavors també els conflictes entre pares ee, "És que aquella mare, és que aquell pare...", com nens petits.

El major conflicte, són amb els pares i sí, et trobes amb molts conflictes de valors....

I com ho feu?

A veure, nosaltres intentem educar nens, tu a un pare no el pots educar, pots arribar a un acord i és el bàsic, tu quan fas les entrevistes, ja li has d'intentar fer veure al pare la cosa, clar jo sempre els hi dic "Igual que jo us demano ajuda a vosaltres, a casa, vosaltres em podeu demanar ajuda a mi per casa. És a dir que jo no deixaré d'ajudar-los només perquè no estiguin a l'escola." Si un nen.. hi ha nens que et trobes que a casa es porten de meravella i aquí són uns "tiranos" i es comporten fatal, i nens que aquí són modèlics i a casa són uns monstres. Aleshores jo els hi dic, "una cosa no vol dir l'altre, són contextos diferents i pot passar això, i igual que jo us estic demanant ajuda, vosaltres també... "A partir d'aquí ja pots crear un enllaç amb ells, perquè ells ja veuen que si ells tenen un problema tu també els ajudaràs... Aquí pots trobar un enllaç. Per altra banda és fer-li veure que aquí a l'escola hi ha valors importants perquè són importants a la societat, i que a casa, i que si a casa no endrecen, aquí no endreçaran, però és que quan siguin grans tampoc endreçaran, i ara és molt fàcil, perquè jo directament els derivo: "si tu vols tenir un nen com els que surten al *hermano mayor* de la tele, allà tu, jo t'explico que fer per no poder tenir un *hermano mayor*... Però si tu no vols seguir fent-me cas, és el teu problema, jo t'he dit el que jo penso i també ho intentem parlar "A veure com ho veus tu?". La meva pregunta sempre quan jo començo una entrevista, jo no començo a parlar, jo els hi faig una pregunta "Com veus a tal?", i moltes vegades es descol·loquen a P3 perquè no estan acostumats que els mestre els hi pregunti, llavors ell t'explica com el veu, i a partir de com tu veus al pare, jo li explico com veig jo al nen a l'escola, i ho parlem. Jo crec que és parlar amb ells. Hi ha pares que arribes a un acord i pares que no, però com que no estàs educant pares, estàs intentant portar una mateixa línia, no pots fer un altre.

Llavors, a les reunions, entrevistes amb les famílies, es parla de temes de valors?

Sí és de lo que principalment es parla, puc parlar d'algun contingut, també, perquè facin el reforç a casa, però moltes vegades, la majoria de coses que parles, són coses que o a casa no ho fan bé, prou bé, o que tu aquí a l'escola no ho havies vist, conflictes que tenien a casa i tu no sabies, i a lo millor per això el nen no estava anant bé a la classe.

Clar, un nen que li han dit que la *mama* està embarassada, i a tu no t'ho diuen. Doncs el nen ve aquí i a lo millor està més rebel, pega més, o està trist, o no vol fer feina. Si tu no saps que ha passat això a casa tu no pots començar a intervenir en aquest problema, o potser està intervenint però... tu penses que el nen està trist perquè no vol venir a l'escola, i no. És un altre factor i això ho has de parlar. O et trobes el típic nen que té germans i els germans no el deixen dormir a la nit, i ve al matí i el nen està com una moto. Si saps el problema pots intervenir de formes diferents, no s'està portant malament, està cansat i el pots entendre.

L'entrevista és bàsica. Els mestres tenim una hora a la setmana per fer entrevistes, un pare sempre que vulgui, que te la demani, li has de fer.

I en demanen bastantes?

Moltes vegades no en demanen perquè es pensen que no poden demanar-les. Però sí, alguns ho demanen, sobretot pares que estan molt preocupats. Hi ha pares que es preocupen massa pels nens, però bueno jo els hi dic sempre "sempre que vulguis una entrevista, demana-me-la". Estem obligats a fer una entrevista a tot el curs, però normalment en fem dues. Però hi ha nens que en necessites fer sis, set, vuit... les que facin falta. I després, està també l'entrada i la sortida, que també pots comentar coses als pares [...].

C P P G Z " 4 " V t c p u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " h g

Presentació

Què és per a tu un valor, que entens tu com a valor?

El valor són els eixos perquè els nens es comportin i siguin persones. Per a mi és imprescindible. Els valors són això, el que hem de transmetre. A mi el llenguatge verbal, el llenguatge matemàtic, plàstica no són valors, sense valors no som persones, amb això ja t'ho he dit tot.

Com a tutora de P5, quins valors creus que són els essencials per treballar amb els **k p h c p v u " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k n A**

Essencials? Primer, el que és l'autonomia i autoestima, val? Això és primordial per un nen petit, perquè sense això és com et veus tu i com et veuen els altres. Això és imprescindible per un nen de parvulari, també per un nen de primària evidentment. I, després, la responsabilitat i l'autonomia, molt important també. Però autoestima, i autonomia i que et valorin el altres. I valorar-te tu com a persona, sense això... per a mi, això és la base.

I, quins creus que són els valors que treballes més amb els infants?

Amb els infants, a la classe, de valors estem treballant l'autonomia, que es treballa ja des de P3, perquè en el moment en que introdueixes hàbits ja estàs treballant autonomia. En el moment en que el nen és autònom es veu capaç de fer les coses, es veu millor a ell mateix i llavors creix, amb això tens prou. Després, a P5, el que treballem després també molt són els valors emocionals perquè hem fet, bé, ja t'ho haurà explicat el Jonathan, portem un projecte i uns curssets per treballar valors emocionals, i treballem molt el que és la tristesa, el que és estar content, el que és estar enfadat, el que és tenir por, etc. Treballem els quatre bàsics però tot i amb això, jo sóc molt cabuda, estem treballant com em veig jo, com em veuen el demés i com jo em valoro a mi mateix, i m'accepto tal i com sóc. La Marta i jo treballem molt això.

I, com ho feu?

Mira, també treballem molt la cooperació, que és un altre valor. L'ajuda entre els companys, que això també ho estem treballant des de principi de curs i ens va molts bé.. . és una activitat molt xula, no l'havíem fet mai; és una activitat molt bonica i els hi està agradant.

Mira, el que és els valors emocionals els treballem sempre per racons, i molt a nivell verbal, d'acord? Tenim un joc, uns daus, parlem... els hi costa molt verbalitzar, el com em sento, com sóc, com em veig, etc. Primer, per tema de vocabulari, perquè són petits i el vocabulari no és l'adequat i perquè no ho han treballat mai. Sembla mentida, eh? Però no es treballa el com et veus tu, ni com et veuen els altres. Treballarem ara a nivell de tercer trimestre, volem fer una activitat que són uns sobres amb unes claus, d'acord? I llavors, cada setmana, posarem nosaltres una clau dins d'un sobre d'un o de dos nens, llavors arribarà el nen al matí, mirarà el seu sobre i veurà que hi ha una clau que obra... és com si fos un tresor, obrirà i llavors direm que els sobres que està oberts durant tota la setmana han de pensar coses i escriure coses bones del company que toca i les posarem dins del sobre[...] A P5, ara ja estan autònoms per escriure, el nen que no escriu fa un dibuix, després al final de la setmana, setmaneta i mitja, obrim el sobre, els desenganxem i li donem al nen, llavors aquest sobre se l'emporta, el podem obrir entre tots, el llegim entre tots i veiem les coses bones que els nostres companys veuen en nosaltres. Una altra activitat que fem és per taules, que també treballem la cooperació i la col·laboració és: traiem dos nens a l'atzar, posem les fotos i cada taula ha de pensar 5 adjectius positius dels companys que tenen la foto a la pissarra. Costa molt perquè s'han de posar d'acord, "mira, a mi m'agrada perquè és maca", perquè normalment són trets físics, no pensen en el caràcter, ho anem fent així fins que fem la roda dels nens, dels 24 alumnes que tenim a la classe. [...]Els hi agrada, perquè després amb cada nen fem una flor, a cada pètal surt una frase: és maca, és bona companya... Llavors aquesta flor se l'emporten a casa i la poden penjar a la seva habitació i sempre va bé veure que diuen coses bones de tu.

Quan treballem els valors, teniu en compte el currículum?

És que de fet és un dels eixos, bé, és que ara com que el currículum està tan així amb les competències bàsiques i tota la història, està més barrejat, però sí el tenim en compte i

s'intenta ficar en diferents àrees. Dóna més joc la plàstica i el llenguatge verbal, però sí el tenim en compte. Quan programem, és una cosa que es té en compte.

S w c p " e t g w u " v w " s w g " v t g d c n n g w " o ² u " g n u " x c n q t u "

Sí. Nosaltres fem racons dues hores a la setmana i aquestes estonetes de racons va molt bé, perquè sinó quan tu programes et despistes, llavors jo faig racons per exemple dilluns i divendres. I tant dilluns com divendres dedico una estona, o abans o després, per treballar valors, perquè sinó ho fas així vas programant i et despistes. Per això ho tenim en compte, tenint en compte el currículum també, i a l'hora de programar ja són dos forats a la setmana i després, durant la setmana, surten cosetes sempre... igual que és fa tutoria a primària, doncs, es deixa una estona a parvulari també. Igual són mitja hora i mitja hora.

Sempre apareixen coses, a l'estona del pati surten coses, ara hem començat un projecte dels sistema solar i surten coses sempre.

K . " c s w g u v g u " j q t g u . " h g w " g n " s w g " o ø j c u " g z r n k e c "

Sí. Ho estem treballant des de setembre, des de setembre comencem amb els valors emocionals bàsics , després és com em veig jo, com em veuen els altres , com m'accepto tal i com sóc i com reaccio davant de segons quines situacions. I després, els valors de cooperació i col·laboració. Estem treballant també, el posar-nos d'acord, que costa molt. Als adults ja ens costa moltíssim, imagina't un nen de 5 anys. Doncs ho estem treballant des de setembre i en això ens ajuden els pares.

Com?

Fan una feina de lecto – escriptura cada cap de setmana , i és que com ho hem treballat, com que amb les retallades no tenim tant de suport, d'acord? Nosaltres fèiem una activitat de lecto – escriptura setmanal doncs no l'hem pogut fer, perquè no tenim l'ajuda, llavors l'hem adaptat. I és que cada setmana busquen una endevinalla centrada en una lletra, i busquen moltes paraules amb els pares, aquí ve el treball dels pares; després porten aquestes paraules el dilluns a la classe , cada nen porta un paper al igual porta 10 paraules, 5... en funció del nen, les pengem . Cada nen diu de les seves paraules, la que més li agraden, les apuntem a la pissarra, si són 24 nens, 24 paraules. Fem una votació de quina paraula ens agrada més, per exemple aquesta setmana ha sortit zombi, i llavors cada taula entre tots han d'inventar una frase i aquesta frase és la que treballem per confegir la lecto – escriptura durant la setmana. Clar, els pares si no ens fan la feina de buscar paraules , nosaltres la feina de posar-nos d'acord i fer la votació no ho podem fer. I ara ja anem per l'última , per la z...[...] El que farem a final de curs és que cada nen s'emporta un llibret amb les feines de lecto – escriptura de la A fins a la Z.

G p " n c " v g x c " g z r g t k ³ p e k c " s w g " v g p u " e q o " c " o g u v "
els infants interioritzen més els valors?

Buff, costa molt d'interioritzar-los com a tals, que tu tens a dins i que tu actues segons aquests valors. P5, a P4 costa, jo crec que a P3 no, que a P3 no, jo crec que interioritzar i comportar-nos segons aquest valor, a P5 ja els hi costa. Si som reals anem a dir les veritats com són, a P4 els hi costa perquè ells es comporten en funció de la reacció que tu tindràs.

Llavors, moralment autònoms encara no ho són?

No. Ells es comporten i fan les coses pensant en la reacció del mestre, com a autònoms no ho són, ni a P3, ni a P4 i a P5, diria que tampoc.

Llavors, en el moment del dia, quan creus que són ells que entenen més els valors, en quin moment aprenen més sobre els valors, en quines activitats[...]?

A les estones de joc, a les estones de joc, segur. És quan entren més en conflicte, quan parlen més i jo crec que els valors entren més en les estones de joc. Perquè els valors, un valor que podria ser per exemple el de compartir, en activitats de l'aula costa més, al menys que no siguin activitats específiques com t'he dit abans; en activitats normals és el moment en que es posen a jugar, perquè si no en les altres... Funcionen molt per rutines i hàbits en el parvulari. El fer les coses sense pensar, que és quan un valor s'interioritza més, tal i com et surt, és a les estones de joc, perquè sinó i a les altres estones ells tenen molt clar el que han de fer, sinó.. jo crec que sí, que són aquestes.

Quins conflictes de convivència creus que són els més habituals a P5?

A P5 és compartir, és compatir joguines i compartir estones de joc. Simplement, un exemple: les eines de plastilina, tu portes unes eines noves, i que volen tots? Les eines noves, el fet de compartir, això els hi costa molt o el fet de que estan fent una construcció amb fusta i tu poses unes construccions:“ a veure, jugueu amb les construccions”; que tu el que vols és que es posin d'acord , i facin entre tots una construcció, no ? A P5 comencen ja a fer entre tots o entre dos o tres a fer: “ mira Rut,” hem fet un jardí, o hem fet un patí, però és que mira! L'Oriol té dos ponts i jo només en tinc un”. Aquests són els conflictes. I després, que és fan més grans, conflictes a nivell de l'aula no, però a nivell del pati conflictes que es fan empentes i això . jo crec que els conflictes que surten més són a les estones de compartir segur.

I, per què creus que és així?

Per què són egocèntrics totals ,sóc jo, jo, només jo. I a P5 ja ho comencen a superar. Imagina't a P3, jo sóc, és el meu melic, sóc jo i només estic jo, tu estàs aquí però bé... Tot i que a P3 ja comencen a jugar els uns amb els altres, que fins al 3 anys... als 2 anys ja comencen a buscar els altres nens, però fins a dos a tres poden estar 24 nens i 24 jocs diferents, no interactuen moltes vegades [...] Quan arriben a parvulari a P3 ja veus que tot i ser més grans són “jo”, són egocèntrics, sí, sí..

Em podries explicar un conflicte sorgit en aquest grup, un en concret que recordis q " s w g " v ø j c k i " o c t e c v " k " g n " u g w " r t q e ² u A

És un grup explosiu, conflictives d'allò que m'hagin sobtat.. espera, deixem pensar... és que són nens que ja et dic són de penso i actuo, però després recapacito per temor a la represàlia, no és un grup conflictiu, però no hi ha hagut tampoc cap conflicte allò que a mi m'hagi marcat. El de compartir i barallar-se. Ahir, per exemple, l'O.T i l'O.G van anar a assentar-se tranquil·lets perquè s'estaven estirant les peces i jo les llenço per allà perquè tu no les puguis agafar... són conflictives en aquest sentit que sorgeixen a la meua classe. El procés va ser: ahir fèiem una activitat de plàstica que no els podia tenir tots a la vegada, llavors vaig cridant per taules i van rotant, fem rodolins de Sant Jordi, llavors, com que tots a la vegada no es poden posar o a mi pel meu tarannà no els poso tots a la vegada, prefereixo fer-ho de quatre en quatre o de dos en dos si m'apures ,i a la resta de taules poses jocs diferents, llavors fem rotació, o poden anar canviant si estan tranquils. L'O.G i l'O.T estaven jugant a unes construccions i els vaig sentir cridar, em vaig girar, els vaig mirar, els deixo en un primer moment perquè resolguin el conflicte ells si poden, en el moment que vaig veure que ja es començaven a passar de volta vaig dir doncs aneu a seure, penseu una mica, us ho parreu, i quan estigueu tranquils, veniu m'ho comenteu i ja està. Un altre conflicte és que als ordinadors, tinc tres ordinadors es comparteixen els ordinadors, en el moment que tu dius "Podem anar a jugar a ordinadors", van els 24 a seure a la cadira i només hi poden haver-hi sis, llavors el M. va anar, va literalment treure un nen de la cadira per seure ell. Hem d'aprendre a esperar els torns i em d'aprendre que si ara no et toca, no et toca: "ves i busca un altre joc i seus"; es va enfadar , tenim un racó amb unes fotos amb cares de nens trist, content i enfadat. Va posar la seva foto enfadat i vaig dir: "quan et calmis vens i parlem-ne". Va venir i vam parlar, va jugar i després, quan van rotar, els nens el vaig deixar que es poses a ordinadors. Els conflictives són això, del dia a dia, al menys a la meua classe.

**K . " p q t o c n o g p v . " s w c p " j k " j c " e q p h n k e v g u " f ø c s w
sols resoldre els conflictives?**

Jo sóc del tarannà que si s'ho poden resoldre ells, que s'ho resolguin i que en parlin, i normalment és una classe que ja et dic que s'ho parlen i si no, doncs mira, me'ls agafo els dos o els tres en qüestió i ho parlem: què és el que ha passat, que és el que no ha passat, que ha succeït, ens calmem, etc. Però són petits i de moment, a no ser que sigui un nen amb comportament amb problemes específics, que normalment ho resolen per l'interès, i els hi interessa tornar a fer l'activitat, ho solen fer així, no haig ni castigar durament de moment, o no sé si jo sóc molt permissiva, que no ho sóc per tarannà, no els haig de castigar molt sovint. Ahir per exemple el M. i l'I. estaven castigats a l'hora del pati, els vaig castigar jo, un a cada classe, per què? No escoltaven , no feien cas i es de mala educació quan una persona parla i no t'escolten , l'I. estava en una classe de P3 i el M. en una altra. El M. va venir als 5 minuts i em va venir a demanar perdó, aquest nen va anar a jugar, veus? Aquí diem allò de l'autonomia, veus que és un nen que va una mica més enllà, l'I. No. Es va quedar allà i el vaig deixar anar a jugar perquè s'han de d'esbravar també al pati, han de córrer i anar a jugar, però el M. veus, te un punt de... i en aquests cas, si que no vaig ni parlar amb ells: "vinga va, recollim , estem en silenci que hem d'anar al pati ". No em feien cas, estaven jugant i vaig dir doncs ja m'he

cansat, ho he repetit moltes vegades i ara ... és segons el moment. Hi ha moments que si que els crides: “escolteu nois, oi que a vosaltres us agrada que us escoltin quan parleu, doncs a mi també m’agrada que m’escoltin quan parlo”. Hi ha moments que toca, hi ha moments com ahir que no toca i també entra en joc el teu grau de paciència que tens en aquell moment, perquè no sempre tinc la mateixa paciència , i qui digui que si.. és mentida [...] El M. va venir “perdó, la següent vegada t’escoltaré et faré cas...” l’I. estava a l’altra classe i no, no pensava en aquest sentit.

Es parla amb el grup sobre els conflictes que sorgeixen?

Si, si hi ha algun conflicte o sobretot si a l’hora del pati s’han fet mal, si han jugat com no toca, si ha jugat a baralles, o a passat alguna cosa, sí que es parla. Sobretot no deixem passar molt de temps , és quan el conflicte ha passat, quan estem tots tranquils , no dèiem passar 4 o 5 dies, abans d’intervenir, que els nens estiguin calmats, perquè si un nen està enfadat, bé, jo crec que el que no pots fer és començar a parlar, parlar, parlar, perquè hi ha nens que estan molt capficats i no aconsegueixes res, en el moment que ja s’ha calmat , doncs parles.

La manera en que resols els conflictes, és sempre igual, o depèn dels nens, dels conflictes...?

Depèn el nen també, hi ha nens .. és igual que quan tu renyes a una criatura, hi ha nens que pots provocar que es tanqui i ... és veritat, hi ha nens que tenen molta por, hi ha nens que igual perquè no estan acostumats , que tu els hi dius un NO!, i jo tinc nens així a la classe. Hi ha nens que sí que estan acostumats i si no els hi dius un NO!, no reaccionen, vull dir que sí, que en funció de com és el nen. Tot i que una conversa així seriosa amb tots els nens sempre els hi va bé, perquè son molt intel·ligents i sempre intenten buscar el màxim, el aconseguir el que ells volen, però si, en segons tens nens que de seguida ploren, nens que de seguida es tanquen, nens que passen de tot, també tens nens que li entra per una orella i li surt per l’altra... És veritat, hi ha nens de tot, igual que hi ha adults de tot.

I, tens alguns infants amb NEE?

No.

G p " e c u " s w g " g p " v k p i w g u u k u . " c " n ø j q t c " f g " t g u q r el tractaries igual, series més permissiva?

En funció de l NEE que tingues el nen. Si fos un nen amb una necessitat comportamental, a nivell de comportament i de relació amb els companys, si són greus a tu ja et donen unes pautes de comportament amb el nen. Si és un nen que és només a nivell que no segueix el ritme de la classe, doncs em comportaria igual, segons el nen. Però hi ha nens que si, que necessiten que et comportis d’una manera diferent completament. Hi ha nens molt agressius dins les aules i aquí a l’escola n’hi han hagut, i tens por que facin mal a un altre nen, aquí llavors si que normalment et donen unes pautes de comportar-te, si.

G p " g n " e c u " f ø c i t g u u k » " f g " e q o r c p { u " c " n ø j q t c " f

T'assabentes de la meitat d'empentes que hi ha en el pati. Hi ha de vegades que no venen i t'ho diuen, i ells mateixos s'ho fan. I si no, quan venen parles amb ells, i sinó sempre tens algun recurs a l'aula, ho has explicat algun conte, o te'n recordes del que va passar, o te'n recordes que va venir un nen aquí l'altre dia a la classe, perquè de vegades et ve un company, un mestre i et diu: "Mira que es pot quedar aquí tal, perquè mira que ha passat". Sempre tens un recurs, un recurs que et ve en el moment. També tenim titelles d'emocions: " a veure, tu com estaries? Trist? O tu com creus que jo estaria si tu em pegues?". El que passa que el que és la empatia, que és la capacitat de posar-se al lloc de l'altre els hi costa molt. És d'acció - reacció un nen petit. Tu em pegues i jo et pego, i moltes vegades ho fan sense la intenció de fer mal a un company... És això [...] Jo, de vegades estic jugant al pati, passa un nen corrent li faig una empenta però, perquè li faig l'empenta? No ho saben ni ells... És molt parlar-ho, sempre tens una imatge a la classe, unes normes a la classe que les tenen molt presents i una de les normes, evidentment, és que no es peguin, que no es facin empentes, que es respectin els uns als altres, que s'escoltin...doncs és anar-ho treballant, és un continu.

Llavors, com a mestr c " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k n . " s w ³ " g p " r g f ø j w o k n k c t . " c x g t i q p { k t " w p " p g p " f c x c p v " f g " n c " ?

Jo, és que no ho he fet mai... llavors, que penso? Ja t'ho estic dient, si jo no ho he fet mai. Si que és veritat que no humilies ni avergonyeixes, ho expliques davant de la classe, tu no pots mai humiliar un nen, l'enfoneses, a aquest nen l'enfoneses. Si jo estic treballant l'autoestima, no puc fer això, si que el puc renyar i em poden escoltar els altres evidentment, però no, no m'he trobat mai amb el cas.

O ø j c u " r c t n c v " f g " n g u " p q t o g u " s w g " v g p k w " c " e n quines són?

N'hi ha unes quantes, d'acord? Sobretot aixecar la mà abans de parlar, escoltar els companys, una altra norma és recollir el que fas servir, una altra norma és no pegar, una altra norma és llençar papers a les escombraries que ara ja hem intentat llençar cada escombraria a la galleda que li toca per a reciclar, etc. Van en aquest sentit.

I, aquestes normes són les mateixes a v q v c " n ø g f w e c e k » " k p h c p v k n . mestra?

Normalment totes aquestes normes, de fet, es van treballar per a tot el parvulari però s'adeqüen. A P3 no pots posar la mateixa quantitat de normes que a un P5, i és fan les mateixes a P3, P4 i P5, però varia la quantitat. L'essència de la norma és la mateixa, ens ho vam parlar.

Creus que els infants de la teva classe les tenen interioritzades?

No, no, algunes. Les tenen interioritzades però se'ls hi obliden sovint, tenen amnèsia temporal. Per exemple, la de no pegar si que la tenen interioritzada, però és el que dius tu, és molt complicat. Però el que sí que sempre tenen és aixecar la mà abans de parlar, recollir el que fan servir, el deixar la classe endreçada, etc. per què? Doncs perquè són normes que tu els relaciones amb els hàbits i rutines de cada dia, ho estan treballant tots els dies de l'any, tots els dies fas el mateix. Quan parles fas molta conversa, i no poden parlar tots a l'hora, intenta aixecar la mà, hi ha el nen que no te l'aixeca, però tu ja intentes buscar l'estratègia, no el mires o dius "mira aquell que bé ho fa..." i llavors sí. L'endreçar, el recollir, el respectar-se a l'hora de parlar, escoltar als companys costa, veus?, perquè tens els 4 o 5 que no escolten mai, que un està parlant i ells també, no l'estan escoltant, van a la seva. Però sí, hi ha unes normes unes quantes que si que les tenen interioritzades.

Les normes són pactades amb els infants, les heu posades vosaltres?

Aquest any com que són les que venen de l'any anterior, per exemple. Jo no vaig tenir aquests nens l'any anterior, llavors són les que ja estaven a classe. Però quan arriben a P3, abans de presentar les normes es parla amb ells. Jo aquest any no, perquè ja són les de l'any passat [...], però quan arriben a P3 durant el primer trimestre sí que es van pactant, perquè clar, ells ho veuen [...] Llavors presentes càrrecs i presentes normes sobretot. Llavors, a la meua classe, això no ho tenen interioritzat, perquè criden, no parlen.

I, aquestes normes, com les treballeu durant el dia a dia?

Les normes es recorden constantment. Durant el dia a dia es recorden constantment. Jo no faig un treball específic de treballar les normes, però es recorden. Es recorden cada vegada que sigui necessari. I no les recordo jo, de vegades les recorden ells: "mira, és que tal, és que la norma, hi ha una norma que diu que...". I mica a mica, doncs, ja no s'han d'anar recordant tant sovint perquè les segueixen. Algunes sí, unes altres no.

R c t n c t g o " f g " n ø g f w e c e k » 'tagtørballardep amncionís enq p u k f g t n ø g f w e c e k » " k p h c p v k n . " r g t " s w ³ A

Sí. Perquè són les que els ajuden a créixer. És que si un nen no és estable emocionalment, jo crec que no és feliç. I un nen petit ha de ser feliç. A mi que no em vinguin amb històries. Un nen petit ha d'estar content. A veure, si un nen està content i està feliç, aconseguixes tot. Cada nen en la seva mida però. Jo prioritzo això abans que els continguts curriculars. I cada vegada més. Jo cada vegada més prioritzo més això, que no un contingut curricular. Jo sí, jo li dono molta importància a les emocions. Són molt importants. I saber expressar-les. I que no en saben.. No en saben... Tu li preguntes a un nen per què... Jo tinc nens que m'han vingut i m'han dit: "Ruth és que estic trist.." Clar, et sobte, no? Que un nen de P5 et vingui i et digui Ruth estic trist.. i que t'expliqui alguna qüestió seva, de casa. I que... això és molt bo, que t'ho sàpiga explicar. Hi haurà nens que igual estan tristos i no saben explicar-te el perquè. S'ha de treballar i deixar-los l'espai perquè vinguin i t'ho expliquin. És que és curiós. Tots els

nens, si tu els hi preguntes, sempre estan contents. I això no és veritat. Tu li preguntes, i ho he comprovat, eh? Això està comprovat amb els nens de la meua classe i amb el P5 que vaig tenir l'any passat. Si tu li preguntes a un nen: "Què, com estàs avui?" Tu li preguntes a tots i tots et diuen que estan contents. Tots. I això no és veritat. No saben explicar-te quan no estan contents. Els hi has de deixar l'espai. Els hi has de presentar situacions. Jo els hi presento situacions, o expliquem contes, que surtin emocions. I ho vas treballant. Però sí que és molt important. Un nen ha d'estar content. És que si no està content ara i no és feliç, quan ho serà? Jo sempre dic que t'has de preocupar en el moment que un nen ve i amb la cara t'està dient que no es troba bé. De moment, no m'hi he trobat amb el cas. Però sí que algun nen ha vingut i m'ha dit estic trist.. i de plorar, eh? I de plorar... I t'explica alguna cosa de la seva vida, dura, que es dura, però que almenys t'ho està verbalitzant. I tu aquí li has de donar, almenys el fet d'escoltar-lo. El fet d'escoltar-lo ja és molt. De no negar-te. De quan ve i t'explica qualsevol cosa de la seva vida, de coses seves. I fins i tot, doncs, que hi ha nens que venen que diuen que se m'ha mort el meu gos i ploro. Doncs mira, és bo que t'ho expliquin, que no passa res. I hi ha temes que s'han de treballar i s'han d'escoltar. Encara que siguin durs i que no ens agradi escoltar. Jo sí. Trobo que sí. A nivell emocional, sí. És important.

I, llavors, teniu les cares que ells es posen segons com es troben emocionalment. Tu

o ø j c u " f k v " s w g " g n n u " v g p f g k z g p " c " f k t . " s w c p " g
Allà, en les cares, són més sincers o tendeixen a posar que estan contents?

Acostumen a posar sempre que estan contents. Tu tingues en compte que els nens també funcionen i es comporten... no funcionen, es comporten moltes vegades igual que l'anterior que ho ha fet. Per imitació, no? Es comporten per imitació. O sigui, normalment és això. Després què passa? Que surten moments puntuals... -Estic enfadat. -Perquè? -Perquè la... no sé... una companya no em deixa jugar... -Què has de fer? S'agafa la foto i es posa enfadada. Són moments puntuals.

Es poden moure la foto?

Es poden moure la foto quan ells volen. Es mouen, es mouen... Però normalment, si tu ara vas a la meua classe, estan tots contents i potser hi ha algun que no ho està o potser hi ha algun nen que ve enfadadíssim de casa amb la seva mare, perquè no li deixa anar a jugar a casa de la seva amiga, i ve enfadadíssim... però quan arriba a la classe doncs, plum.. ja se li ha passat.

Se li ha passat ?

Sí, sí.

K . " e t g w u " s w g " n ø g f w e c e k » " g p " x c n q t ũ . " g u v « " t g r

A veure, relació han de tenir l'educació amb valors amb l'educació emocional. Saps què passa ara, últimament? Que també funcionem per modes, eh? Funcionem per modes. I ara que està de moda? Les emocions. I deixem de banda uns altres valors. D'acord? L'autonomia i l'autoestima són molt importants. I són valors també. També està

relacionat amb les emocions. Però funcionem per modes. I a les escoles és igual, perquè a tu, quan et venen a començament de curs... curset de tal, curset de qual.. I ara, ni te n'adones... doncs que sí, que tu tinguis en compte que en un parvulari a tot li trobes la relació. Tant als valors com a les emocions. Si que hi has de trobar relació. El que passa que, segons quin moment, els valors els estàs treballant sempre i les emocions, busques altres estones específiques, eh?

Quan treballes emocions, treballes els valors?.

Treballes els valors, clar... i més al parvulari. Tot. Al parvulari, tot hi està relacionat. De fet, es el que és bo del parvulari, que tot es relaciona. Per això està molt bé el parvulari. I és difícil, eh, separar coses en un parvulari.

Bona senyal no, també, suposo?

Sí. Sí, sí, sí. I és difícil.

I, amb el teu grup, treballes les emocions, com has estat dient ? Com ho fas?

Jo els hi deixo que vinguin i que em parlin constantment i que s'ho parlin entre ells. Què més que, en qualsevol moment i en qualsevol situació i encara que jo estigui fent el pont amb una mà. Jo deixo sempre donar-li al nen la possibilitat dels dos o tres minuts de parlar. A part de buscar les activitats específiques, que es poden buscar des de músiques que representin cadascuna de les emocions, i després la representació plàstica que queda bé, o el que t'estic dient jo, que es parlin entre ells. Que es busquin coses positives o un conte, que ja treballi una emoció en concret.. Però jo valora més és el poder parlar amb ells.

K . " e t g w u " s w g " c s w g u v " v t g d c n n " f ø g o q e k q p u " s w g ' veu reflectit?

Saps el que va bé quan treballes segons quina emoció? Que el nen que estimi i que es pensa que no... , que el nen que és tímid i que no s'hi veu... Mmm. Com s'ha de veure... ? Que no es valora prou...? Anem a dir-ho així. Quan la resta de nens els hi diuen, se l'il·lumina la cara! D'acord? Un nen que és tímid o una nena que és tímida, que normalment sí que participa a les activitats, però normalment li demanes tu la participació. En el moment que veu que els altres la veuen amb uns altres ulls, bons ulls, el que fa es que aquesta nena, o aquest nen, pensa doncs, molt bé, jo valc! Doncs jo també. Jo també tinc un valor, doncs jo també sóc guapa, jo també sóc intel·ligent encara que a mi mateixa no m'ho sàpiga veure. Se'ls hi canvia la cara. Els hi fa vergonya, també moltes vegades. Mira que és tonteria, no? Però no és cap tonteria que a tu et diguin que ets bonica o que fas molt bé les feines, o que la Ruth està contenta amb tu, perquè mira que bé que fas bé la lletra lligada, eh? Li agrada i els hi fa una mica de vergonya. O, un nen que és tímid i arribi.. i ha estat malalt, i li diguis: "Ah, ja estàs bo!". Escolta'm t'he trobat molt a faltar a qui dins de la classe! Ja el tens. Aquell nen ja té prou, no necessita que li muntis una festa. L'A. avui ha vingut. És un nen molt tímid i feia dos dies que no venia. –A. has estat malalt? –Sí. –Doncs mira, t'he trobat molt a

faltar eh?. Aquella cadira d'allà, que no estaves tu. La mirava molt sovint i t'he trobat a faltar. Ja riu. Ja té prou aquest nen. Com per dir, mira, la Ruth em mira. Necessita que se'l mirin. Necessiten que se'ls mirin. Que se'ls mirin o simplement passes pel seu costat, els toques un mica. Com estàs? Vas bé? Ja en tenen prou o sóc jo, eh? Potser ho veig d'aquesta manera, que cadascú ho veu d'una manera diferent.

**H k p u " c " s w k p " r w p v " e t g w u " g s p w u g . " " n e o q g o u ' v f c g v " " h f o e c < f p w k n o v " .
g p " c s w g u v " e c u . " k p h n w g k z " c " n o j q t c " f g " v t c p u o g**

Ui, en tot, en els valors, en els continguts, en tot. Si a tu t'agrada el que estàs fent, ho fas a gust. Avui he sortit molt contenta de la classe, hem començat a fer projecte a la classe i ha anat, mira, bé no, més que bé. A mi m'agrada, com que a mi m'agrada treballar d'aquesta manera, t'ho dic des del punt de vista de l'adult, però això és també com els nens, com que a mi m'agrada, la meua cara transmet, ells m'ho veuen a la cara. Doncs ells igual, i els nens que han exposat avui, se'ls hi notava a la cara que els hi agradava el que estaven fent, que s'ho estaven passant bé. És molt important. Tu, quan vas a fer una cosa que t'agrada la teua cara ja ho diu, i és veritat que tenim dies, eh? Pots venir molt content, però tens dies doncs que no et trobes bé, doncs el nen igual. Fins a quin punt, quan tu presentes una feina, tu ja li notes i li dius al nen: “ mira, guarda-la i ja l'acabaràs en un altre moment, o ja buscarem la manera”.

Parlant una mica de la metodologia de la classe, com treballem, per fitxes, per projectes...?

Fem un combinat, de fet, fins ara treballàvem molt amb el quadernet, d'acord? Vam decidir que trèiem el quadrat de llenguatge verbal. Descoberta amb l'entorn mai l'hem fet amb fitxa, perquè ho fem per projecte, d'acord?. Normalment fem el projecte en el que ells escullen la classe que som; al segon trimestre, si no és projecte és centre d'interès, que és un mica meitat i meitat. Un centre d'interès és que nosaltres presentem un llistat de temes possibles i ells escullen. El projecte directament és que ells diuen el que volen fer. I fem la meitat, perquè després, a partir del tema escollit, tot ho muntem a partir del que saben, del que volen saber. Ells, per exemple, ara estem fent el sistema solar. El sistema solar és un centre d'interès però l'estem treballant com a projecte, perquè avui han exposat una taula, la informació sobre Venus i La Terra, i jo amb la informació que m'han portat avui, al migdia els hi munto el treball de demà. Porten de casa la informació i l'expliquen al grup classe. Dos nens han exposat Venus i dos nens han exposat La Terra. Llavors ho han exposat molt bé, els hi ha encantat. Han muntat, amb els pares ho han treballat, ho han exposat als seus companys i després amb el que han dit, hem fet un llistat a la pissarra de tot el que hem après d'aquests dos planetes. Llavors, ara al migdia em poso i els hi munto una petita recollida d'informació que ells acabaran demà. La setmana que ve toca dos planetes més, i aquest cap de setmana se'l prepara una taula diferent [...]. Va per taules, cada setmana s'ho prepara una taula diferent. En canvi el projecte, que és quan escollim el nom, ja podem... per exemple: que podem ser? Va sortir coets i ara som la classe dels coets; és va fer el projecte dels coets.

I, així, tot parvulari escull el nom de la seva classe?

Si, si.

Hi deu haver coses súper variades...

Sí, mira, els Macvins i els Doraemons, [...] Sí. Si, ells ho van centrar en dibuixos i els nens van escollir els dibuixos. I aquest trimestre crec que P4 fan ocells, sí. I treballem molt això, vam treure els quadernet de llengua perquè vam veure que fer fitxa per fer fitxa no ens duia molt lluny. Ens buscàvem nosaltres els contes que volíem, poemes que nosaltres volíem, tipologia textual, etc. Ho treballem tot, dites, poemes, endevinalles, receptes, a nivell de llenguatge verbal i ens ho muntem nosaltres. Llavors, en llenguatge matemàtic, si que compren quadernet, però ens estem plantejant també de treure-ho i muntar-ho nosaltres, i fem la meitat i meitat, fem experiments també.

Realitzeu assemblees, rotllanes, etc. per parlar sobre coses de la classe, si teniu algun moment concret, o si és quan sorgeix alguna situació que ho faci necessari?

Quan sorgeix, rotllana si tens l'espai si, d'acord? I assemblees, bé, sí, els deixem parlar i treiem temes: mira què ha passat, en parlem. Els nens de parvulari, tingues en compte que una assemblea, una rotllana, no pot ser molt extensa, en 10 minuts en tens prou, perquè sinó acaben parlant de temes que... ; sempre que es necessita es fa, al menys jo si. Igual no faig rotllana perquè no tenim espai, però sí que en parlem.

N n c x q t u . " s w k p " v t g d c n n " r t g f q o k p c " c " n ø c w n col·lectivament, individualment, quin és el que hi predomina?

Bé, estem entre el petit grup i el gran grup, aquí està. Perquè en petit grup, P5 treballa també per racons, ja t'ho he dit, fem dues sessions setmanals per racons [explicació com funcionen els racons...]

Una sessió setmanal treballes només amb mig grup també, i es fan treballs manipulatius i d'experimentació.

V ø j c u " v t q d c v " c n i w p " e c u " q p " g u " x g i k u " e n c t c o g transmeteu aquí amb els valors familiars?

No, no m'he trobat. Normalment els petits ens escolten. M'he trobat més en temes del funcionament de cada dia, de roba i tal .. que en tema de valors. Normalment no, no m'he trobat mai. Ells són conscients de com treballem i intenten no contradir.. o almenys, jo no me n'assabento. Igual ells a casa fan el que volen ... [...]

K . " v g o c " f ø k o o k i t c e k » " v g p k w " c " n c " e n c u u g A

Jo tenia una nena, la C. Però, veus, ara ha marxat i no ha dit ni que se n'anava.

I, veus diferències en tema de valors?

No ho he pogut veure perquè ha vingut i ha marxat. Vull dir diferències no. Mira que es veia una mama maca, que es posava molt amb la nena, s'ha adaptat molt bé, de fet aquí he tingut poca immigració, hi ha poqueta a Palau. No és com d'altres llocs on hi ha molta, és que no n'he tingut, vaja. De fet, l'any passat si que vaig tenir l'A. que és marroquí i no hi vaig trobar diferència. Són nens ja nascuts aquí, i el seu germà ja el vaig tenir i no vaig trobar res en temes de valors, ni el paper de la dona ni res, perquè la seva cosina ve també a la escola i tampoc he notat res. Hi ha poqueta en aquesta escola. Jo, de fet, no en tinc, la que tenia ha marxat i no sabem on és. Truquem per telèfon, però...

A les reunions i a les entrevistes amb les famílies, es parla de valors?

Directament amb els pares normalment no, a no ser que vegis que hi ha un comportament del nen que un nen que pega molt sovint, que molesta molt els companys, etc. Normalment es comenta més, els pares venen més per si els hi pots comentar que és un nen obediènt, que es porta bé, etc. de fet, un apartat de l'informe indirectament ho parla. Hi ha un ítem que diu: molesta als companys? Si hi ha un nen que realment fa la guitza tota l'estona, o un nen que és poc autònom, molt dependent de l'adult, ho comentes, però només en casos específics. En la resta, els pares venen molt més per veure com va el meu nen, si ja llegeix, etc. Sobretot a P5, que és el tema... si llegeix, si escriu... i el tema de valors es comenta a les entrevistes inicials de curs, això sí que .. i sobretot a P3, que a juny se'ls convoca a una entrevista inicial.

C P P G Z " 5 " V t c p u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " c " r

Que és per tu un valor?

Caram, això és molt complicat. És alguna cosa que vols transmetre, que en principi és positiu. Jo penso que el tema dels valors, de vegades, pot ser una mica ambigu, no? El que per mi pot ser un valor molt important, un altre pot creure que allò no ho és. Potser no és el que s'hauria de dir, ni el que s'hauria d'ensenyar. És com una mica abstracte aquest tema, no? Per mi són coses en les que hi crec, no has de tenir, però que si que has d'haver tractat.

Quins valors creus primordials treballar en educació infantil?

Seran el meus, subjectivament. Jo crec que, primer, saber ficar-te en el lloc de l'altre, això és bàsic. Si molts cops no etens que està passant, posar-te el lloc dels altres, com se senten, etc. En el cas dels infants, per exemple, si un nen ve plorant de casa has d'entendre perquè, que ha passat. Ara, com transmetre'l? Suposar com se sent, ja és una manera de fer-ho.

Aquí, en aquesta escola, quins són els valors que més es treballen?

Aquí crec que el fet de compartir les coses, aprendre a compartir, ja sigui al pati o ja sigui a la classe. No hi ha joguines per tots. En les coses que es marca més no “ li has de deixar, li has de...” , sempre això, es fa bastant. Llavors es tracten també molt els temes d'emocions que va lligat una mica també als valors.

I, com es treballen aquests valors de compartir, les emocions?

En aquesta escola, jo crec que es fa molt així, dir-ho, no? “ Ho has de fer, li has de deixar, ara ho tens tu una estona i jo l'altre...” Però no sé si, potser, hi ha altres maneres de fer-ho.

En aquesta escola quin valor creus tu que es el que menys es treballa, algun valor així que tu consideris que es treballa poc?

Jo crec que el fet aquest d'entendre què li passa l'altre, jo crec que no es fa gaire.

E q o " e t g w u " v w " s w g " 2 u " c s w g u v " r t q e 2 u " f ø g p u g p { aquesta etapa?

Jo crec que el bàsic es veure que ho fas tu, perquè per ells et tenen súper idealitzat, et tenen com un model, i, per tant, la millor manera que els entri les coses es veure que tu les fas. Jo trobo molt hipòcrita dir als nens “ has de compartir, has de...” i que després em vegin que jo no deixo les coses. Això passa amb els altres valors també. Jo crec que primer has de ser tu si vols que ells facin alguna cosa.

Per treballar els valors, teniu en compte el currículum?

Jo crec una mica que aquí cada un va a la seva , el que creu ell. Si que.. clar, jo programo molt poc, només amb els de P3. Tot i així, pel que he vist, van fent una mica el que han fet sempre, el que cada un creu. De fet, si que hi ha uns valors generals, però no es posa gaire en comú a nivell de cicle d EI.

Entre vosaltres, parleu dels conflictes que sorgeixen entre els infants?

A veure, si que hi ha un dia a la setmana de coordinació de cicle i si que es parla d'alguna cosa, però jo crec que falten moments de trobada, de vegades, que també costa, perquè sempre tens feina i si tens dies de reunió s'ha de canviar, perquè s'ha d'avançar feina de la classe.

I, quins son els conflictes que més sorgeixen entre infants?

Normalment, sobretot al pati, n'hi ha bastant per tema de joguines. Ara, per exemple, amb les motos tothom vol les motos, i el més fàcil és estriar-li i prendre-li. Cal, doncs, treballar el tema aquest, que ho demanin, que si vols una cosa t'has d'esperar o intentar arribar a un acord.

I, per què creus tu que aquests són els conflictes més habituals?

Per exemple, aquest cas suposo que són la novetat. Hi ha poques motos. Però també, perquè el tema de la paraula, sobretot, encara els hi costa molt, sobretot als de P3. Hi ha molts que venen aquí i quasi bé parlen molt poquet, i clar, la manera de solucionar els conflictes es pegant. És molt més fàcil que parlar amb els companys.

K " f c x c p v " f ø c s w g u v u " e q p h n k e v g u " . " e q o " t g c e e k c

Normalment es va a parlar amb ells, primer el “què ha passat”, cada un explica una mica la seva versió, perquè mai acostuma a ser igual i llavors intentar, per exemple amb P5 que són més grans, intentar que s’ho parlin entre ells, que s’arribin entendre, “ com és que si tu dius això i ell diu això altre”, “algú dels dos no esta dient el que ha passat, o pot ser t’ho has de pensar millor el que ha passat”, etc. Sobretot, en P5, es fa això i que parlin. A P3 i a P4, doncs, això que “si ara la té ell, deixa’l que faci una volta i te la torni”, o potser, “mira, avui li ha tocat a ell i un altre dia te la deixarà a tu..” Jo crec que sobretot és parlar més .. A veure si li ha fet mal, i això, que li demani perdó o que s’estigui una estona tranquil·let.

Creus que la resolució dels conflictes hauria de seguir sempre la mateixa pauta?

Clar, jo crec que si, que hi ha nens que el que funciona per un no funciona pel l’altre. Pot ser si hi ha nens que estan molt acostumats al càstig, potser ja no els hi serveix de res que els castiguis. Que de vegades parlar els hi ve de nou, perquè no estan acostumats a resoldre els conflictes així. Però jo crec que si que hauria d’intentar anar a la mateixa línia, i llavors, en tot cas, si això amb algun nen no funciona mai, doncs potser si intentar buscar una altra estratègia, però crec que en principi hauria de ser això, primer parlar-ho i després intentar arribar a una negociació.

I si hi hagués un infant amb NEE, creus que la resolució del conflicte hauria de ser igual?

Clar, potser sí que s’hauria d’adaptar més. Depèn també del grau que tingués no? Si es pogués fer igual, doncs si jo ho faria igual , si no, doncs, adaptar-se al que calgués.

G z r n k s w g o " " w p " e q p h n k e v g " s w g " v w " t g e q t f k u " u c
entre infants i expliquem una mica el procés.

Mmm... Mira, ahir va passar justament. Va venir un nen de P3 que un altre l’havia mossegat i clar, primer t’ho ensenya no, i si que vaig veure que a la bata ho tenia com moll, és a dir, que al menys alguna cosa havia passat. Vam anar a buscar a l’altre nen, perquè clar, havia vingut ell sol, i li vam preguntar a veure què havia passat , i no deia res. L’altra anava dient “que m’ha mossegat, “que m’ha mossegat”. Llavors jo li vaig dir que d’acord, un moment, que ho expliqui l’altre, i no ens deia res. Llavors, li vaig dir “t’asseu aquí una estona i quan ens ho vulguis explicar ja em diràs què ha passat”, i es va quedar allà una estona assentat . Llavors va venir al meu costat i li vaig dir “ ja saps que ha passat”? Em va dir que sí, “ que l’he mossegat “. I clar, llavors li vaig reflexionar “ si això s’ha de fer, si està bé” i va dir que no, i bé, li vaig dir si li volia demanar perdó a l’altre nen i si que ho va fer. tot va quedar així, perquè clar, al portar la

bata tampoc va travessar gaire, però bé, jo potser ho hagués tornat a parlar després, perquè clar el fet aquest de demanar perdó de vegades és una mica així, sembla que ja s'arregla tot i.. no ho acaba d'estar. Bé, en principi va quedar així i ja està.

Tots els nens, quan tu els hi dius pensa i vine a explicar- ÷ o " j q . " x g p g p " c " g z v ø j q A

No, no.

I, en aquest cas, que es fa?

Clar, en aquest cas hagués tornat a buscar-lo jo i tornar-li a preguntar i si no, doncs, intentar tu portar el diàleg de la conversa: “ l’has mossegat?, Mira, ell diu que sí..” I ensenyar-li, intentar tu estirar el que surti. Clar que, afegida la dificultat de la parla dels de P3 ... Mira, ara estem arribant a finals de curs i encara la majoria parlen bé, però al principi tot això és molt més complicat.

Creus que les normes i els límits son important a aquestes edats, per què?

Bé, si que se n’han de posar perquè és una manera que ells es sentin més segurs perquè sinó també si els hi deixes fer tot, no saben fins a on poden arribar i van provant. Penso que les normes han de ser molt clares, que un cop en poses una... Jo crec que has de tenir límits, alguns potser els podràs negociar, però hi ha coses que han de ser molt clares i si has dit que no, doncs a de ser que no, pot ser en altres coses sí que pots ser més flexible. Però clar, el que dèiem abans, que cadascú... Potser també, sobretot en una escola, hi hauria d’haver coses que estiguessin pactades una mica perquè, de vegades, tu dius això no ho deixo fer i un altre sí que ho deixa fer. Parlar-ho una mica per anar a la mateixa línia, perquè clar, si tu estàs dient que sí i un altre diu que no.. I clar, també és complicat pel tema aquest. Hi ha gent que potser posaria molts i seria molt més estricte i d’altres que no. Posar-ne sí, jo crec que n’hi ha d’haver.

I, teniu consensuades algunes normes fixes entre els docents?

Quan jo vaig arribar aquí, a aquesta escola, ja estava en funcionament i, és clar, a mi ningú em va dir hi ha això, això i això. Tu vas veient una mica... però no, pactat fins a quin punt, no. Això no. A més a més, jo he anat durant tots aquests anys canviant de mestres, i clar, també veig cada una cap a on va. Doncs tu intentes adaptar-te al que ella fa, perquè clar, és això... portar la contrària seria una mica...

I, aquestes normes les imposen els docents ? Els infants participen en decidir-les? Com funciona?

Aquí, a infantil, sí que n’hi ha. Aquí, a P3, no es posen a la classe, però a partir de P4 o P5 sí que hi ha unes imatges de normes preestablertes. Són les mateixes a P4 que a P5, fem silenci a la classe, no ens peguem... Sí que al començament de curs s’explica als infants i ho tenen penjat a la classe com a recordatori. Crec que a primària sí que les pacten entre els nens. Però aquí a infantil les que posen, ja hi són... Si.

I, quin tipus de normes són aquestes que hi predominen?

Això, les que es pengen a la classe, són això. Que no es crida a la classe, bé, com respectar als companys, que a la classe no ens peguem, etc. No sé si hi ha també que per parlar, doncs primer has d'aixecar la mà. És que això, ja et dic, com a P3 no van penjades a la classe, no sé, no ho sé gaire.

Tu estàs a P3, ara?

Sí. Jo només estic a P3. Estic de suport a P3.

F ø c e q t f 0 " " K . " e t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u " v g p g p " n g

Jo crec que aquestes de l'aula saben que hi són perfectament. Jo crec que, apart d'estar allà, es van repetint. Això també, quan fas classe i fas feines d'aquestes, clar, els hi has d'anar recordant. Clar, això de no parlem, estem en silenci,... Vull dir, saber-les, jo crec que sí. Ara que, després, cada dia es compleixin... ja és més difícil, però...

K . " c s w g u v g u " p q t o g u . " e q o " g i l y Bé, va t p a r d e n l e s g p " c " n i m a t g e s . . .

Sí. Hi ha això, les imatges per recordar-ho. I a part d'això, és anar-ho repetint i anar-ho repetint. Quan passa, doncs... –recordeu que no cal fer això o també, si ho estan fent bé, doncs dir-ho –ah! molt bé! Avui heu estat molt callats, o molt bé! No ha passat cap cosa a l'aula o el que sigui.

A quina edat creus que els infants són capaços de distingir allò que és correcte i allò que no ho és ?

O sigui, en general, socialment, no? Doncs, ara no ho sé.. Depèn, sí. Potser coses molt bàsiques, per exemple a P3. Molts cops peguen i tampoc no són conscients de què estan fent. No ho fan potser tant expressament com ho podrien fer-ho els més grans. És això. La seva manera de resoldre les coses i la seva resposta que tenen. Clar, no sé això fins a quin punt... potser, després d'això, si els hi dius “què has fet? que si això s’ha de fer?, etc. Després, saben dir-te que no, que potser no ho haurien d’haver fet. Però que en el moment no ho pensen.

N n c x q t . " e t g w u " s w a c i ó i n f a n t i l , q u a n f a n a l g u n a " c o s a o b e f w e e q o r n g k z g p " n g u " p q t o g u . " j q " h c p " r g t " n c " r t g u 3 s a b e n q u e a i x ò n o e s p o t f e r ?

No, jo crec que ho saben. Saben que això pot agradar a l'adult. O sigui, sí. Saben que així, estarà content. Però crec que això és el que s’ha d’evitar que acabi passant. Clar, és complicat.

Com es pot evitar que això acabi passant? Ara jo vaig més enllà, eh..

Bé, jo crec que fer-los entendre que això, que les coses les han de fer per ells, no perquè sinó jo m’enfadaré.. o perquè sinó.. Per exemple, que si s’ha pegat, doncs que així no

s'arreglen les coses... però no perquè jo vulgui, sinó perquè això socialment està establert que no ho arreglem així, no? I amb altres coses, doncs això, ser conscient que no perquè vull que estiguis així, hi has d'estar, sinó perquè és així.

S w k p c " t g n c e k » " e t g w u " s w g " j k " j c " g p v t g " n ø g f w e c e k » " g o q e k q p c n " c

Crec que, primer, t'has de conèixer a tu mateix i has de saber com és per després saber com actuar, com comportar-te, vull dir, que tot va lligat. Si tu saps gestionar-te les teves coses doncs serà més fàcil ajudar als altres, entendre els altres. Jo crec que això va molt lligat.

E q o " g u " v t g d c n n c " c s w ¶ " n ø g f w e c e k » " g o q e k q p c n " c

Es treballa bastant com un projecte. Avui, mira, anem a fer una feina relacionada amb la por. Explicarem un conte, crear un conflicte i l'han de relacionar amb estats d'ànim o amb altres contes o amb alguna fitxa que passa. Jo crec que faltaria aprofitar el moment en el que passa. De vegades és com voler crear situacions diferents quan en el dia a dia ja et porta treballar valors i emocions. També depèn d'això de la persona, cada mestra s'ho fa una mica a la seva manera. Hi ha qui sí que sap aprofitar això, si un nen bé aquell dia més tou de casa doncs aprofitar aquell dia "què t'ha passat? Com et sents?", però això no es la dinàmica general.

E t g w u " s w g " c s w g u v " v t g d c n n " f ø g f w e c e k » " g o q e k q p c n " c

Clar, jo a l'estar més a P3 suposo que tampoc veig l'evolució, perquè suposo que tampoc són coses que es deuen veure al moment. Sí que, de vegades que a P3 eren molt tancats, i després els veig a P4 i els vaig veient com van canviant, que tampoc no sé si es deu tot a aquest treball, que sí segur que ajuda i que va bé. Però clar, en un curs és molt just per veure-ho, però si segueixes el grup classe és més fàcil veure aquest canvis.

K . " n c " o c p g t c " g p " e q o " v t g d c n n g w " n ø g f w e c e k » " f q e g p v u " f ø k p h c p v k n A

A nivell de projectes i d'activitats sí que hi ha una comissió, perquè aquí a l'escola es treballa també per comissions un cop per setmana. Hi ha treballs per comissions i hi ha una que fan els projectes de les emocions. Van fer tota una recerca, tot un treball, el van presentar a tot el claustre, amb activitats programades per infantil. Van donar molt material i molt bé, va estar molt bé. I a part d'això, a nivell individual, cada mestra farà o només això, o això i altres coses, o no farà ni això, saps? En principi, sí que hi ha un consens, un treball, ja fa dos anys crec que portem aquest projecte més en serio en aquest tema. Però després, a nivell individual, pot ser que a part es facin més coses o que es quedi només en el projecte.

Els docents segueixen el projecte proposat?

Clar, jo crec que sí, clar que al donar-te el material molt fet, molt explicat, també és més fàcil portar-ho a l'aula. Jo crec que també depèn de la persona. Hi ha gent que li agrada més fer aquestes coses o que se sent més a gust i d'altres que els costarà més..

Qui p c " o g v q f q n q i k c " f g " v t g d c n n " r t g f q o k p c " c s w ¶ "

Sí, bàsicament fitxes i coses bastant dirigides i el tema de plàstica doncs també. Jo crec que va molt depèn qui la faci. Hi ha gent que se sent més a gust que tots facin el mateix i tenir com la classe més controlada; i, altres, que donen més facilitats a que facin coses lliures. Va bastant a nivell individual això. No hi ha cap metodologia així establerta, tot i que temes de fitxes sí que es fan a totes les classes, tots tenen una editorial amb un àlbum i les fitxes per fer. A part, se'n fan algunes més, i llavors cadascun, doncs això...

A educació infantil es fan reunions, assemblees, etc. on els infants parlin i puguin opinar i decidir coses?

No. L'únic així similar a P3 es la rotllana que es fa al matí amb el bon dia i sí que hi ha una estona d'explicar si volen explicar alguna cosa o del cap de setmana. Però així, com a manera de resoldre les coses, no. Sí que es pacta el nom de la classe, el nom el trien entre tots, hi ha unes votacions, que seria el més semblant a això, però en temes molt puntuals, no és la dinàmica de funcionar. Sí és el nom de la classe, l'elecció del projecte, llavors sí que potser es parla i això.

U k " " v w " h q u u k u " n c " v w v q t c " f ø w p c de pamlar.u?u g . " v w " h c

Sí, sí, jo entenc que després de portar aquí temps de vegades també costa, no? Que tens molt a la teoria, molt el que s'ha de fer, però després també costa portar-ho a la pràctica. Suposo que és agafar-te les coses d'una altra manera, i això, no tenir pressa. Suposo que és això, si tens una editorial i unes coses que has de fer, doncs, també et marca molt temps, però si pogués realment no dependre d'això, doncs jo crec que sí que s'han de dedicar moments a això i a més que aprens moltíssim tu d'ells i ells dels altres, i es la manera, jo crec.

I, és flexible la programació establerta?

Clar,, la pots posar tu com vulguis, però... clar, també és això, si els pares han comprat uns llibres, també estàs una mica lligat, i a més jo crec que ja hauria de ser un canvi social potser o almenys de la comunitat d'aquí, perquè sí ja són molts anys treballant d'una manera, dir d'un dia a l'altre als pares que ja no es farà així, doncs, clar també hauria de ser molts canvis.

[...] Creus que hi ha contradiccions entre els valors escolars i els familiars?

Potser contradiccions no, però clar és el que dèiem, com que cada un pot tenir els seus, de vegades és difícil que el que s'està fent aquí tingui transcendència a casa,. Però crec que hi ha un valors universals, o coses així, que potser més o menys es funciona igual. Pot ser sí que s'hauria de treballar més amb les famílies, perquè sí que és com molt

tancat, no?. L'escola bressol potser sí que la relació és més estreta, però un cop s'arriba aquí a P3 és com,... bé, aquí hi ha la porta... Sort que es fa la jornada de portes obertes, que entrin els pares, però a nivell de treball costa.

I, en les entrevistes amb famílies, es parla de valors?

Jo n'he estat a molt poquetes. Crec que pel que veig no massa.

**I, en en " e c u " u k " v g p k w " c n i w p " k p h c p v " k o o k i t c p v .
culturals?**

Tenim poca immigració, però un exemple d'una escola bressol on jo havia treballat, sí. Vam plantejar el tema dels aniversaris, per exemple, sí que és un tema que sempre s'ha fet, està com molt marcat que s'ha de celebrar a l'escola, però hi ha certes religions que això no ho celebren o no estan d'acord en celebrar aquest dia. Llavors, doncs, es va buscar com un altra alternativa, un altre muntatge per poder donar cabuda a tothom. I allà també es va tractar el tema de les festes, perquè clar, també van molt relacionades amb la religió catòlica, St. Jordi i tot això. I vam tenir molt debat en el claustre de com ho fèiem això. Volíem intentar separar una miqueta tradició i religió, que clar, és molt complicat. I si que es va intentar. Vam rebre un assessorament d'un centre de Barcelona sobre laïcitat, però clar és el que dèiem, si tu dius els pares que no celebraràs el Nadal a l'escola... clar, per uns quants potser està bé, però per uns quants els hi xoca. És complicat.

**K . " g p " c s w g u v " e g p v t g . " e q o " e t g w u " s w g " u ø c e v w
valors entre famílies i escola?**

En general, en aquesta escola no hi ha immigració. Sí que, de vegades, hem tingut algun cas de famílies amb unes altres creences, i com que les fitxes de la editorial sí que parlen del Nadal i tot això, concretament el cas que conec, la família va dir que no hi estava d'acord. Doncs quan es feien aquestes fitxes l'Infant no les feia, se li van treure. Però no sé si va haver-hi més treball sobre això, però no sé, jo no hi era en aquesta classe. Només ho he sentit de les companyes, d'estar al cicle i tal. Sí que ho saps, sé que no feia les fitxes, però no sé si se'n parlava i si ell era conscient de que no les feia, no ho sé.

C P P G Z " 6 " V t c p u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " c n

Que entens tu com a valor?

Per a mi un valor és diguéssim una convicció molt profunda que motiva a un comportament en positiu.

Quins valors creus tu que són primordials treball c v " g p " n ø g f w e c e k » " k p h c p

Ja et dic és que se m'escapa molt l'educació infantil, no sé imagino que el valor de compartir deu ser complicat en aquestes edats, i imagino que s'ha de treballar d'una manera molt específica per què en aquesta fase els nens encara tiren cap a l'egoisme... Imagina que l'expressió del que viuen, del que senten a la seva manera primària i començar a fer un banc d'experiències, iniciar a la socialització vaja, bàsicament.

S w k p " e t g w u " s w g " g u " v t g d c n n g p " c s w ¶ " c " n ø g u e q n c

Mira, jo crec, no voldria tampoc ser irrespectuós amb les companyes, suposo que ho administres amb prudència, jo crec que hi ha un accés d'academicisme saps? Tinc la impressió, que hi ha molta fitxa, crec. També, hi ha experiències maques que les veig i les comparteixen no? Bueno, en teoria sé que comencen a treballar un cert vocabulari emocional perquè la canalla sàpiga expressar les coses que s'entén. Però crec que, pel meu gust, és un accés d'academicisme. Per allò també que en una escola els nens acaben P5 i saben llegir, sembla que és més bona escola no? I els pares també... Però que un parvulari que "mola" per un sector de la població és que sàpiguen llegir a fins de P5. Jo sóc de la opinió que haurien de jugar més no encara, jugar, compartir, una manera més lliure i menys acadèmica. Però ja t'ho dic, amb el respecte de que no conec tant la cosa no?

E q o " e t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u " f ø k p h c p v k n . " e f ø c r t g p g p v c v i g " f g n u " x c n q t u A

Jo crec que bàsicament a partir del modelatge. És a dir, jo crec que ells han de veure mostres positives d'aquest valor, l'han de veure en acció. Amb la senyu, amb les activitats... han de tenir la possibilitat de viure-ho perquè clar, en aquestes edats, les explicacions.. així com a cycle superior jo crec que la feina d'anàlisi pot ser superior, a infantil crec que és crear prou situacions que permetin una mínima reflexió i, fins i tot, que per repetició puguin arribar a assolir vocabulari, mecanismes de comportament, però els han de veure en acció, els han de palpar, els han d'experimentar. Per això cal que puguin socialitzar-se, que puguin interactuar, que treballin en equip, que la cosa sigui el més sociable possible.

En aquest centre, per treballar els valors, agafeu de referent el currículum?

No. Som molt llibertaris en aquest sentit. No, vull dir, fem la nostra programació, no.

V w " r c t n g u " c o d " g n u " v w v q t u " f ø k p h c p v k n . " v g p h
sorgeixen?

No no, jo crec que les escoles són bastant estanques en això. Infantil... i aquí, a més, estan en un altra ala, saps? Estan a l'altra banda de secretaria, cap allà hi ha un altre passadís, i aquí hi ha dos cursos perduts amb nosaltres, però el pati el tenen a part, la tutoria la tenen a part... i llavors, si ja de vegades costa amb els compis de primària, més enllà del propi cycle, compartir amb la gent d'infantil és molt difícil i no, no ho fem com no siguin cassos molt extrems.

V w " s w k p u " e t g w u " s w g " u » p " g n u " e q p h n k e v g u " s w g " infantil?

M'imagino que la propietat "això es meu", o l'individualisme i la confrontació que deriva de tot això m'imagino jo...

I com creus que es solucionen aquests conflictes?

Home jo vull suposar que les mestres raonen amb ells quan hi ha un conflicte i que organitzen la classe, els espais, els joc, de manera que ells puguin aprendre a compartir i que se li presta una atenció significativa a això.

I creus que la resolució dels mateixos conflictes hauria de seguir sempre les mateixes pautes i estratègies o hauria de ser diferents segons el cas?

Jo crec que les dues coses. Crec que està bé que hi hagi unes estratègies compartides de tota l'escola, infantil i primària, una experiència compartida, i al mateix temps, una manera d'abordar els conflictes entenent els nens. És el que t'he explicat del Marc abans, pot ser jo tenia molta raó però se m'ha escapat calibrar bé, com que és molt tancat, saps? Quan l'estava renyant dic que tenia la percepció de que havia de fer-ho, és a dir no ha estat un accés incontrolat, ara que veig el resultat, em sap greu, pot haver-hi una norma, però jo crec que sempre, això és sagrat. És a dir, cada nen es cada nen i cada nena és cada nena i el que en un li pot anar bé a l'altre no. Els has de conèixer, saber les circumstàncies, però si hi ha d'haver un protocol, l'escola ha de tenir uns mecanismes compartits per solucionar les coses. Si aquí a superior intentem no abordar els conflictes en el moment sinó, l'endemà potser i, bueno, tenim un seguit de mecanismes per a solucionar conflictes. Està be que existeixi i després està bé que tu tinguis present com són, les dues coses.

Llavors per exemple, si hi ha un infant amb necessitats educatives especials, pot ser un mateix conflicte no es resol igual que amb un altre?

Clar, clar evidentment. Igual que la ortografia tampoc l'abordes de la mateixa manera. Si trèiem mig punt en cada control per a cada falta d'ortografia, doncs depèn, perquè aquell nen o aquella nena que te disortografia la destrossarà no?

U k " v w " x g k g u u k u " w p " k p h c p v " f ø g f w e c e k » " k p h c reaccionaries?

Aniria a separar-los, els hi faria un raonament no "Bueno que fas, no veus que li fas mal.. " no sé... és que ja et dic, lo dels petits se m'escapa bastant. Suposo que hi ha estratègies. Jo primer els separaria. És que jo amb infantil sempre tinc la, com que soc gran, quan vaig a substituir és una cosa que em costa molt, saber fins a quin punt t'has d'enfadar, fins a quin punt pot alçar la veu o no... És un mecanisme que no controlo. És que son etapes ben diferents. Mons que tenen algun contacte però son molt diferents. Sé exactament el que faria a mitjà superior, però a infantil se m'escapa bastant, més enllà

de separar-los, fer-los raonar i que estiguin controlats, no forçar la veu, no espantar-los, i després fer una petita reflexió, no sabia que més dir-te...

I a superior que feu?

Intentaria aturar el conflicte. Depèn de la gravetat i, sovint, el que faig es quedar amb ells per l'endemà i l'endemà tenen l'oportunitat de parlar perquè en el moment és impossible i no sóc gaire partidari d'allò que facin una encaixada de mans o un petó. No crec que això solucioni les coses. Llavors, es paren les mostres del conflicte si són violentes i, l'endemà, s'obra una espai de trobada entre ells, que es posin d'acord en la descripció del que va passar, que ja és un primer pas i, després, que intentin arribar a un acord. Jo un cop han estat una estoneta xerrant i tenen algú en comú que explicar, m'ho expliquen.

Funciona?

Si de normal si. Clar, si és una cosa molt agressiva vas més enllà (...) jo crec que un dia després les coses canvien molt i acostumen a ser reflexius l'endemà i són capaços de veure alguna cosa de raó en lo que diu l'altre.

Creus que són importants les normes i els límits a educació infantil, per què?

Sí, si són raonables, si no anul·len massa l'espontaneïtat dels xavals. Unes normes massa rígides que converteixen la classe en un espai absolutament passiu on no poguessin participar no, però un espai delimitat també els hi dona seguretat, també ho necessiten no? Les normes també tenen aquesta funció de donar seguretat.

Llavors quin tipus de normes creus tu que hi predominen a educació infantil?

Aquí? Doncs no ho sé. Veig que els mecanisme més.. jo sempre al·lucino quan venen del passadís que venen enganxades, calladets... perquè quan entro a les 3 hi ha un xarao allà al túnel i penso, com es podran calmar quan entrin a la classe, i realment entren... Veig que les senyus parlen fluix, pausadament, i jo diria pel que veig que una part principal és aquest element de parlar tranquil·lament, de fer les coses a poc a poc, dels hàbits d'anar d'un lloc a l'altra d'aquesta manera, recollir les joguines, agrair quan algú et deixa alguna cosa, el compartir ... Aquestes coses bàsiques.

K " e t g w u " s w g " c s w g u v g u " p q t o g u . " c d c p u " o ø j c u
 n ø g u r q p w ç' p f g g h u " p g p u . " e t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u '
 f g e k f k t " n g u " p q t o g u " q " s w g " u g ÷ n u " j k " j c " f g " x g p

Jo crec que han de tenir veu. Ja et dic que el tema d'infantil se'm escapa. Quan més pugem, més evident és un punt d'autocrítica molt gran. Bueno, en quant les normes, no tant perquè nosaltres, el que passa és que clar, aquests sisès són tranquils i .. però les normes les acordem col·lectivament i les valorem cada setmana a la tutoria, i ells predeterminen quines són les prioritàries, les que els hi calen... aquest any per exemple

no hi ha baralles, llavors és absurd tenir una norma, saps? Però pot ser, entrar en puntualitat en la classe sí. Llavors sí, sí clar. Ells les han de veure i compartir.

E t g w u " s w g " " g nció infantil tenen interioritzades aquestes normes?

Jo diria que sí, que a educació infantil sí. Quan van creixent la cosa es complica però, a educació infantil, els hi donen molta seguretat i jo crec que fins que no arriba el moment de l'autoafirmació i sí... jo crec que un cop han entrat en una dinàmica estable, dinàmica, regular, i això jo crec que sí que les tenen interioritzades. Si són raonables clar... que jo per el que veig ho són. Els veig bé, tranquil·lets, feliços....

A quina edat creus que els infants són capaços de distingir el que és correcte i el que no?

No sé. Jo suposo, diria que a principis de cicle inicial. Clar, depèn en relació a quins comportaments no. Però jo sé, per exemple, que quan fan primer, més o menys és quan comencen a formar-se l'autoconcepte no, depèn del que rebin dels altres no. Jo diria, que de manera irregular no, que entre primer i sisè, a nivell de cosetes entre primer i segon, cosetes molt primàries, ja les venen practicant des d'educació infantil no? Però d'una manera menys reflexiva, que hi ha unes normes, i si aquestes normes els fan estar tranquils a la classe suposo que prenen una vivència positiva de la norma, i quan comencen el cicle inicial poden començar ja a posar-li paraules als perquè no? Jo crec. Amb això de primer, la formació del autoconcepte és una de les coses que jo he canviat més de la manera de veure, perquè jo era bastant de la opinió de que l'escola portava una cosa mínima a l'escolaritat al tema acadèmic. Jo pensava que el tema social, la família, el context, la cultura, el tema socioeconòmic.. Però clar, vull dir, a cicle inicial és quan s'estan construint el seu autoconcepte, i la seva autoestima. Depèn tant del que rebin dels altres, que és tan important organitzar contextos amables, solidaris, que aprenguin a dir-se coses positives, a valorar l'altre... Les escoles tenen molt poder en aquest sentit. No anul·lant l'aspecte asocial, ni tot això, però sí el context que s'organitza des de l'escola. Així, els nens tenen l'autoestima positiva i això repercuteix en tota la resta si no creem tots aquest contextos positius.

E t g w u " s w g " c " k p h c p v k n . " s w c p " g n n u " c e v w g p " f ø w v g p g p " k p v g t k q t k v | c v u " g n u " x c n q t u . " q " r g t " n c " r

Tendeixo a pensar que lo segon, a Infantil. Tendeixo a pensar-ho però, ja et dic que em sembla una etapa educativa diferent... suposo que funcionen per imitació encara, perquè ho diu la "senyu" i si això els fa estar a gust, a demés, ho fan i ho repeteixen.

I aquestes normes i límits, com creus que es treballen a infantil?

Imitació... és que ja et dic, jo a infantil et podria dir vaguetats. És que clar, una escola, jo en les escoles que he treballat, jo crec que totes, ho he vist a tots els centres, i aquest a més estem físicament separats [...] És que conta que, de tant en tant, a finals de curs, en

un claustre es comenten experiències. Per exemple, no sé, potser el moment que amb més calma pots estar al cas de algunes cosa que han fet a infantil o jo veig ara a l'entrada un parell d'exposicions molt xules, si però bfff, el dia a dia i coses tant així, és molt difícil.

**K " e t g w u " s w g " n ø g f w e c e k » " g p " x c n q t u " g u v « " t g n c
què?**

Sí, clar. Jo crec que és important que des de petits, els nens aprenguin tenir un vocabulari, experiències que els puguin fer sentir emocions positives i vocabulari per aprendre poquet a poquet a definir-les i ha posar nom al que van sentint i van experimentant. Si crees un context en el qual les emocions positives es poden desenvolupar d'una manera fluida doncs això té una inculcació directa amb els valors positius. Si el context és tancat en el que els nens reproduïxen per por, doncs més difícil treballar valors. A veure, els pots treballar amb una fitxa no? Però si vols que es consolidin, és més complicat. Jo crec que si el context està organitzat de manera que les emocions es poden expressar, es poden definir... Ara t'haurà explicat la Carme que hi ha un projecte que estem començant, d'educació emocional, des de petits. Però de vegades els falta vocabulari per definir, ho veus eh, definir emocions. Per a mi el context es vital.

Com creus tu que és la millor manera de treballar les emocions?

[...] no ho tenim encara gaire definit. Nosaltres tenim un espai a la setmana per treballar valors i bueno, depèn. Cada cicle ho treballa de moment a la seva manera. El que ha fet la comissió és recollir les coses que es feien, enriquir-les i passar-les. I ara estem en aquesta fase de mirar que tot tingui una mica de cos. Però en aquesta escola hi ha un horari específic per fer valors, tot i que sigui transversal eh. Per nosaltres, aquí en el cicle, és molt present sempre. Sempre, clar.

I creus que es veu en les actituds dels infants aquest treball emocional que feu?

[...] per el que anem fent sí sí. Jo crec que sí. Jo porto temps a cicle superior i sí, sí que es veu.

**H k p u " c " s w k p " r w p v " e t g w u " s w g " n ø g u v c v " f ø « p k o "
n ø j q t c " f g " v t c p u o g v t g " x c n q t u A**

Fins al punt 100 totalment. Del tot, vaja. Jo crec que, referent els mestres, hi ha mestres tradicionals, molt bons transmissors de valors i mestres molt moderns, per dir-te d'alguna manera, de teories, mal transmissors de valors. L'estat d'ànim, la voluntat... no sé, jo crec que això sempre influeix a l'educació. I als xavals també. És això que et deia del M. Jo ara estic patint per ell perquè si, perquè l'estat d'ànim és vital, és fonamental.

Saps si a infantil es realitzen assemblees, reunions on els infants puguin opinar, dir la seva, decidir?

Sí, sí. Em consta que ho fan, sí sí sí.

Tu ho faries també?

Sí. Però jo necessitaria abans fer una bona repassada. Però clar que ho faria. Ho faig amb els grans perquè hi crec molt. Hi crec molt. Si que ho faria. Des de P3 vaja, és essencial, és bàsic.

Creus que hi ha contradiccions entre els valors que s'ensenyen a l'escola i els valors familiars?

De vegades sí i de vegades no. I crec que de vegades és una contradicció que ve de l'exterior i de vegades de l'interior. De vegades, tampoc és que l'escola faci sempre les coses bé i el que hi hagi a fora sigui sempre un antivalor. De vegades passa el contrari. Aquesta manera de disposar les taules per exemple... és que van fer l'escola petita diguéssim i, per exemple, el cercle és una cosa impossible. Veus, no hi caben. Llavors hi ha vegades que a les escoles hi ha dinàmiques que són irracionals, coses que no són normals i crec que hauríem d'aprendre de les dinàmiques externes i de la vida normal i portar la vida normal dins l'escola, no. Hi ha vegades, doncs, que parles de valors de compartir, de participar, de respecte, que es parla aquí i tal i sí que és veritat que socialment, programes de la tele, no seria un valor posat en relleu no? Per que hi ha pocs debats amb respecte. Però ja et dic, jo crec que la cosa és doble. És veritat que l'escola a vegades té la raó, però no sempre. Hi ha vegades que la vida quotidiana té la raó i les escoles tenim unes dinàmiques una mica estranyes no?

Què creus que és el problema principal de la immigració a l'escola?

No hi ha gaire immigració. Aquí no. En altres escoles on he estat doncs sí, però aquí no.

Ens pots explicar algun cas així que recordis?

Sí. Recordo un pare que va venir enfadat perquè algú li havia posat a l'informe de la nena com a valoració positiva que es portava molt bé amb els seus companys, que era molt sociable, i el pare, que era magribí, va entendre companys com a sexe masculí i, llavors, venia encès. Va dir a la mestra que.. la mestra li va dir que no, que era bona nena, que tenia bona relació amb tots, que no pensés que era només els nens....

I el pare ho va entendre després de parlar-ho?

Eee suposo que una mica sí, però clar... Recordo aquest cas extrem. Altres vegades sí, la relació amb l'adult.. jo recordo els nens magribins sobretot que eren molt respectuosos amb els profes i es respectava molt el que es deia a l'escola. He viscut més trencament amb temes de nens gitanos, per exemple. Perquè clar, la població gitana no delega l'educació a l'escola. Delga la instrucció i no l'educació, fugint de tòpics ee que tot això està en moviment , però com molt gelosos dels seus criteris de formació de la canalla i.. ja està. I bueno he viscut baralles molt intenses que podrien haver arribat a una expulsió, però no. I anant una mica més enllà, per què clar, dir-li a una nena gitana "me cago en tus muertos" quan se li havia mort fa 15 dies la iaia, pues era... qualsevol li pot molestar no? Però clar els morts per la canalla gitana és molt important. I aquella nena vam aturar

l'expulsió in extremis, la volien expulsar perquè havia saltat sobre l'altra com una lleona. A França, per exemple, han passat per això abans que nosaltres, i aquí estem condemnats a repetir tot saps?

I tu ets partidari que a les reunions amb les famílies es parli de valors?

Sí, sí amb respecte. Però diria que seria un espai privilegiat per parlar d'aquest aspecte, però no des del punt de vista d'adoctrinar perquè imagino que hi ha algú que ho podria entendre-ho així... de fet les famílies haurien d'estar molt més presents a l'escola, aquí és un... A veure si l'any que ve podem.. no tothom ho veu. És una tema complex. Hi ha mestres que fins i tot a les excursions no són partidaris de que hi vagin familiars. Jo crec que es perd un potencial a l'escola.. jo crec que les comunitats d'aprenentatge a mi com a model m'agraden molt però sense ser comunitat d'aprenentatge hi ha mecanisme de participació que es podrien incorporar sense cap problema i, després, quan vols que els pares participin no participen.. però és que clar, habitualment no tenen aquest espai de participació. Llavors aquí no és un dels nostres forts, es pot treballar molt més.

C P P G Z " 7 " V t c p u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " c " "

Presentació

Es treballen molt els hàbits, i a infantil es treballa molt també l'acceptació d'un mateix , de si mateix, perquè així doncs, el respecte a sí mateix perquè així respectarà els altres, i també l'autoestima, l'autoestimar-se, perquè l'autoestima.. col·laborar amb respecte, la convivència amb els mestres, no sé...

Primer de tot, per començar, que és per tu un valor, tu que entens com a valor?

Bueno, el valor és tenir uns valors propis que..., un valor per a mi és no fer mal a la gent, autoestimar-me a mi mateixa, respectar als altres, i aprendre a ensenyar als nens que respectin a tothom , que siguin bones persones, que tinguin autoestima, posar-se al lloc dels altres , a fer inferències... per a mi són això els valors.

K " s w k p u " x c n q t u " e t g w u " r t k o q t f k e n u " v t g d c n n c t "

Per a mi els més importants són doncs l'autoestima, el respecte als companys, el respecte a les persones adultes, a tots els que tenim als nostre entorn, i l'autoestima també.

I per què creus que aquests són els més importants?

De valors hi ha molts el que passa que per a mi el respecte és el més important de tots, el respecte a tothom i a un mateix, que és l'autoestima, no sé...

En aquesta escola creus que coincideixen aquests valors que tu creus més primordials amb els que es treballen més a infantil?

De fet, nosaltres fa uns anys, que érem una escola nova i van venir gent de diferents zones, vam creure que el primer que havíem de posar-nos d'acord era amb els valors que donàvem en els nanos. I per tant vam estar fent un projecte, vam tenir un assessorament d'una persona, que ens va assessorar durant un any, i després nosaltres vam estar fent, preparant uns valors comuns a cada nivell, des de P3 fins sisè, hi vam estar tots treballant, vull dir, és va treballar doncs els dos o tres primers anys, després, inclús vam treballar un tipus d'activitats, que inclús aquest senyor, que ha fet molts llibres, ens va dir que si ho volíem editar i nosaltres vam dir que no, que no volíem ser protagonistes. Ara s'està treballant, però no amb el mateix nivell, però ara hem introduït les emocions que es poden fer emocions i valors a la vegada, i per això ara hem fet una programació treballant els mateixos valors i introduint les emocions, que ara s'ha posat de moda però que creiem, bueno no és que s'hagi posat de moda és perquè han vist convenient els mestres de que s'ha de treballar molt les emocions perquè si una persona emocionalment no està bé, no pot transmetre valors a altres persones. Entens?

**E q o " e t g w u " s w g " 2 u " c s w g u v " r t q e 2 u " f ø g p u g p { c o g p
x c n q t u " f g o q e t « v k e u " c o d " g n u " k p h c p v u " f ø g f w e c e**

Bueno, amb els d'educació infantil és molt el donar exemple perquè.. tenir un patró, el que passa és que els hi hem de donar, els hi hem d'ensenyar, els hem de conduir nosaltres mateixos, i aprendre entre tots ells, cooperativament amb tots els nens, transmetre'ls -hi. O presentar -lis amb imatges, explicant-les-hi, o amb contes, a educació infantil, fèiem el "peix irisat" i veiem quin era el... quin era el diferent de tots " que passava aquí?", donant -els -hi patrons, imatges o fer-los-hi veure amb ells mateixos...

**A l ø j q t c " f g " v t g d c n n c t " g n u " x c n q t u . " o ø j c u " e q o
projecte...**

No el projecte el vam fer nosaltres, la persona ens va assessorar, era una persona que anava a fer xerrades a les sessions de pares, tenia molt bagatge en quan a treballar el valors, i va venir doncs a guiar-nos una mica, però el que vam fer nosaltres va ser considerar quins valors havíem de treballar a P3, P4, P5 i a tota la primària, érem nosaltres mateixos que treballàvem a cada cicle ee.

I es va tenir en compte el currículum?

Si, es va tenir en compte el currículum sí sí...

Llavors hi ha una continuïtat entre els valors de P3 a sisè?

Sí sí, inclús, per exemple, a sisè vam treballar el que era les sèries de televisió, i els mestres ho enfocaven a la pissarra digital i sortia la sèrie i deien qui era la perla que sobresortia dels personatges, dona molt de si en parlar els valors en els programes de

televisió, quina era la perla que no cabia dintre d'aquella sèrie; es parlava de sèries que als nens i nens els hi interessava, i això es va exposar en una escola de Terrassa inclús, era el N (tutor de sisè) que hi va anar, a nosaltres ens van demanar, que cada any fèiem una presentació del inici del curs, ens van demanar que ho presentéssim, però els mestres no volen sobresortir, a totes les escoles es fan coses ben fetes i per tant nosaltres no som els únics, i no vam voler participar en això. El que sí que ho hem fet en el centre de recursos, el nostre és a Castellar, sí que hem anat a presentar-ho alguna vegada a els altres mestres i ho vam presentar a Castellar i ho vam presentar a Terrassa, tot el projecte nostre d'emocions i valors, ee que ara està tot relacionat. Ara han preparat, suposo que t'ho a dit el Jonathan, un grup de mestres , de tots els cicles, han preparat una programació d'activitats encarades a cada nivell, fins a P3 a sisè i ara tots ho trebalem. Jo no ho faig perquè no soc tutora, soc de matemàtiques, però de vegades igualment ho hem de parar i fer sessions d'emocions.

R c t n g u " c o d " g n u " o g a n t i l , t e r g l e s " r e f i n i o g s f . w s i e p a r t e k d e l s k p e q p h n k e v g u " s w g " u q t i g k z g p " c " n ø g v e r c " f ø g f w e c e

Sí, sí es parla de nens concrets i a més a més tenim l'avaluació, i més a més cada setmana fem coordinació, la mestra d'infantil té coordinació una hora a la setmana amb els altres coordinadors de cicle i amb l'equip directiu, i ho fem tots els dimarts de les 11 fins la una, i ens reunim tots els coordinadors, i a més a més, quan hi ha un conflicte concret, nosaltres normalment no som d'aquest cicle però anem a infantil, tant la directora com la cap d'estudis, totes dues, i si hi ha un conflicte s'intenta solucionar dintre del cicle.

I quins conflictes hi predominen?

Bff molts conflictes no hi ha, coses internes, ara no ho recordo, si m'ho haguessis dit ho hagués pensat...

F q p e u " s w k p u " e q p h n k e v g u " e t g w u " s w g " r t g f q o k p g p

Amb els nens no hi ha conflictes... perquè es fa molt entre classes no es porta una classe per separat A i B, es barregen molt els nens , tots els cursos, surten al pati tots els nens, avui per exemple estan fent pa, ho fan entre les dues classes. No tenen conflictes de nens d'una classe amb l'altre. Puntualment, conflictes amb nens que ja tenen problemes, els problemes que més sorgeixen a educació infantil és quan hi ha nens amb problemes concrets , que posem ja els vetlladors...

Am NEE?

Si o nens amb famílies molt desestructurades i que tenen problemes. Ara per exemple estan a primer però l'any passat teníem dos nens que estaven en una classe, un tenia NEE i l'altre estava en una família molt desestructurada, i aquest any per exemple ja els han separat, un està en una classe i l'altre en l'altra. Però classes conflictives, no en tenim, aquests anys els P3 són molt tranquils i alguns anys puntualment... però no [...]

I petits conflictes entre ells, baralles i això?

Home ja et dic en el pati hi teníem problemes amb aquest nen, aquest any però és una bassa d'oli, hem tingut TEIS de pràctiques que... aquí hi tenim uns P3 molt tranquil. Però tenim uns nens de P3 que seran d'educació especial, estan observats, perquè a P3 es deixen fins que no aprenguin hàbits i tot això, no els volen agafar les persones que venen de l'EAP que són psicòlegs, i tret d'aquests dos nens que quan fan música i això els agafen i estan per ells, i ja estan atesos ,tenim la mestra de parla que hi va [...].

G n u " e q p h n k e v g u " c s w g u v u " s w g " u q t i g k z g p . " s w g "
solucioneu?

És que a veure, nosaltres tenim conflictes que a altres escoles no serien conflictes, a veure com t'explico, que no tenim famílies que.. pràcticament quan tenim conflictes són perquè hi ha famílies que tenen problemes... aquesta escola no és el cas i per tant el problema nostre serà de nens que pues, tenen manca d'atenció, hiperactius, nens que tinguin trets autistes, problemes de comportament no en tenim a l'escola, vull dir jo. Ara ha vingut una mestre substituïda de sisè i dic Mr no pateixis perquè aquí tens nens que són problemàtics però el més problemàtic aquí serà com el que menys d'una altra escola, vull dir que no hi ha problemes en aquesta escola , hi ha un en una classe, però , tenim les dues de sisè que estan una mica mogudes però ...

E q o " e t g w u " s w g " g n u " o g u v t g u " f ø g f w e c e k » " k p h c p "
nens que volen la mateixa jo i w k p c . " u ø g p h c f g p " c n " r c v k " k " u ø g "
reaccionen?

Bueno el que passa, també fan mediació els petits, el que passa és que fan una mica de mediació, tenen el seu treball d'emocions, a lo millor fan un treball amb tota la classe, a lo millor tenen el seu titella a la classe i parlen amb el titella, a vegades els agafen , els fan que reflexionin, o els porten a l'altra classe que reflexionin, vull dir suposo que esperen una estona i després quan després estan més tranquils, que la mediació s'ha de fer sempre així, esperar-se una estona, no en el moment ,fer-los reflexionar sobre les coses que estan mal fetes, que és la feina del mestre d'infantil [...] ells tenen eines [...].

Creus que la resolució dels conflictes a educació infantil hauria de seguir sempre unes mateixes pautes, o hauria de canviar ..?

Jo penso que depèn del nen, cada moment , tu tens unes pautes a seguir però cada nen és diferent per tant tu has d'actuar amb uns nens , has de mirar quin nen és i com pots actuar amb ell, si tu no coneixes el nen, normalment el mestre ja coneix el nen i sap com actuar, i tots els nens són diferents i no pots actuar mai igual , vull dir que ells tenen unes directrius però pot ser que si tenen un grupet de nens que tenen un comportament doncs ja a la classe es farà un treball, el grup, per poder per exemple , si són nens que no són acceptats , fer un treball de cohesió a la classe , de treballar el que som.. fer algun tipus de cohesió, l'any passat doncs van fer uns titelles que els havien de construir entre tots, per fer cohesió. Tenim recursos cada classe per treballar diferents coses, ara quan

és una cosa només d'un nens doncs has de tenir en compte el nen , els mestres som els primers que ens hem de posar al lloc dels nens.

**Tu si estiguessis al p c v k " k " x g k g u u k u " s w g " w p " p g p " f ø g f w e c o
altre company, com reaccionaries?**

Home doncs els cridaria, els faria anar, els diria tu creus que has fet el correcte? I els renyaria i els hi diria pues que es perdonessin , els faria reflexionar, bàsicament els faria reflexionar perquè no tornès a passar, el que passa és que és impossible amb els nens d'aquesta edat, però al menys que reflexionessin [...].

És que actualment hi ha molts conflictes a les escoles, però pensa, jo quan vam estar amb aquest ... mmm, molt conegut, ara no recordo, ens va dir que l'actitud dels alumnes no és només el que ensenyem nosaltres a les escoles , ara s'ha traslladat moltes coses, gairebé tota l'educació , les emocions, els valors, s'ha traslladat tot a l'escola, i els valors, nosaltres només estem 5 hores a l'escola, els nens estan cinc hores durant l'escola, i durant el dia tenen al matí als pares, al migdia als pares, a la tarda els pares, si fan alguna activitat... l'educació i els valors és la suma de tot, si només som nosaltres que ensenyem valors, malament, i em penso que la majoria d'escoles ens trobem que només som nosaltres que ensenyem els valors, avui en dia tenim també molts pares que els hi costa posar límits als seus fills, i per tant ens costa molt de transmetre els valors perquè no tenim, el mestre que té el recolzament dels pares que transmeten aquests valors, el nen té molt guanyat , però no tenint el recolzament dels pares, ja pots ... és l'exemple que vols, és l'exemple que dones, si els pares no donen exemple, és sumar i restar, per tant és molt difícil.

I aconseguiu trobar la cohesió aquesta amb les famílies?

Sí, hi ha molts pares ee, el que passa, per exemple, tinc pares que són molt grans i que estan molt pel seu nen, i de vegades és dolent això i bueno, però és el que tenim, però vaja , no són molts.. Jo aquest any ja dic, tret a P3 que hi ha dos nens que són possibles d'educació especial, els altres no hi ha problemes. Amb algun pares sí, a P4 sí que hi ha alguns pares que són molt... que són tres o quatre mares que sempre protesten i que es posen juntes, però després si la directora els agafa a part... Però ja et dic són mares molt impulsives , però si les agafes a soles, res, parles amb elles els hi gires la truita i ja està, la veritat és que sempre en trobaràs perquè son mares pues que pot ser no s'ha treballat tant els valors a l'escola en una època i ara elles no en tenen tants tampoc, són mares que potser tampoc tenen valors , o sigui que...

I llavors, a les reunions que es fan al inici del curs i a les que es fan entrevistes amb les famílies, es parla de valors?

Sí, sí, sí, sí, vull dir que es comença fins .. bàsicament a P3 que ara faran la reunió al juny, sempre parlen del que treballaran i pràcticament a P3 és treballa això, hàbits i valors, hàbits i valors, el saber estar amb tots els companys, el acceptar les normes, vull dir que cada vegada hi ha més nens que no van a la guarderia, per tant ho veig aquí a

l'escola, per tant se'ls hi ha de transmetre els valors, intentar transmetre, donant exemple, veus això s'ha de fer així, perquè a veure, tu pots dir moltes coses, però si no les realitzes, no serveixen, has de fer de patró, els nens han de tenir un patró, si tenen un patró a l'escola i un patró a casa, anirà bé de valors, si no tenen un patró a casa, a tot arreu, anirà malament, és el que jo crec ee .

K " n n c x q t u " c " n ø j q t c " f ø g u que escullen aquests valors a l'escola u e q n g u "
pels valors que es transmeten?

A veure molta gent escull aquesta escola, a veure som mestres que .. hi ha escoles públiques que hi ha molt moviment de mestres, a lo millor que han tingut algun problema en alguna escola, i no perquè nosaltres siguem millors, jo considero que quan escullen una escola... jo crec que els mestres d'infantil tenen sempre un tarannà de globalitzar-ho tot, no tenen un tope... el que passa és que hi ha escoles que, conforme vas pujant els cicles, clar tens uns objectius a complir, i clar de vegades els portes més bé i de vegades més malament. Sí que tenim anys que em anat tots a la una, que em estat molts mestres sempre aquí a l'escola, molts interins que han estat molt aquí a l'escola [...], i hem estat tots aquests anys amb els mateixos mestres i això dona molts seguretat, una direcció que mani, que sàpiga, no se, anem tots a la una fins ara, em estat fent moltes coses per als alumnes, de fer colònies, primer fèiem colònies tota l'escola. Tenim una línia d'escola, s'ha aconseguit en coses en coses no s'ha aconseguit tant, ens ha trencat molt la sisena hora, a la sisena hora fèiem coses no que omplissin continguts sinó que ampliaven coneixements amb més audiovisuals, fèiem animació a cicle superior, fèiem pel·lícules.. això ara no ho poden fer, sí que fem però projectes, cada cole fa el seu projecte, però no com abans que podíem fer ... Intentem fer les particions de grup perquè és el més factible que hi ha, en llengua procurem que hi hagi una participació de llengua, de matemàtiques, amb mig grup per treballar més individualment.

Creus que són important les normes a educació infantil?

És molt molt important els límits perquè els nens quan neixen no tenen, no saben el que.. s'han d'educar, el més important és saber el límit que el nen pot arribar, perquè si els deixessis fe sempre el que volguessin perquè després de dir-los-hi una cosa després de dos minuts, ja no ho recorden, bueno, ho recorden entre cometes perquè van a la seva no? Clar és molt important els límits. És molt important a l'escola i als pares, que alguns anys hem fet algun curset, jo ara li estava dient que cada vegada falta més fer curssets als pares perquè sàpiguen els límits, que avui en dia hi ha papas que tenen molt "jo li deixo fer això, jo li deixo fer allò..." però han d'haver-hi uns límits, i una hàbits i això és el més important a infantil.

I a infantil quin creus tu que són aquests límits?

Els que predominen, a veure, aquí tenim nosaltres col·locats els valors, l'acceptació, el respecte als companys és molt important a P3 ee, i el respectar-se a un mateix i als altres, això és el que els hi ensenyen sempre a P3, a adonar-se que cooperar amb tots els altres ens beneficia a tothom, després el mestre cal que creï situacions a l'aula de

cooperació , és molt important i saber també conviure amb els companys de manera positiva, amb els mestres, amb els companys, amb els familiars ... I després bueno doncs no se, ara no recordo.

K " e t g w u " s w g " g n u " k p h c p v u " f ø g f w e c e k » " k p h c p v k r

A veure, quan comencen no les tenen tant interioritzades però conforme van avançant, van evolucionant i les van interioritzant, perquè es van treballant, sigui amb un conte, sigui amb un joc... vull dir els mestres intenten un cop o dos cops a la setmana fer-ho, ho fan sempre els mestres, el que passa que ho han de tenir programat una mica per treballar-ho més concretament perquè els hi quedi més assolit.

A quina edat creus que els infants són capaços de distingir allò que és correcte i allò que no?

Jo crec que ho veuen des de P3 per el que passa que no ho assoleixin fins que tenen ja cap a 5 anys ee, perquè els hi dius i al cap de dos segons ja..., ho poden entendre, però assolir-ho no, tu els hi vas repetint i cap als 5 anys és quan ja ho assoleixen bé i ja saben que han de estar bé, ja crec que fins als 5 anys ee.

I quan creus que són moralment autònoms, és a dir que actuen seguint els seus propis valors i no perquè el docent estigui content?

Home això és dependent del caràcter eee, ja infants que a P3 ja tenen , ja són autònoms ee. A P3 el nen que ja és autònom ja ho veus a P3 encara que pues tots els altres també ho són bastant perquè tu els hi has d'anar inculcant els hàbits i tal, però hi ha alguns que ja son autònoms i ja se'ls hi veu a la guarderia , ja son autònoms i els has d'anar guiant perquè van a la seva. Tenen els seus valors, bueno no tenen els seus valors, tenen els seus propis els que ells creuen que són valors , els seus propis.

E t g w u " s w g " g u v « " t g n c e k q p c f c " n ø g f w e c e k » " g o q e què?

Jo crec que sí que els valors van relacionats amb l'emoció, per què si tu has de ser respectuós, posar-te el lloc de l'altre i inculcar-li uns valors, si emocionalment no està bé no li pots inculcar, vull dir si un nen pren algun medicament o el que sigui, o te algun problema, si està malament no podrà entendre tot lo dels valors , ha d'estar emocionalment bé , tant el nen com el mestre, de vegades els mestres, si tu emocionalment no estàs bé, tu no pots transmetre ni valors ni.. perquè ja no estàs bé, i de vegades passa, perquè els mestres, del rànking de malalties són els que estan més emocionalment malament. El que passa és que un mestre que està a infantil és perquè ja li ha d'agradar, un mestre ho ha de sentir, ho ha de tenir aquí al cor, si no ho té aquí al cor més val que no faci de mestra , vull dir, hi ha hagut que uns anys a aquesta carrera la gent entrava fàcilment i .. Jo per exemple els de la meva edat, com que tenies feina a tot arreu.. jo vaig fer de mestra perquè m'agradava i el que no li agrada ho passa molt malament perquè tu estàs educant a persones. Per tant el que no té com a vocació ho passa molt malament [...]. Però tot i així amb les retallades i tot procurem que els nens

no ho notin, això és la nostra professionalitat., som professionals encara que la nostra carrera moltes vegades no està valorada, per molts pares si per molts més que no... [...]

E q o " g u " v t g d c n n c " n ø g f w e c e k » " g o q e k q p c n " c " k p h c

Ara no hi entro gaire, ara no m'he mirat el programa de les emocions però jo suposo que normalment com es fa amb els valors, amb suport visual, amb la pantalla, ensenyant-li algun sèrie, algun conte, jo crec que fan com el treball en valors, diferents elements, colors, suposo que ho faran així, ja fa temps que no treballo a infantil però hi havia intervingut a p3 i ho feien així: suports amb peces, treball en grupets, fer reflexionar, ja dic, un conte o el que sigui..

Llavors quina metodologia és la que hi predomina a educació infantil?

Es treballa una mica de tot, primer s'havia agafat lo del sistema Tabarosky , que els nens ja tenen els seus coneixements previs i que tenint els seus coneixements previs van treballant les lletres, però fan tot, fan joc cooperatiu, fan projectes, actualment no treballen... només tenen el llibre de matemàtiques, ho fan en projectes tot. Ara la tendència d'aquesta escola, és la llengua, segons en quins cursos deixar-la i el medi també, fem projectes i ho fem des de P3 fins a cicle.. a cicle superior encara no ho veiem perquè feien naturals en anglès, agafaven un llibre i el professor preparava la part de naturals en anglès, però normalment la tendència és fer projectes en medi i en llengua també, treballar puntualment, es preparen el que han de treballar, consciència fonologia a infantil.. inici a la preescriptura, per tant no tenen llibres, però si que fan alguna fitxa, perquè ho han d'aprendre els nens, i alguna imatge... Però no utilitzen llibre, només en matemàtiques que és un suport, la numeració, així no han de preparar.

C " k p h c p v k n " v g p g p " o q o g p v u " c n " f k c " . " g n u " p g p u
és important per ells...?

Els nens sí que, jo suposo que has parlat amb els mestres d'educació infantil, ho fan puntualment que és quan parlen del projecte, és un sistema del projecte que tenim, parlen del que han fet, si els hi ha agradat. Suposo que avui, si fan lo del pa al final del dia parlaran, faran reflexió del que han fet durant el dia, el que passa és que no, és que si que ho tenen a la programació setmanal, i el currículum d'infantil que parla de les capacitats que tenen, ho fan sempre sí.

I en aquestes reunions destinades als projectes, els infants poden decidir coses?

Sí, perquè ells ja quan comencen el curs ja escullen quina classe volen ser, el nom de la classe ho escullen els nens, de vegades potser els mestres els guien una mica, perquè clar, els mestres són els mestres no, si hi ha diferents noms busquen un que els hi pugui donar més profit que els hi pugui donar més coses pel projecte no? I clar després fan una sortida sobre el projecte, aquest any han fet el Tàpies i ha anat a veure la fundació Tàpies...[...]

C " v w " g v " u g o d n c " d ² " s w g " l c " f g u " f g " r g v k v u " u g ø r

Home sí, en aquest món tots em d'anar decidint sempre, vull dir sí, sí que considero que guiats, però se'ls hi ha d'ensenyar a que han d'anar decidint coses per ser competents. Avui en dia ens demanen treure nens que siguin competents a la vida, i els hi haurem d'ensenyar que de tres coses, els hi haurem d'ensenyar que una de les 3 han d'agafar, i han d'anar pujant fins que arribin a les empreses, que serà igual, vull dir hem d'ensenyar a ser nens competents.

T g e q t f g u " c n i w p " e c u " c " k p h c p v k n " s w g " u ø j c i k " " n ø j q t c " f g " v t c p u o g v t g " g n u " x c n q t u . " s w g " j c i w g escolars?

Sí, hi ha persones que, hi ha hagut alguns alumnes que a casa els deixaven, eren molt lliberals i no tenien normes, i al final doncs van tenir problemes perquè no estem en una societat on puguis anar a la teva, ni en comunes ni en d'allò.. I vam tenir una família que després vam haver de... amb un dels fills no vam tenir problemes però amb l'altre sí... perquè clar, i encara tenim alguns, que no conec exactament, però crec que també passa... els pares que són molt lliberals i no els hi volen donar normes " a ja vindrà!", però clar...

I què feu vosaltres?

Doncs clar s'ha de parlar molt amb els pares i anar intentant que entenguin aquest moment de normes perquè no estem en un... ja diuen que el qui compleix les normes és més lliure, el qui no les compleix doncs no.

I teniu xoc de normes, xocs culturals...?

No en tenim gaires.. puntualment em tingut algunes famílies que no hi entren però no, tots els mestres queden parats, totes les escoles ensenyem valors.. però el que no té un patró a casa de valors, no hi arriben, perquè ensenyar no és parlar, és fer , si tu no ho fas no ho reben els nens, per tant ho hem de fer nosaltres, els mestres, ho han de fer els pares, ho ha de fer tot el que els envolta... És un cúmul , una suma de tot , dels moments del dia.. per tant si uns sumen i altres resten, no arribem. Jo et dic el nen pot tenir una bona imatge del mestre, però té encara més imatge dels pares , si els pares no fan, vull dir que no.

L c " g u v « " n ø g p v t g x k u v c . " u k " x q n u " c r q t v c t " c n i w p

Jo crec que totes les escoles tenim valors i que una escola sense valors ni emocions no es pot arribar als objectius que vols tu dels alumnes, ja fan bé de demanar-vos-ho , avui en dia és molt important perquè antigament només tenien la casa i l'escola però ara tenen un món, perquè tu poses la pantalla de la tele i és un món i tu els has d'anar dirigint perquè com no els dirigeixis, els hi has de donar imatge, si no t'ho carregues, necessiten un guiatge dels pares perquè internet és...

ANNEX 6 Trap u e t k r e k » " f g " n ø g p v t g x k u v c " c n u " k p h

Entrevista 1. 3 infants: 2 nens (I i M) i una nena (Ma)

Anna: Mira us presento en Josep i a la Laia, són dos companys de classe. En Josep a convidat a la seva amiga Laia a berenar a casa seva, i mireu que ha passat.

I: Està dormida. I està intentant agafar el menjar.

Anna: Creieu que està dormida?.

Tots: Noo

Anna: Què creieu què està fent el Josep a la Laia?

M: Pues posar-li la mà a la cara

I: No ho se, jo no ho se

Ma: Pues posar-li la mà a la cara per despertar-la. No, també vol menjar.

M: Ho fa perquè no mengi.

Ma: No perquè jo crec que també vol menjar.

Anna: Tu creus que vol menjar Ma. I creus que ho fa bé en Josep?

Tots: Noo!

Anna: Vosaltres que faríeu si fóssiu el Josep?

M: Jo li diria que parés.

Ma: Jo li diria que parés de fer-li això.

Anna: Li diríeu al Josep que no li fes això?

M: Sí, i li diré que pari de fer-li així a la Laia.

Anna: I si fóssiu el Josep vosaltres i volguéssiu menjar un tros d'hamburguesa i algú us el intentés prendre, que faríeu?

M: Jo dir-li que parés.

Ma: Jo li diré que jo el tenia primera, jo l'havia agafat primera i llavors ell .

I: Intentar quitar-la ..

Ma : Intenta quitar-la i llavors , ara si està dormint molt llavors va al llit i la nena pot agafar el bocata.

I: Jo creo que és una hamburguesa.

Anna : I tu què faries si fossis la nena, t'agradaria que et fessin això?

M: Ai jo vull veure la foto!

Ma: Vale doncs al mig.

I: No m'agradaria. Diria al nen que pari d'emputjar-me.

Anna: I tu M que faries?

M: Doncs li diria a la profe . I si aquest nen li ha quitat a la nena?

Anna: A no ho sabem que li ha pres a qui, també pot ser que la nena mengés i el nen li pren.

Ma: I a lo millor s'ha dormit i el nen li ha quitat i ara ella el vol.

Anna: Pot ser també...

I: I por què no hay dos hamburguesas?.

Anna: Creieu que hi hauria alguna solució per què no s'enfadessin?

M: Si separar-los.

Ma: I la seva mare?

Anna: No se, no hi és. I que faríeu amb l'hamburguesa?

I: Doncs partir-la en dos trozos.

Anna: Molt bé I és una molt bona idea. Us semblaria bé la idea aquesta?

Ma: I si , i si el nen s'acaba el seu tros i li quita l'altre tros a la nena i també se 'l menja...Llavors la nena voldrà i no en quedarà. Llavors la mama li pot portar un altre per ella.

Anna: També podria ser una bona idea que en portés una altra la mare?

M: És que si jo sigués , jo si portessin i jo sí sigues aquest nen i apartés , i si jo s'acaba el tros , si vol més li quita l'altre tros a la nena, ve la seva mare i el castiga o li dona otra hamburguesa

Anna: Però a tu et semblarai bé que el nen es mengés la seva part i la de la nena?

M: No. Tindriem que partir-la i sperarar-los.

Ma: No que el nen es menja aquesta hamburguesa i la nena es desperta i despres la seva mare li dóna una altre hamburguesa i se la menga.

I: Sí molt bé Ma...

M: Si el nen es menga la de la nena no passa res perquè ve la senyoreta del menjador i els separa.

I: I así pueden comer tranquilos. Si cocina una otra hamburguesa no es barallarien.

Anna: És molt bona idea I. I a vosaltres us ha passat alguna vegada això amb alguna hamburguesa, o amb alguna joguina?

Ma: A mii el meu germet quan jo tinc una joguina primera i jo em banyo primera, per exemple l'Ar que és el meu germà petit llavors la meva mare m'asseca amb el secador i ell em treu la meva joguina que jo tenia primer i llavors li dic "Ar jo la tenia primera l'havia agafat primera" i li dic a la meva mare.

Anna: I a tu M?

M: Jo tenia una joguina al pati, i l'In estava assentat a la finestra de la caseta, a vingut, m'ha quitat la pala i he caigut d'esquena.

Anna: I tu que vas fer?

M: Pues em vaig aixecar i li vaig dir "devulevelmela o sinó li dic"

Anna: I te la va tornar?

M: Si però em va fer una mica de sang por aquí.

Anna: Espereu que l'I està aixecant la mà i encara no ens ho explicat ell. Digues campeón!

I: Que si la mama cocina dos hamburguesas no ens barallaríem amb mi tete.

G p v t g x k u v c " 4 < " 5 " K P H C P V U < " 4 " p g p g u " * e n . " z c + "
g p " v q v c " n ø g p v t g x k u v c 0

Anna: Què creieu que està passant en aquesta foto?

Cl: Que un nen vol el menjar i la nena vol el menjar i el nen li està apartant perquè el nen la vol.

Xa: Clar perquè los dos, sabes perquè les quieren los dos porque les encantan y solo hay una i hace así porque lo quiere primero.

Anna : Tu també ho veus això A?

A: (Fa que sí amb el cap).

CL: Clar és que la podrien partir no?

Anna: Us sembla bé això que estan fent?

A: (Diu que no amb el cap)

Cl: No, s'estan barallant i no esta bé.

Anna: I si fossis el nen tu A que faries?

A : (No diu re)

Cl: Doncs diries: Mama podem partir la meitat no?

Anna: Seria una bona idea no? Que us ha passat mai que voleu una joguina, i un altre nen us la pren?

Xa: No a mi no.

Anna: No us ha passat mai?

Cl: A mi amb el papa, perquè jo volia mirar els dibuixos i el papa el futbol, jo volia el mando i ell també i el papa volia el futbol i jo els dibuixos.

Anna: I com ho vau solucionar?

Cl: No ho vam solucionar vam passar tot el dia així.

Anna: I a tu A t'agradaria que et fessin això?

A: (Diu que no amb el cap)

Xa: No perquè vull que juguin i no s'estiguin peleant.

Anna : I tu ho faries si fossis aquest nen?

A: (Nega amb el cap)

Anna: I tu Xa que faries?

Xa: Partiria però la meva mama no em deixa un ganivet..

[...]

Anna: I al pati no heu vist mai dos nens que es barallin per una joguina?

Xa: Sii

Anna: I que fan?

Cl: Doncs agafen una joguina i un nen com a trobat una joguina super igual pues se la queda, com un camió si hi ha dos nens que el volen, si hi ha un altre camió, doncs es queda l'altre..

Anna: És una bona solució. I tu XA que has vist que feien?

Xa: Que, que ,que....no es barallen mai.

Anna: No es barallen mai els nens al pati?

Cl: Sí , clar que sí!

Anna : I vosaltres us baralleu o us enfadeu?

Tots: No

Entrevista 3: 4 infants: 2 nenes (Ca, Ai) 2 nens (To i Or)

Anna : Què creieu que passa en aquesta foto?

Ca: Què la Laia està adormida..

Anna: Està adormida la Laia? Tu que creus To?

To: No.. que los dos quieren la hamburguesa.

Ai: I el i el... Josep li està ficant la mà i per això tanca els ulls.

Anna: Us agradaira que us fessin això si fóssiu la Laia?

Tots: No.

Anna: I que farieu vosaltres si fóssiu el Josep?

Or: Fer això..

Anna: Faries el mateix Or?

Or: No..

To: Compartir...

Anna: Compartir, i com compartiríeu?

Tots: En dos trossos!

Anna: Llavors no farieu com el Josep?

Tots : No...

Anna: Us ha passat mai al pati que voleu una joguina i un altre nen també la vol?

To: No a mi noo.

Or: A mi noo.

Ai: A mi sii.

Anna : Ens ho vols explicar?

Ai: No . Perquè ara l'Or i la N s'han barallat per una canica que era de l'OR?

Anna: I que ha passat? T'ha pres la canica?

Or : Sí

Ai: Però després li ha tornat:

Or: No perquè tu li has pres i me l'has donat a mi.

Ai: No perquè jo li he pres, te la he donat a tu, tu li has donat a ella i després ella s'ha enfadat i te la donat a tú.

Or: És que clar li ha dit que l'Ai li havia permetit fer un experiment amb caniques i amb caniques no es fan experiments .

Anna: I que has fet tu quan t'han pres la canica Oriol?

Or: Jo m'he enfadat..

Ai: I barallat, i ha fet "eeeeee"

Anna: Ha rondinat?

To: El Or cuando le pegan y cuando se cae llora.

Or: Claro, porque me hacen daño.

Anna: I que t'agrada que et peguin Or?

Or: No..

Anna: I tu pegues quan t'enfades?

Or: No..

Ca: Sí de vegades...

Or : De vegades...

Ai: Pega molt poc.

Anna : I creus que està bé pegar?

Or: No...

Anna: I després de pegar que fas?

Or: Demanar perdó... I els nens que els hi he pres la joguina no em creuen.

Anna: No et creuen quan els hi dius perdó?

Or: No...

Anna: i tu Ca t' enfades mai?

Ca: De vegades amb la Cl, i amb l' Ai... Perquè la Cl de vegades no em deixa cap joguet.

Anna: I com ho solucioneu?

Ca: Li dic “ si us plau Cl m'ho deixes”?

Anna: I t'ho deixa?

Ca: Sí.

Anna: I a tu Ai , t' enfades de vegades al pati?

AI: Sí, de vegades amb la No.

Anna: Per què us enfadeu?

Ai: Perquè la No, sempre vol unes culleretes que hi ha al pati i perquè sempre tingui ella una cullereta l'amaga ella a la sorra i després vaig i no hi és i jo li dic a ella que això està molt malament i ho torna a amagar... i després un dia vam excabar i la vam treure i la vam ficar a la caixa. I ja està. I no ho fa perquè des de luego ja no tenim cuxaritas. Però cojemos las de P3.

To: Jo avui m'he enfadat amb el M.

Anna: Per què t'has enfadat?

Or: Jo ja ho he vist, jo ho he vist?

To: Perquè primer s'estava colant i m'he enfadat.

Anna : I que has fet quan t'has enfadat?

To: L'he emputxat...

Anna: I creus que has fet bé?

To: No..

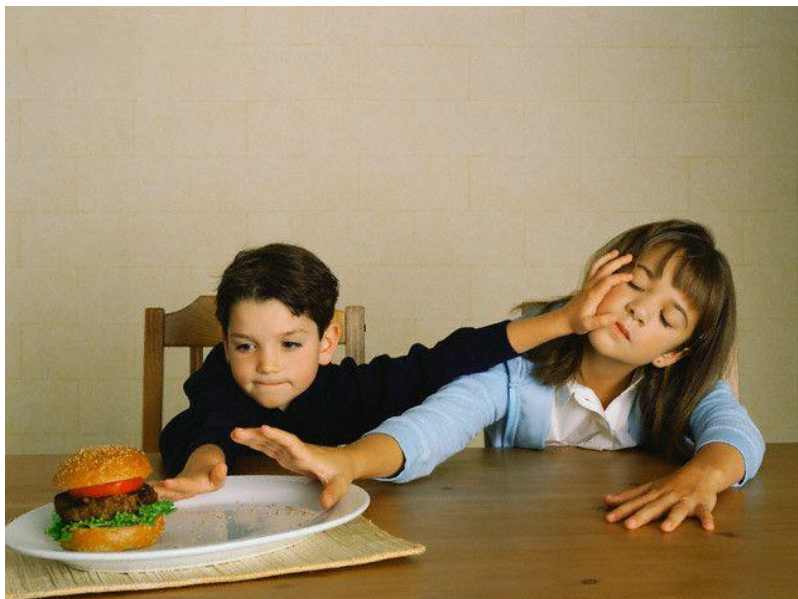
Anna: I ell que ha fet quan l'has emputxat?

To: M'ha demanat perdó.

Anna: I tu li has demanat perdó a ell?

To: Sí.

Ca: Com jo i la Cl.

Imatge utilitzada per fer reflexionar als infants entrevistats

ANNEX 7 Anotacions fetes durant les observacions al pati

DIA 1:

Les dues tutores que estan al pati són les de P3.

CONFLICTES OBSERVATS

Dos infants a la fila s'han pegat, jo no he vist el conflicte. Un d'ells està assegut al costat de la mestra com a "càstig".

Durant l'hora del pati, potser uns 10 infants s'acosten plorant a les mestres perquè un altre li ha fet mal. De vegades volent i de vegades sense voler.

Molts infants acudeixen a la mestra per problemes de "no me deja", o "me ha quitado".

La majoria de conflictes són solucionats igual, menys en alguns casos que la tutora els castiga al costat. Si és sense voler la mestra explica que són coses que de vegades passa.

Hi a un conflicte on una nena li pren una moto a un company i la mestra crida " Dona-li la moto, estàs sorda o que, dona-li"

Hi ha infants que ploren i no acudeixen als adults. Molts conflictes els solucionen entre ells.

REACCIÓ INFANTS

La majoria reaccionen plorant, pegant o acudint a la mestra .

Alguns infants no acudeixen mai a la mestra mentre que d'altres hi van com 4 durant l'estona del pati.

REACCIÓ ADULTS

Segons el conflicte, parlen i fan reflexionar i de vegades castiguen. Normalment no criden.

Tendeixen a escoltar als infants. En excepció d'algunes vegades quan hi acudeix un infant que ja hi ha anat plorant moltes vegades seguides.

Elles estan parlant de les seves coses i no observen els conflictes si no es que els infants es dirigeixen a elles.

VALORS I JOC

Empatia: quan un nen es fa mal gairebé sempre hi ha un altre que l'acompanya , de vegades el mateix agressor. Però molts no tenen el sentiment d'empatia fins que han fet mal a l'altre. Un altra mostra d'empatia és quan dos infants s'acosten al que està a castigat i li pregunten que li passa.

Compartir: els hi costa molt, la teoria la tenen clara, però la pràctica no.

Un sector juga a jocs reglats seguint unes normes, es veu un gran grau de respecte.

S'ajunten normalment per edats tot i que de vegades s'observa que uns infants de P5 juguen amb els de P3 amb un caràcter més maternal.

EXPRESSIÓ D'EMOCIONS

Tot i que alguns no acudeixen a les mestres els que hi acudeixen expliquen amb claredat com es senten i que els hi ha passat. Són pocs els que es limiten a plorar sense explicació.

Normalment l'expressió d'emocions es du a terme quan hi ha un conflicte exceptuant un parell de nens que volen la mare.

DIA 2:

Les dues docents que estan al càrrec del pati són la tècnica d'educació infantil i la tutora de P5.

No sorgeixen tants conflictes, les mestres presents tot hi estar la majoria de rato assegudes presten gran atenció als infants, no només quan hi ha conflictes.

Si veuen un infant nerviós li proposen fer un joc més tranquil. Inclús un grupet de P3 no es vol moure del costat de la mestra i elles juguen amb ells fent jocs de falda i escolten les aventures que els petits expliquen.

He observat que els infants de P3 i P4 acudeixen més a les adultes mentre que els de P5 solen solucionar els conflictes entre ells.

Hi ha un sector de nenes que no paren d'anar a la mestra a informar-la de les coses dolentes que fan els altres.

Hi ha dos infants de P3 que passen per el pati agafats (el nen li posa el braç a les espatlles a la nena) estan tota l'estona pendent l'un de l'altre i mostren els sentiments sense cap problema.